

Suang diti Buuk

Ponimpuun 1.1-18

I Yohanis Gampamatis om i piro-piro tulun dit id gulu kosiliu do tumatanud di Yesus 1.19-51

Karaja' di Yesus dot id pogialatan do tulun dot ogumu' 2.1 — 12.50

I piro-piro o tatau di kolimpupuson no do hilo'd Yorusalim om hilo'd somok do Yorusalim 13.1 — 19.42

Napasi kawagu i Yesus do mantad id kapatayon om minintalang iyau 20.1-31

Pongolimpupus: minintalang kawagu i Yesus do hilo'd Galilia 21.1-25

I Boros do Manahak do Koposion

1 Di nopo di timpuun i' dit a' po nonononoi iti pomogunan, om hino mantad no i Boros. Iri nopo Boros diri om pounsugku' do Kinorohingan, om miagal nopo kopio'd Kinorohingan i Boros diri. ²Mantad poddi timpuun i' om pounsugku' mantad no iyau do Kinorohingan. ³Om iyau no o pinawayaan do Kinorohingan do minomonsoi do koinsanai'd nunu nopo, om aiso' i' o tiso' piya di songinwonsoi do winonsoi dot a' pinawaya' dau. ⁴Iri nopo Boros diri om tudan do koposion,^a om iri no koposion diri o manahak do tanawau dot id tulun. ⁵Iri nopo tanawau'ddi om tumitiu dot id totuong, om a' i' kopisok o totuong di tanawau'ddi.

⁶Om porikoto' nod Kinorohingan i susuhun dau, dot i Yohanis o ngaran. ⁷Kinorikatan nopo dau om minongoi poposusui do pasal di tanawau'ddi, om otumbayaan ngai' indo o tulun do korongou di habar diri. ⁸Okon i' ko' iyau i tanawau'ddi; tu' iyau nopo om ruminikot no do minongoi poposusui do pasal di tanawau'ddi. ⁹Iri nopo tanawau dit otopot, om ruminikot do hiti'd pomogunan om tumitiu dot id koinsanai'd tulun.

¹⁰Hiti no daa'd pomogunan i Boros diri nga' mulong piya dot iyau o pinawayaan do Kinorohingan do

minomonsoi'dti pomogunan, nga' a' i' iti pomogunan nokotutun dau. ¹¹Rikot no iyau do hiri'd pomogunan dau nga' a' i' iyau rinamit di bansa' dau. ¹²Nga' haro iddi o piro-piro tulun do ruminamit dau om notumbayaan dau; om onuwai noddi dau iyolo' do kosorupayan do sumiliu'd tangaanak do Kinorohingan. ¹³Om okon i' ko' miagal di kowoyo-woyoo' di koubasanan o kinosilihan diyolo' do tangaanak do Kinorohingan, do miagal di tangaanak do pogkosusuon do tulun, tu' tulun i' o tapa'; nga' tadon nopo di koposion do wagu om Kinorohingan i'.

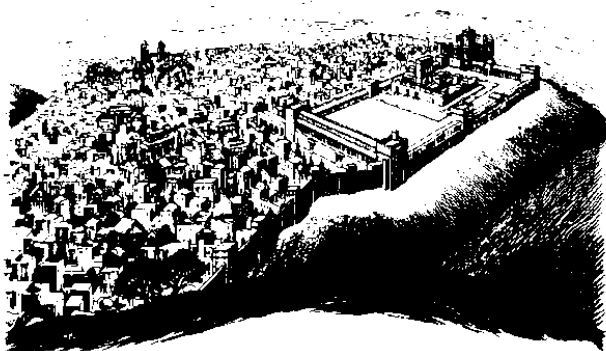
¹⁴Om iri nopo i Boros diri om suminiliu'd tulun, om nokoiyon dot id pogialatan toko', om nokokito toko' i' di kagayaan dau. Iri nopo kagayaan dau'ddi om naanu dau do mantad id Tapa' dau, tu' iso' no iyau o tanak di Tapa'. Om id dau no o kokitanan toko' do Kinorohingan om i kosianan do Kinorohingan dot id dati'.

¹⁵Om i Yohanis no o suminiliu do sasi' dau, om i pinopopinsunud do poingkaa, "Ilo' no i komoyon ku di pinoboros ku do poingkaa: Rumikot nondo iyau do kosusuhut doho', nga' iyau nopo om agayo i' o kuasa' ko' iyoho', tu' di nopo dit a' oku po hino, om hino mantad no iyau," ka.

¹⁶Iyau nopo om poimponu' do kosianan; om aiso' o kotingkadan dau do mamarakat dati'. ¹⁷Iri nopo Tourat

^a **1.4** iri nopo boros diri om tudan do koposion; ko': nunu nopo i winonsoi, om haro no o koposion do kopiiso' di boros diri.

1.6: Mat. 3.1, Mar. 1.4, Luk. 3.1-2

Bandar do Yorusalim (1.19)

om pinatahak do Kinorohingan do pinaway'a di Musa. Nga' kosianan nopo om kotorodoko' do Kinorohingan om i Yesus Kristus i' o pinopointalang. ¹⁸Aiso' i' o nokoumbal do nokokito do Kinorohingan, do suwai ko' iri no i tanak di Tapa' dit iso' noo, i miagal kopio di Tapa' om i poingulud kopio dau. Iyau no i pinopointalang di Tapa' dot id dati'.

I Pinoboros di Yohanis

(Mat. 3.1-12, Mar. 1.1-8, Luk. 3.1-18)

¹⁹Om suhuo' no di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi di hilo'd Yorusalim i piro-piro imam om i tulun do Liwi do mongoi ponguhot di Yohanis ondung isai kopio iyau.

²⁰Om poboroso' nopo kopio di Yohanis o poingkaa, "Okon oku i' ko' i Raja' do Gampamasi," ka.

²¹Om ponguhot po kawagu iyolo', "Iyo nopondo, om isai kopio ko nanu'? I Ilia ko?" ka.

"Okon," ka di Yohanis do suminimbar.

Om ponguhot po kawagu iyolo', "Iri ko tuu i Nabi?"^b ka.

"Okon," ka di Yohanis.

²²Om boros kaddi diyolo', "Iyo nopondo, om sunudai daa iyahai ondung isai kopio ko. Om milo i' iyahai do mo-

misunud di tulun di minonuhu' dahai. Posunudo' daa ondung isai kopio ko," ka diyolo'.

²³Om boros ka di Yohanis do suminimbar, "Iyoho' no i komoyon di Nabi Yosaya, do poingkaa,

'I tulun di mimboros dot opuhod do hilo'd tana' do kowotuan do poingkaa:

Potingo' no o ralan do wayaan do Tuhan!' ka," ka dau.

²⁴Om iri nopoddi i tulun di sinuhu' di tulun do Parisi'ddi' ²⁵nga' minonguhot po dot, "Ondung okon ko ko' i Raja' do Gampamasi om okon ko ko' i Ilia, om okon ko ko' i Nabi om nokuro'ddi tu' mambatis ko?" ka diyolo'.

²⁶Om boros ka di Yohanis do suminimbar, "Waig no o pamatis ku iyoho'. Nga' haro i' o tulun dot id pogialatan dokoyu dit a' dokoyu otutunan. ²⁷Iyau nopo om id tohuri i' ko' iyoho' do rumikot, nga' a' oku i' mando osorupai do mongiad piya di tali do kasut dau," ka dau.

²⁸Iri ngai' nopoddi om nosiliu do hilo'd Baitani, i ponong id koulayon do mantad id Bawang do Yordan, i kinoiyonon di Yohanis do mambatis do tulun.

I Tanak do Dumba' do Kinorohingan

²⁹Tadau noddi kawagu, om kokito no di Yohanis i Yesus do rumikot dot id dau. Om boros kaddi di Yohanis, "Ilo' no i Tanak do Dumba' do Kinorohingan di mongidu' do dusa do tulun do hiti'd pomogunan. ³⁰Om ilo' no i komoyon ku do rumikot dot id tohuri ko' iyoho', nga' agayo i' mando o kuasa' dau ko' iyoho', tu' di nopo dit a' oku po nopogkosusu om hino mantad no iyau. ³¹Iyoho' nga' a' i' daa nokotutun ondung isai iyau di gulu po. Om inda' ka do ruminikot oku nogi' do mongoi pamatis do tulun do waig o pamatis om kotutun i' dau i tulun dot Israil," ka dau.

^b **1.21** *nabi*: I soro-sorohon do rumikot do poposunud do korikatan di Mosias. ^c **1.24** *tulun di sinuhu' di tulun do Parisi'ddi'*; ko': Iri nope tulun di sinuhu'ddi' om tulun do Parisi'; iyolo.

1.21: Pnu. 18.15, 18, Mal. 4.5 **1.23**: Yos. 40.3

³²Om poboroso' po di Yohanis i nokito dau. Boros ka dau, "Nokito ku i Rusod do Kinorohingan do miagal do punai o kowoyo-woyoo' do luminintuhun do mantad hilo'd tawan, om undorong no dot id dau. ³³Tontok nopoddi om a' oku po daa koilo ondung isai iyau. Nga' nosunudan oku nod Kinorohingan, i minonuhu' doho' do mamatis do tulun do waig o pamatis do poingkaa, 'Okito nu nopondo i Rusod do Kinorohingan do lumintuhun om mundorong dot id iso' o tulun, om iri no tulun diri i mamatis do tulun do Rusod do Kinorohingan o pamatis,' ka dau. ³⁴Om nokito ku no o miagal diri dot iyoho' kopio o nokokito, om poboroson ku no dot iyau no kopio i Tanak do Kinorohingan," ka dau.

I Piro-Piro Tulun dit id Gulu Kopio do Tuminanud di Yesus

³⁵Tadau noddid kawagu om hiri pod kinoiyonon diri i Yohanis do miwoyo' do duwo di tumatanud dau. ³⁶Om soira'ddi nokito di Yohanis i Yesus do tuminalib, om boro-boros no iyau dot, "Intong kou pogi! Ilo' no i Tanak do Dumba' do Kinorohingan," ka.

³⁷Om korongou no di duwo o tumatanud di Yohanis i boros dau'ddi, om ongoi noddid iyolo' tanud di Yesus. ³⁸Om koili no i Yesus, om kokito no dau iyolo' do manud-tanud dau. Om uhoto' no dau iyolo', "Nunu o tihumon dokoyu?" ka dau.

Om boros ka diyolo'd suminimbar, "Rabi, hinonggo o tiyonon nu?" ka diyolo'. (Komoyon nopod "Rabi" om guru.)

³⁹Om boros ka di Yesus, "Kainou pogi' mongoi ontong," ka dau. Om woyo' no iyolo' dau om kokito no diyolo' i tiyonon dau. Tontok nopoddi nga' jam kaapat no do dongsosodopon, om undorong nopoddi iyolo' do hiri'd di Yesus do tadau'ddi.

⁴⁰Iri nopo tiso' di duwo o tulun di nokorongou di pinoboros di Yohanis om

i tuminanud diri di Yesus nga' i Andarias, i tobpinai di Simun Pitrus. ⁴¹Om olomus nopoddi i Andarias do minongoi pogihum di Simun, i tobpinai dau, om sunudai no dau do, "Nokosolowot no iyahai di Mosias!" ka. (Komoyon nopo do Mosias om Kristus, i Raja' do Gampamasi.)^d ⁴²Om pootodo' no di Andarias i Simun dot id di Yesus.

Om sonsodo' no di Yesus i Simun om boro-boros nod, "Iya' nopondo oi Simun, i tanak di Yona, om roitan nondo dot i Kipas," ka. (Komoyon nopod Kipas om miagal i' do komoyon do Pitrus, tu' komoyon nopo om pampang.)

Linohou di Yesus i Pilipus om i Natanil

⁴³Tadau noddid kawagu om korohiai no i Yesus do mongoi do hilo'd Galilia. Om kosolowot noddid dau i Pilipus om boro-boros nod, "Kaino, tanud doho'," ka. ⁴⁴I Pilipus nopoddi nga' mantad hilo'd Baitsaida, i kinoiyonon di Andarias om i Pitrus. ⁴⁵Om kosolowot no di Pilipus i Natanil om sunudai no dau iyau, "Nosolowot no dahai i tulun di noroitani di Musa dot id suang di Tourat, om i pinoboros di piro-piro o nabi. Iri nopo tulun diri om i Yesus, i mantad hilo'd Nasarit, i tanak di Yusup," ka dau.

⁴⁶Nga' boros ka di Natanil, "Haro kopio tuu ot osonong do mantad hilo'd Nasarit?" ka.

Om boros ka di Pilipus do suminimbar, "Kaino pogi' mongoi nogi' kopio ontong," ka dau.

⁴⁷Om kokito no di Yesus i Natanil do rumikot, om boros kaddid dau dot i Natanil o komoyon, "Ilo' no o tulun kopio dot Israil. Om a' i' mongudut iti tulun diti," ka.

⁴⁸Om uhoto' no di Natanil i Yesus. Boros ka dau, "Poingkuro ko do nokotutun doho'?" ka.

^d 1.41 *Mosias...Gampamasi*: Antangan o Kamus dot id siriba' do boros do Kristus.

Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Di nopo dit a' ko po noongoi kolohou di Pilipus om nokito tiya' no di hiri ko'd sahau di guas dot ara," ka.

⁴⁹Om boros ka di Natanil, "Oi Guru, iya' no kopio i Tanak do Kinorohingan! Iya' no i Raja' do bansa'd Israil!" ka dau.

⁵⁰Om boros ka di Yesus, "Monongkayaan ko no, om minomoros oku nogi' do nokito tiya' do hilo'd sahau di guas dot ara? Nga' kokito ko indo dit angagayo ko' mantad diri!" ka dau. ⁵¹Om boros ka kawagu di Yesus, "Ponongkuyaa'i no dot otopot i' kopio do kokito ko nondo dilo tawan dot oiwangan, om songindakod-dakod om songingkurus-kurus o moloikat dot id Tanak do Tulun," ka dau.

Pikowinan do Hilo'd Kana

2Duwo nodd'i o tadau do mantad diri om haro o poginakanan do pikowinan do hilo'd bandar do Kana, i hilo'd Galilia, om i tina' di Yesus nga' minongoi nogid hiri. ²Om i Yesus om i tumatanud dau nga' naalap i' do mongoi rapou di poginakanan diri. ³Soira' di naayi' i waig dot anggur, om boro-boros no i tina' di Yesus dot id dau. Boros ka dau, "Nooyian no iyolo'd waig dot anggur," ka dau.

⁴Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Inan, kada' oku suhuo'. Tu' a' po orikot o maso ku do popointalang ondung isai kopio oku," ka dau.

⁵Nga' boros ka di tina' di Yesus dot id piro-piro di susuhuon, "Wonsoyon nopo dokoyu i poborosan dau dot id dokoyu," ka.

⁶Om haro ot onom o luping do hiri do poiiyanan do waig di pongongoug do tumanud di koubasanan do tulun do Yohudi. Orumpos nopo do pointikid-tikid di luping diri om haro i' doti' o hatus o lito. ⁷Om boros ka di Yesus dot id piro-piro susuhuon diri, "Suangai

ngai' dokoyu'd waig ilo luping," ka. Om suangai ngai' no diyolo' i luping diri gisom do nongoponu'. ⁸Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Ongoi kou anu dot ongokooro' dilo waig om patahakan i' di mongilo-ilo diti poginakanan," ka dau. Om ngoyo' no diyolo' patahako' di mongilo-ilo di poginakanan i waig diri. ⁹Om tiimai no dau i waig di nosiliu no do waig dot anggur. (Nga' a' i' iya' koilo ondung honggo o tadon di waig dot anggur diri. Iri no i susuhuon di pinoposuang di waig do hiri'd luping o koilo.) Om lohowo' nodd'i di mongilo-ilo di poginakanan i kusai di kuminawin, ¹⁰om boro-boros no, "Koubasanan nopo om poguluonon pod moninggarung i waig dot anggur dit osonong kopio, om angabangat pondo do minum i tulun di nalap, om singgorungon nogindo i waig dot anggur di koubasanan. Nga' nokoolu' nu i' iya' i waig dot anggur dit osonong kopio do gisom piya'd dinondo!" ka dau.

¹¹Om iri no o koimayaan di gulu i' kopio di Yesus wonsoyo'. Om winonsoi dau iri do hilo'd Kana, i hilo'd Galilia. Om iri no i koimayaan di winonsoi dau'ddi o pinopointalang do kogoyoo' dau. Om kotumbayaa'i nodd'i dau i tumatanud dau.

¹²Om ongoi nodd'i i Yesus do hilo'd Kapornaum do miwoyo' di tina' dau, om i piro-piro tobpinai dau om i tumatanud dau. Om hilo' no iyolo' do poundorong do solinaid do piro-piro o tadau.

Suminuang i Yesus di Walai'd Sasambayanan dot Agayo

(*Mat. 21.12-13, Mar. 11.15-17, Luk. 19.45-46*)

¹³Tontok dit oruhai nod orikot i Tadau'd Agayo do Paska do tulun do Yohudi, om ongoi no i Yesus do hilo'd Yorusalim. ¹⁴Om di nopoddi hiri iya' id Walai'd Sasambayanan dot Agayo

di hilo'd Yorusalim, om kokito no dau i dumadagang do sapi' om dumba', om punai, om i tulun do monukar do tusin do songirikau'd hiri. ¹⁵Om pomonsoi no iyau do pipikot do tali o winonsoi om pinguyungo' ngai' noddi dau i tayam-tayam diri: i dumba' om i sapi', do mantad hiri'd Walai'd Sasambayangan dot Agayo. Om pinsymboliko' dau i mija' di tulun di monukar do tusin, om songinsasad poddi i tusin diyolo'. ¹⁶Om boros kaddi di Yesus dot id tulun di padagang do punai, "Igitai ngai' dokoyu iti do sumoliwan do mantad hiti. Kada' dokoyu siliho' do tiyonon do dumadagang iti walai'd Tapa' ku!" ka dau. ¹⁷Om kosorou noddi di tumatanud dau it ayat dot id suang do Buuk do Kinorohingan do poingkaa, "Iyo pod tapui di molob-ngolob do hiti'd ginawo ku o kosianan ku di Walai nu, oi Kinorohingan," ka.

¹⁸Om boros kaddi di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi do sumongkiwal di Yesus, "Pomonsoi daa do koimayaan do popointalang dot id dahai do haro o kuasa' nu do momonsoi'd miagal diti," ka.

¹⁹Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Raago' pogi' dokoyu iti Walai'dti, om tolu nopo moti' o tadau nga' owonsoi ku no kawagu," ka dau.

²⁰Om boros kaddi diyolo', "Apat i' nohopod om onom o toun do koloido' do minomonsoi diti Walai'd Sasambayangan dot Agayo, om tolu no daa'ndo tadau nu iya' do momonsoi'dti?" ka.

²¹Nga' iri nopo Walai'd Sasambayangan dot Agayo do komoyon di Yesus om iri i tinan dau. ²²Om id tohuri noddi di napasi kawagu i Yesus do mantad id kapatayon, om kahandamai nogi' di tumatanud dau do nokoboros i Yesus do miagal diri. Om ponongkuyaa'i noddi iyolo' di nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan om i pinoboros di Yesus do miagal diri.

Koilo i Yesus do Kowoyo-woyoo' do Tulun

²³Nopo di hilo' i Yesus id Yorusalim di maso do Tadau'd Agayo do Paska om ogumu' o tulun do notumbayaan dau do nokokito di piro-piro o koimayaan do winonsoi dau. ²⁴Nga' a' i' i Yesus monongkuyaa'n diyolo', tu' koilo i' iyau do kowoyo-woyoo' do koinsanaid tulun. ²⁵A' i' minog do haro o tulun do momisunud dau do pasal dot isai nopo, tu' koilo i' iyau dit id suang do ginawo'd tulun.

I Yesus om i Nikodimus

3 Haro o tiso' o boyoon do tulun do Yohudi dit id suang do sinompuruan do tulun do Parisi dot i Nikodimus o ngaran. ²Insan o totuong om rikot no iyau dot id di Yesus, om boro-boros nod, "Guru, oilaan i' dahai do sinuhu' ko'd Kinorohingan. Tu' iso' pod tulun nga' aiso' i' o milo do momonsoi'd koimayaan do miagal di winonsoi nu, ondung a' o Kinorohingan moyo-woyo' dau," ka dau.

³Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Ponongkuyaa'i no, dot aiso' i' o tiso'd tulun do kokito di Pomorintaan do Kinorohingan, dot a' po iyau apaganak kawagu,"^c ka dau.

⁴Om boros ka di Nikodimus dot id di Yesus, "Milo po toi do paganakon kawagu o tulun di nokolohing. Milo po tuu iyau do gumuli' kawagu do hiri'd paganakan di tina' dau om pogkosusuon indo kawagu?" ka.

⁵Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Otopot i' kopio iti poboroson ku'dti dot: Ondung a' o tulun apaganak kawagu dot id suang do waig om id suang do Rusod do Kinorohingan, om a' i' kosuang di Pomorintaan do Kinorohingan. ⁶Tumanud nopo do kowoyo-woyoo' do don tulun om paganakon i' i tulun diri di molohing dau, nga' tumanud no do kowoyo-woyoo' do don rusod om paganakon o tulun di

^c 3.3 apaganak kawagu; ko': apaganak do mantad hilo'd sawat.
2.17: Sin. 69.9 2.19: Mat. 26.61, 27.40, Mar. 14.58, 15.29

Rusod do Kinorohingan. ⁷Om kada' kosuayai do poborosan ku piya dot: apatut i' kopio dot apaganak kawagu' ngai' kou. ⁸Iri nopo ribut om tumongus nopo do hinonggo nopo o korohian dau; orongou toko' no i kohus di ribut nga' a' toko' i' oilaan ondung hinonggo o tadon om ondung hinonggo o pakayaan. Om iyo nogiddi i tulun dit apaganak do Rusod do Kinorohingan," ka dau.

⁹Om poguhot no i Nikodimus, "Poingkuro dot osiliu o miagal diri?" ka dau.

¹⁰Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Dot a' ko i' koilo om guru ko i' do hiti'd Israil? ¹¹Ponongkuyaa no: do poborosan nopo dahai om iri no i toilaan dahai, om i pososion dahai nga' iri no i nokito kopio dahai, nga' a' kou i' monongkuyaan di pinoboros dahai. ¹²A' kou i' monongkuyaan di susuyan ku iyokoyu do pasal do kowoyo-woyoo' do hiti'd pomogunan om poingkuro kopio kou nogindo daa do monongkuyaan do susuyan ku daa iyokoyu di kowoyo-woyoo' do pasal do surga? ¹³Aiso' i' o tiso' piya'd tulun do nokoinsawat do hilo'd surga, do suwai ko' iyou i luminintuhun do hiti'd pomogunan, iri no i Tanak do Tulun.

¹⁴Om poingkuro nopo i Musa do pinopoinsawat di tulanut do tambaga' di pinorilit do kayu di pinoodsuk do hilo'd tana' do kowotuan, om iyo nogindoddi o Tanak do Tulun do poinsawat. ¹⁵Om kaanu indo do koposion dit otopot kopio om i poingompus o pointikid-tikid do tulun di monongkuyaan dau," ka dau.

¹⁶Tu' nosianan no kopio o Kinorohingan do tulun do hiti'd pomogunan, gisom do pinatahak dau i Tanak dau dit iso-iso', om pointikid-tikid do tulun di monongkuyaan dau om amu' no apatai, suwai ko' kaanu do koposion dit otopot kopio om i poingompus. ¹⁷Tu' kinoporikatan nopod Kinorohingan di Tanak dau om okon i' ko'

mongoi pomohukum diti pomogunan, suwai ko' mongoi pamasi. ¹⁸Iri nopo tulun di monongkuyaan dau om a' no ohukuman. Nga' iri nopondo tulun dit a' monongkuyaan, om nohukuman nod Kinorohingan, tu' a' i' iyou monongkuyaan di Tanak do Kinorohingan dit iso-iso'. ¹⁹Om iti nondo o kopomohukuman dau do tulun. Nokorikot no i tanawau do hiti'd pomogunan, nga' orohian nogi' o tulun do totuong ko' mantad di tanawau, tu' araat i' i pingwonsoyon diyolo'. ²⁰Pointikid-tikid do tulun dit araat o wonsoyon, om araan no di tanawau, om a' iyou orohian do rumikot do hiri'd tanawau, tu' mada' i' iyou dot okito i wonsoyon dau dot araat. ²¹Nga' iri nopo tulun di momonsoi'd korohian do Kinorohingan, om rumikot i' dot id tanawau, om kointalang indo do miontok di korohian do Kinorohingan i winonsoi dau.

I Yesus om i Yohanis Gampamatis

²²Om ongoi noddi i Yesus om i tumatanud dau do hilo'd Yudia. Om hilo' noddi iyou do poundorong do poinsugku' diyolo' do piro-piro o koloido', om minamatis iyou'd tulun. ²³⁻²⁴Tontok nopoddi om a' po nokoguil i Yohanis. Om minamatis iyou'd tulun do hilo'd Aion, it a' i' osodu' no do mantad hilo'd Salim, tu' osima' id waig o hilo'. Om somirikot noddi o tulun dot id dau, om botisai no dau iyolo'.

²⁵Om haro'ddi o piro-piro di tumanud di Yohanis do minonokisongkiwal di tulun do Yohudi^s do pasal di toturan do momolidang do tinan. ²⁶Om rikot no iyolo' dot id di Yohanis om boroboros nod, "Guru, osorou nu po i tulun di nokowoyo' diya' do hilo'd soborong di Bawang do Yordan diri, i pinotuduk nu dot id dahai di guulu? Mamatis no moti'ddi iyou, om oinsanan nopo o tulun do rumikot dot id dau!" ka diyolo'.

⁷ 3.7 apaganak kawagu; ko': apaganak do mantad hilo'd sawat. ^s 3.25 tulun do Yohudi: Haro piro-
piro solinan do suwai do pinotulisan do: songulun o Yohudi'.

3.14: Png. 21.9 3.24: Mat. 14.3, Mar. 6.17, Luk. 3.19-20

²⁷Om boros ka di Yohanis do sumi-nimbar, "Aiso' i' ot osiliu do miagal diti dot id disai nopo o tulun ondung a' do Kinorohingan wonsoyon o miagal diri. ²⁸Om iyokoyu nga' nokorongou i' doho' do minomoros dot, 'Okon oku i' ko' i Raja' do Gampamasi, sinuhu' oku nod mogulu dau,' kangku. ²⁹Iri nopo tondu' di kowinon om iri no i kusai di mangawin o sanganu. Iri nopo i tambalut di kusai do kumawin diri, om poingkakat no toomod do mongoruhang om mokinongou, om orohian iyau do korongou do boros di kusai di kumawin. Om iyoho' nga' iyo nogiddi. Dinondo nopo om osonong noddid kopio o ginawo ku. ³⁰Om iyau no ot apatut do gumumu' o tulun do tumanud, om kumuri' piya'ndo tulun do tumanud doho'," ka dau.

Iyau i Mantad Hilo'd Surga

³¹Iri nopo i mantad hilo'd sawat om agayo no ko' mantad do koinsanai'd tulun. Iri nopo i mantad hiti'd pomogunan om poinghompit no do tulun do pomogunan, om mimboros do pasal dit osiliu do hiti'd pomogunan. Nga' iri nopo i mantad hilo'd sawat om agayo no ko' mantad do koinsanai'd tulun. ³²Om popinsusui iyau di nongokito om i nongorongou dau, nga' iso' pod tulun nga' aiso' i' o monongkuyaan di popinsusuyon dau. ³³Iri nopo tulun di monongkuyaan di pinosusui dau, om monongkuyaan no dot otopot o Kinorohingan. ³⁴Tu' iri nopo tulun di sinuhu' do Kinorohingan om popolombus no do boros do Kinorohingan, tu' nakatahak ngai' no i Rusod do Kinorohingan dot id dau. ³⁵Osianan i' i Tapa' di Tanak dau om pinatahak ngai' dau i kuasa' dau dot id Tanak dau'ddi. ³⁶Om iri nopondo tulun di monongkuyaan di Tanak diri om kaanu no do koposion dit

otopot kopio om i poingompus. Nga' iri nopondo tulun dit a' mumboyo' di Tanak diri om a' no kaanu do koposion. Om hukuman no iyau'd Kinorohingan do gisom do poingompus.

I Yesus om i Tondu' do Samaria

4 Om korongou noddid i tulun do Parisi dot ogumu-gumu' o tulun di nosiliu'd tumatanud di Yesus om ogumu' o nobotisan dau ko' mantad di Yohanis. ²(Nga' otopot nopo kopio om a' i' i Yesus minamatis, tu' iri no i tumatanud dau o minamatis.) ³Om soira'ddi noilaan di Yesus do nokorongou i tulun do Parisi do pasal diri, om tongkiad no iyau do mantad hilo'd Yudia om poguliai no dau do hilo'd Galilia. ⁴Om tontok di pakayaan dau do hilo' om a' no milo dot a' iyau kawayaya' do hilo'd Samaria. ⁵Om korikot noddid i Yesus dot id iso' o bandar do hilo'd Samaria di roitan do Sikar, it a' i' osodu' no do mantad id tana' di pinatahak di Yakub dot id di Yusup, i tanak dau, di gulu po. ⁶Om hilo' no i torobong di Yakub. Om ohuyan tomod diri i Yesus do minamanau, om irikau no iyau do hiri'd tisan di torobong. Om tontok nopoddi nga' jam kohopod om duwo no doti' do pitangaadau. ⁷⁻⁸Om nokoongoi no i tumatanud di Yesus do hiri'd bandar do minongoi boli do taakanon.

Om korikot noddid o songulun o tondu' do Samaria do mongoi sago'. Om boros ka di Yesus dot id dau, "Poinumo' oku daa," ka.

⁹Om boros ka di tondu' do Samaria do suminimbar, "Iya' nopo oi Tuan, om bansa'd Yohudi, om iyoho' no om bansa'd Samaria; om nokuro tu' mokiinum ko doho'?" ka dau. (Tu' bansa' nopod Yohudi om a' i' kopio mongoi ponongkokuro-kuro do bansa'd Samaria.)^h

^h 4.9 Tu' bansa' nopod Yohudi om a' i' kopio mongoi ponongkokuro-kuro do bansa'd Samaria; ko': Bansa' nopod Yohudi om a' i' mamakai do sangkir om mangkuk dit apakai do tulun do Samaria.

3.28: Yoh. 1.20 3.35: Mat. 11.27, Luk. 10.22 4.5: Kwn. 33.19, Yos. 24.32

4.9: Isr. 4.1-5, Noh. 4.1-2

10 Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Ondung koilo ko daa di nipuhawang do Kinorohingan om ondung isai i mokiinum diya', om atantu' no dot iya' daa o mokiinum dau, om oonuan ko indo dau di waig do kapasi," ka dau.

11 Om boros ka di tondu', "Aiso' i' o ponimbauk nu'ndo oi Tuan, om aralom i' moti' kopio iti torobong diti. Nga' honggo o ngayan nu'd waig di kapasi, oi Tuan? **12** I Yakub i', i taki-aki dahai' o minanahak dahai diti torobong. Om hiti i' o nangayan dau di waig dot inumon dau; om i tangaanak om i tayam-tayam dau nga' hiti i' o ninuman. Om sorohon nu daa'ddi dot agayo ko iya' ko' i Yakub?" ka di tondu'.

13 Om boros ka di Yesus, "Iri nopo tulun di monginum do waig diti om tuuhan i' kawagu, **14** nga' iri nopondo tulun di koinum do waig di patahakon ku, om a' no koumbal kawagu do tuuhan do gisom dot alaid. Tu' iri nopondo waig di patahakon ku dau om sumiliu nondo do miagal do tudan do waig dot id suang dau om sumimpulak do sumoliwan om manahak dau iri do koposion dit otopot kopio om i poingompus," ka dau.

15 Om boros ka di tondu'ddi, "Tuan, onuwai oku daa do waig dino, om a' oku i' tuuhan kawagu; om a' oku minog do gumuli'd hiti do mongoi sago'," ka dau.

16 Om boros ka di Yesus, "Ngoyo' po lohowo' i sawo nu, om gumuli' nogindo'd hiti," ka dau.

17 Om boros kaddi di tondu' do suminimbar, "Aiso' i' o sawo ku," ka dau.

Om boros ka di Yesus, "Otopot i' ino boros nu dot aiso' o sawo nu. **18** Tu' inglimo ko no kakawin, om iri nopo kusai di pounsugku' diya' do dinondo om okon i' ko' sawo nu," ka dau.

19 Om boros kaddi di tondu', "Oilaan ku noddid do nabi ko, oi Tuan. **20** Iri nopo i komolohingan dahai om hiti id nulu-nulu'dti o tiyonon do sumambayang

dot id Kinorohingan, nga' boros ka di bansa' nu om hilo' nod Yorusalim o tiyonon do tulun do sumambayang dot id Kinorohingan," ka dau.

21 Om boros ka di Yesus dot id dau, "Ponongkuyaa' no, do rumikot indo o maso do sumambayang o tulun dot id Tapa', dot okon nondo ko' hiti'd nulu-nulu'dti om okon ko' hilo'd Yorusalim.

22 Iyokoyu nopo i bansa'd Samaria om a' i' kotutun di sambayanan dokoyu, nga' iyahai nopo i bansa'd Yohudi om kotutun i' di sambayanan dahai, tu' iri i bansa'd Yohudi o milo do popoilo do ralan do Kinorohingan do mamasi'd tulun. **23** Nga' rumikot indo o maso, om otopot nopo kopio om nokorikot no, do sumambayang nondo o tulun dot id Tapa' do woyoon di Rusod do Kinorohingan, om otutunan kopio diyolo' do Kinorohingan iyau dit otopot, do miagal di korohian do Tapa'. **24** Tu' Kinorohingan nopo om Rusod i', om isai nopo i sumambayang dot id Kinorohingan om mositi' nod woyoon di Rusod do sumambayang dot id dau do tumanud dit otopot," ka dau.

25 Om boros kaddi di tondu'ddi dot id di Yesus, "Koilo oku i' do rumikot nondo i Raja' do Gampamasi (i roitan do Kristus). Om korikot nopondo iyau, om momisunud nondo iyau dati' do koinana'id nunu nopo," ka dau.

26 Om boros ka di Yesus, "Iyoho' nogi' bo iyau'ddi, iyoho' i moro-boros diya' do dinondo," ka dau.

27 Om koguli' noddid i tumatanud di Yesus. Om osuayan tomod daa iyolo' do nokokito di Yesus do monokiboro-boros do tondu'. Nga' aiso' i' o tiso' diyolo' do minonguhot di tondu' dot, "Nunu daa o pokionuon nu oi inan?" ka, ko' minonguhot po di Yesus do, "Nokuro tu' monokiboro-boros ko di tondu'ddi, oi Guru?" ka.

28 Om tongkiadai nopo di tondu'ddi i kakanan dau'd hiri, om panangkus no iyau

¹ 4.12 dahai; ko': toko'.

do minongoi'd hiri'd bandar, om boro-boros no iyau di tulun do hiri. ²⁹Boros ka dau, "Kainou mongoi solowot di tulun di minomisunud doho' do koinsana' ddi nongowonsoi ku. Om okon tuu ko' iyau nogi' i Raja' do Gampamasi' ddi?" ka dau. ³⁰Om tongkiadai ngai' nopoddi di tulun i bandar om ongoi no iyolo' solowot di Yesus.

³¹Om daamot nopoddi om angatai no di tumatanud di Yesus, i Yesus do minakan. Boros ka diyolo', "Guru, akan," ka.

³²Nga' boros ka di Yesus do suminim-bar, "Haro i' o takanon ku dit a' dokoyu oilaan," ka.

³³Om timpuun noddi i tumatanud dau do minogihot-uhot. Boros ka diyolo', "Haro tuu o tulun do minongoi dau paatod do taakanon?" ka.

³⁴Om boros kaddi di Yesus, "Taakanon ku nopo om i tumanud do korohian di minonuhu' doho', om momongo di karaja' di pinatahak dau dot id doho'.

³⁵Boros ka daa dokoyu om, 'Apat po tulan om mongomot no!' ka. Nga' monuhu' oku no dokoyu do montong dilo koumaan, tu' nongoonsok no ilo tua' dilo songintanom, om osuhatan nod tomaton!

³⁶Iri nopo tulun di mongomot om kaanu i' dot isomuli', om momoyo' do tulun do rumikot dot id koposion dit otopot kopio om i poingompus. Om iyo noddi dot otood goduwo i tulun di minananom om i tulun di mongomot. ³⁷Om otopot no kopio o komoyon do boros di poingkaa, 'Suwai o tulun do mananom, om suwai o tulun do mongomot,' ka. ³⁸Suhon ku iyokoyu do mongoi pongomot do hilo'd tumo dit okon ko' iyokoyu o minananom; nakakaraja' no o tulun do suwai'd hilo', om iyokoyu nopo om mongoi po panganu di hasil di karaja' diyolo'," ka di Yesus.

³⁹Om ogumu' ddi o tulun do Samaria do mantad id bandar diri do notumbayaan

di Yesus, tu' minomoros i' i tondu' dot, "Poboroso' ngai' nopo dau dot id doho' i nongoumbalan ku'd momonsoi," ka. ⁴⁰Om tontok di nokosolowot di Yesus i tulun do Samaria, om sansagai no tomod diyolo' i Yesus do mundorong do hiri'd kinoiyonon diyolo'. Om undorong poddi i Yesus do hiri do solinaid do duwo o tadau.

⁴¹Om koruhangai poddi o ginumu' do tulun di notumbayaan di Yesus do nokorongou iyolo' di ponudukan dau.

⁴²Om boros ka diyolo' dot id tondu' ddi, "Monongkuyaan noddi kopio iyahai, nga' okon no ko' i pinoboros nu dot id dahai o nokoponongkuyaan dahai, nga' iyahai' ddi kopio o nokorongou dau, om koilo iyahai dot iyau no kopio o Gampamasi do tulun do hiti'd pomogunan," ka diyolo'.

Minomolingos i Yesus do Tanak do Pagawai

⁴³Om katalib poddi o duwo o tadau do poundorong i Yesus do hilo'd Sikar, om ongoi no iyau do hilo'd Galilia. ⁴⁴Om nokoboros i' i Yesus do poingkaa, "Nabi nopo om a' i' pusohon dot id pomogunan dau," ka. ⁴⁵Nga' di nopo di nokorikot iyau do hilo'd Galilia, om ongosonong tomod i' o ginawo di tulun do hilo' do suminuwau dau, tu' hilo' i' iyolo'd Yorusalim do tontok di Tadau'd Agayo do Paska, om nongkokito ngai' iyolo' di winonsoi di Yesus do hilo'.

⁴⁶Om guli' noddi i Yesus do hilo'd Kana, i hilo'd Galilia, i pinamansayan dau do waig dot anggur dot i waig toomod o winonsoi. Om hiri nopod bandar diri nga' haro o songulun o pagawai do pomorinta' di maso'd sumakit o tanak do hilo'd Kapornaum. ⁴⁷Om soira' ddi nokorongou iyau do nokorikot i Yesus do hilo'd Galilia do mantad hilo'd Yudia, om ongoi no iyau solowot di Yesus om angatai no dau i Yesus do mongoi'd hilo'd Kapornaum do mongoi pomolingos di tanak dau di

motingkapatai no. ⁴⁸Om boros ka di Yesus dot id pagawai do pomorinta'ddi, "Ondung a' kou kokito do koimayaan om a' kou i' otumbayaan," ka.

⁴⁹Om boros ka di pagawai do pomorinta', "Tuan, kaino kopio, dot a' po apatai i tanak ku," ka dau.

⁵⁰Om boros ka di Yesus dot id dau, "Pamanau no, tu' nolingasan no i tanak nu," ka.

Om ponongkuyai nopo i tulun diri di boros di Yesus, om pamanau no iyau.

⁵¹Om hiri noddi iyau'd tanga'd ralan om korikot no i susuhun dau do minongoi pomisunud dau do, "Nolingasan no i tanak nu, oi Tuan," ka diyolo'.

⁵²Om uhoto' noddi dau iyolo' ondung jam kopiro do nolingasan i tanak dau. Om boros ka diyolo', "Di jam koiso' doti'ddi di konihab do notingkod i sogiton dau," ka.

⁵³Om kosorou noddi di tapa' di tanak diri do tontok noddi do minomoros i Yesus dot id dau do, "Nolingasan no i tanak nu," ka. Om kotumbayai noddi iyau di Yesus om i sompiyon dau nga' koinsanai nopo do notumbayaan di Yesus.

⁵⁴Iri no o koimayaan di koduwo do winonsoi di Yesus do hilo'd Galilia di nokoguli' iyau do mantad hilo'd Yudia.

Minomolingos i Yesus do Tulun di Kitoruol do Hilo'd Kulam do Baitisda

5Om id tohuri noddi ko' iri om haro o tatau'd agayo do tulun do Yohudi, om ongoi noddi i Yesus do hilo'd Yorusalim.²Hilo' nopod Yorusalim om haro o tiso' o kulam dit id somok' di wawayaan di roitan do "Wawayaan do Dumba'", i pinungaranan do Baitisda^k dot id suang do boros dot Ibrani. Om hiri nopoddi nga' haro o limo nokoiyonon do tinaapan. ³Om hiri nopod tinaapan diri nga' ogumu' o tulun do sumakit

Ralan do hilo'd bandar do Yorusalim (5.1)

do songillii; haro o bolou, om haro o kimpo', om haro it a' koundaliu. [Om mandad ngai' nopo iyolo' do lingguon i waig. ⁴Tu' haro i' o maso do lumintuhun o moloikat do Tuhan dot id kulam diri do mongoi pomolingu' di waig. Om iri nopondo tulun di sumakit di kopogulu do tumabung do hiri'd kulam di ngoyon lingguo' i waig om olingasan no do mantad id nunu nopo o toruol dau.]⁵Om hiri nopod kinoiyonon diri nga' haro o kusai di tolu no nohopod om walu' o toun do sumakit. ⁶Om kokito no di Yesus i tulun diri do poinglii do hiri, om oilaan no dau do laid no kopio'd sumakit i tulun diri. Om uhoto' noddi di Yesus i tulun diri, "Orohian ko i' dot olingasan?" ka dau.

⁷Om boros ka di tulun do sumakit diri do suminibar, "Tuan, aiso' i' o tulun do

^{5.2} kulam...id somok; ko': haro o kinoiyonon dit id somok di kulam di roitan do Kulam do Dumba'.

^k 5.2 Baitisda: Haro o piro-piro solinan do tinulisan do: Baitsata. ^{5.4} Haro o piro-piro solinan do pinoporuhang dot ayat do 3b-4.

hiti do mongoi patabung doho' do hilo'd kulam do tontok di ngoyon lingguo' ilo waig. Om daamot ku pondo do mongoi'd hilo'd kulam, om osoguluanan oku nod tulun do suwai," ka dau.

⁸Om boros kaddi di Yesus dot id dau, "Tungag no, om igitan i' ino galam nu om mamananau nondo," ka dau. ⁹Om diiri iddi om diiri do nolingasan i tulun diri. Om saano' nopo dau i galam dau om pamananau no.

Nga' tadau nopoddi om tadau'd Sabat. ¹⁰Om iri noddi o nokoboro-boros di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi dot id tulun di kolilingasai'ddi do, "Baino' nopo moti' om tadau'd Sabat. Om pogoduhan i' di Tourat toko' do manaan dino galam nu," ka diyolo'.

¹¹Nga' boros ka di tulun diri, "Iri tulun di minomolingos doho' di tiinu' o minonuhu' doho' do manaan diti galam ku om minonuhu' doho'd mamananau," ka dau.

¹²Om ponguhot po iyolo' dau, "Isai i minonuhu' diya' do manaan dino galam nu om i minonuhu' diya'd mamananau?" ka.

¹³Nga' a' no i tulun di nolingasan diri nokoilo ondung isai i tulun di minonuhu' dau do momonsoi'd miagal diri, tu' nokorolot no i Yesus di tulun dot ogumu'.

¹⁴Om kosolowot noddi di Yesus i tulun diri do hiri'd suang di Walai'd Sasambayanan dot Agayo, om boro-boros no iyau dau do poingkaa, "Nolingasan ko noddi. Om kada' nondo pomonsoi kawagu'd dusa, om a' ko i' oontok dit araat ko iri," ka dau.

¹⁵Om pamananau no i tulun diri om ngoyo' no dau sunudai i piro-piro boyoon do bansa'd Yohudi dot i Yesus o minomolingos dau. ¹⁶Om iri noddi o kinoimpuunon di tulun do Parisi do monusa' di Yesus tu' minomolingos i' iyau'd tulun do tontok do tadau'd Sabat.

¹⁷Nga' boros ka di Yesus dot id diyolo', "Kumaraja' kasai' i' i Tapa' ku do gisom do dinondo, om iyoho' nga' kumaraja' i'," ka dau.

¹⁸Om iri no boros di Yesus do miagal diri o nokobinsuhu' kawagu di piro-piro boyoon do Yohudi do mogihum do ralan do mamatai dau. Om iyo pogi' iyolo'ddi nga' okon nopo ko' i nokotolibamban i Yesus di toturan do tugama' do pasal do tadau'd Sabat o kokuwaan nga' iri po nokoboros iyau do Tapa' dau o Kinorohingan; tu' komoyon nopoddi nga' miyo iyau do Kinorohingan.

Kuasa' di Tanak do Kinorohingan

¹⁹Om boros kaddi di Yesus do suminimbar di tulun diri, "Ponongkuyaaai kou no, dot a' i' i Tanak milo do mimporipori do momonsoi'd nunu nopo. Iri no it okito dau do wonsoyon di Tapa' dau o wonsoyon dau. Tu' nunu nopo i wonsoyon di Tapa', om iri no i wonsoyon di Tanak.

²⁰Tu' osianan i' i Tapa' om potudukon dau dot id Tanak o koinsanai di wonsoyon dau. Om potudukon po di Tapa' dot id Tanak o piro-piro o wonsoyon dit agayo ko' iri, om gisom dot ongosuayan ngai' kou nondo. ²¹Iri nopo Tapa' om mamasi i' do tulun di napatai, om manahak diyolo'd koposion dit otopot kopio om i poingompus; om iri nogi' i Tanak nga' manahak i' do koposion dit otopot kopio om i poingompus dot id tulun di korohian dau do manahak do koposion. ²²Iri nopo Tapa' om a' i' momutus dot isai nopo o tulun. Tu' nakatahak ngai' no dau dot id Tanak dau i kuasa' do momutus. ²³Om winonsoi pogi' di Tapa' o miagal diri nga' monuhu' iyau'd koinsanai'd tulun do momusou di Tanak diri do miagal do pomumusou diyolo' di Tapa'. Iri nopo tulun dit a' momusou di Tanak om a' no momusou di Tapa', i minonuhu' di Tanak diri.

²⁴Otopot no kopio iti poboroson ku do poingkaa: Tulun nopo di mokinongou'd boros ku, om monongkuya'an no di minonuhu' doho', om kaanu no do koposion dit otopot kopio om i poingompus. Om a' no iyau ohukuman; tu' nokoidu' no iyau do mantad id kapatayon om nakaanu no do koposion. ²⁵Ponongkuya'ai kou no: Rumikot indo o maso, om otopot nopo kopio om nokorikot no, do korongou nondo i tulun do napatai di boros do Tanak do Kinorohingan. Om iri nopondo tulun di korongou dau om apasi no. ²⁶Om poingkuro nopo i Tapa' do tudan do koposion, om i Tanak dau nga' silihon nogi' dau do tudan do koposion. ²⁷Om noonuan no dau i Tanak dau do kuasa' do momutus, tu' iyau no i Tanak do Tulun. ²⁸Kada' kou kosuayai do korongou'dti tu' rumikot indo o maso do korongou ngai' do boros dau i tulun di nangapatai. ²⁹Om sumoliwan nondo iyolo' do mantad hiri'd lobong. Om iri nopondo tulun dit osonong o winonsoi om apasi indo do kumaa dot id koposion. Nga' iri nopo tulun di minomonsoi'd araat om apasi nondo do kumaa dot id hukuman," ka di Yesus.

I Popointalang Kopio do Pasal di Yesus

³⁰Om boros ka kawagu di Yesus, "A' oku i' milo do momonsoi'd nunu nopo do tumanud do doho'd korohian. Pomumutus ku nopo om tumanud no di ponuhuan do Kinorohingan. Om otulid i' o pomumutus ku tu' a' oku i' tumanud do doho'd korohian, suwai ko' i korohian di Tapa' ku, i minonuhu' doho', o tonudon ku.

³¹Ondung iyoho' o popoboros do pasal doho', om a' i' doti' milo do ponongkuya'an i poboroson ku. ³²Nga' haro i' o tulun do suwai do pinopoboros do pasal doho', om oilaan ku i' dot otopot i pinoboros dau. ³³Nokoponuhu' kou nod tulun do minongoi ponguhot di Yohanis, om

nokoposunud no iyau dit otopot do pasal doho'. ³⁴Om kapabarasan ku nopo do miagal diti om okon i' ko' sumondu oku'd boros do mantad id tulun di popoboros di toilaan diyolo' do pasal doho', suwai ko' iyokoyu o pokipoposian ku. ³⁵I Yohanis nopoddi om miagal di lampung di kiapui om i popotitiu do tulinau. Om orohian kou i' do rumamit do daamot di boros dau'ddi, i miagal do tanawau. ³⁶Nga' iri nopo doho'd poboroson om agayo po ko' i pinoboros di Yohanis. Om iti nopo wonsoyon ku'd dinondo, iti karaja' di pinonuhuan doho' di Tapa' ku do momonsoi, om popointalang nogi' kopio dot i Tapa' o minonuhu' doho'. ³⁷Om i Tapa', i minonuhu' doho' nga' pinopoboros i' do pasal doho'. Iyokoyu nopo om a' i' nokoumbal do nokorongou'd boros dau ko' nokokito po do rabas dau. ³⁸Om a' i' poingopi' dot id suang do ginawo dokoyu i boros dau, tu' a' kou i' monongkuya'an doho', i sinuhu' dau. ³⁹Om mingsingilo kou pogi' di nokotulis do hiri'd Buuk do Kinorohingan nga' momusorou kou dot iri o kaanu-anu dokoyu'd koposion dit otopot kopio om i poingompus. Om iri Buuk do Kinorohingan nga' pinopoboros i' do pasal doho'. ⁴⁰Nga' a' kou iddi rumikot dot id doho' om kaanu i' do koposion dit otopot kopio om i poingompus.

⁴¹A' oku i' mogihum do karayahan do mantad id tulun. ⁴²Tu' otutunan ku i' iyokoyu om oilaan ku i' dot a' kou osianan do Kinorohingan dot id suang do ginawo dokoyu. ⁴³Ruminikot oku do mikuwo'd kuasa' di Tapa' ku, nga' a' kou i' ruminamit doho'. Nga' tulun nopondod suwai di rumikot do mikuwo'd dau'd kuasa' om romiton i' dokoyu. ⁴⁴Poingkuro kou'ndo do milo'd monongkuya'an, ondung mogihum kou nod karayahan do mantad id sompi' ko' tulun, om a' nogindo tumotos do mogihum do karayahan do mantad id Kinorohingan dit Iso-Iso? ⁴⁵Kada' dokoyu soroho' dot iyoho' o papasala' dokoyu

dot id toguang do Tapa'. Tu' iri nopo papasala' dokoyu om i Musa, i sondihon dokoyu. ⁴⁶Ondung monongkuyaana kou daa di Musa, om monongkuyaana kou no daa doho', tu' pasal i' doho' i tinulis dau. ⁴⁷Nga' ondung a' kou monongkuyaana di tinulis di Musa, om poingkuro kou nogi' daa'ndo do monongkuyaana di poboroson ku?" ka di Yesus.

Pinapaakan i Yesus do Limo Noribu Tulun

(Mat. 14.13-21, Mar. 6.30-44, Luk. 9.10-17)

6 Om piro-piro noddidi o koloido' do mantad diri om ongoi no i Yesus do hiri'd soborong di Tasik Galilia, i roitan nogi' do Tasik Tiborias. ²Om di nopo nokorikot iyau'd hilo', om ogumu' tomod diri o tulun do tuminanud dau tu' nokokito iyolo' di kongoimayaan di winonsoi dau do tontok di minomolingos iyau do piro-piro o tulun di kitoruol. ³Om takad no i Yesus dot iso' o nulu-nulu, om irikau no iyau'd hiri do mogiwoyo-woyo' di tumatanud dau. ⁴Om tontok nopoddi nga' oruhai nod Tadau'd Agayo do Paska do tulun do Yohudi. ⁵Om ontong no i Yesus do hiri'd posorili' dau, om kokito no dau o tulun dot ogumu' kopio do rumikot dot id dau. Om boros ka dau dot id di

Pilipus, "Honggo o ngoyon toko' boliai do taakanon, om kaakan ngai' i' iti tulun?" ka dau. ⁶(Oilaan i' di Yesus it apatut dau'd wonsoyon, nga' nakapamarasan nopo dau do miagal diri om mogumbal i' iyau toomod di Pilipus.)

⁷Om boros ka di Pilipus do sumi-nimbar, "Gatang piya'd duwo nahatus o tusin do pirok" do roti nga' a' i' kabagal do paakan diti tulun dot ogumu'dti do sarakarayan piya daa," ka dau.

⁸Om haro'ddi o tiso' di tumatanud di Yesus do suwai, dot i Andarias o ngaran, i tobpinai di Simun Pitrus, do minoroboros, ⁹"Haro i' o tanak do kusai'd hiti do kikokoriu do limo roti barli om duwo o sada'. Nga' nunu noo o toontok-ontok diti dot irad diti kogumu' o tulun?" ka dau.

¹⁰Om boros ka di Yesus, "Suhuo' ngai' ilo tulun do mirikau," ka. Hiri nopod kinoiyonon diri nga' kobuturan, om irikau noddidi i tulun do hiri'd sakot — om oinsanan nopo nga' haro i' doti' o limo noribu o tulun do tongokusai nogi'.

¹¹Om ngoyo' noddidi di Yesus i roti, om pongunsikou no iyau'd Kinorohingan. Om potikido' nogiddi dau di tulun dot ogumu' i roti'ddi. Om potikido' no dau i sada', om akan ngai' noddidi iyolo' do gisom do nangayahan. ¹²Om kangaakan ngai' poddi iyolo' do gisom do nangayahan, om boro-boros no i Yesus di tumatanud dau. Boros ka dau, "Ngoyo' dokoyu timungo' i noolu' di taakanon diri, om kada' dokoyu pologoso' do haro o kataam," ka dau.

¹³Om kotimung noddidi diyolo' iri, om hopod po om duwo balatak do noponu' do noolu' di taakanon do mantad di limo roti barli do nakan di tulun dot ogumu'.

¹⁴Om kokito poddi di tulun dot ogumu' i koimayaan di winonsoi di Yesus diri, om boros ka diyolo', "Otopot no kopio, dot iti Nabi" dit andad-andadon do rumikot do hiti'd pomogunan!" ka.

¹⁵Om oilaan i' di Yesus do mongoi daa

Tasik Galilia (6.1)

^{6.7} *tusin do pirok*: Iso' nopo o tusin do pirok om gads'i' do sangadau dot iso' o tulun do kumaraja' do hiri'd kampung (antangan o Mat. 20.2). ^{6.14} *Nabi*: Antangan o 1.21.

pononsog dau do sumiliu'd raja' diyolo' o kinorikatan di tulun dot ogumu'ddi. Om ongoi noddi iyau do hiri'd konulu-nuluan dot iso-iso' iyau.

Minamanau i Yesus do Hiri'd Soibau do Waig

(*Mat. 14.22-33, Mar. 6.45-52*)

¹⁶Tontok di sumodop noddi, om ongoi no i tumatanud di Yesus do hiri'd tasik. ¹⁷Om sakai no iyolo'd parau' do suminoborong di tasik do pakayaan do hilo'd Kapornaum. Om otuong noddi, nga' a' po i Yesus nokorikot dot id diyolo'. ¹⁸Om timpuun noddi do gumayo o tumbak do hiri'd tasik tu' opuhod tomod o tongus. ¹⁹Om tontok di haro no doti' o limo ko' onom o kilomito do kosoduwo' diyolo' do mantad hiri'd tisan, om kokito no diyolo' i Yesus do kumaa do ponong hiri'd parau' diyolo' do manau-panau do hiri'd soibau di waig. Om moddosi tomod diri iyolo'. ²⁰Nga' boros ka di Yesus dot id diyolo', "Kada' kou poddosi, iyoho' i' iti!" ka dau. ²¹Om osonong nopoddi o ginawo diyolo' do pinapasakai dau do hiri'd parau', om diiri iddi om diiri do nokorikot i parau' diyolo' do hiri'd ngoyon diyolo'.

Minogihum di Yesus i Tulun dit Ogumu'

²²Tadau noddi kawagu om koilaai no di tulun dot ogumu', i hiri pod soborong di tasik, dot iso' noo o parau' do hiri di konihabon po. Om oilaan i' diyolo' do nakapamanau no i tumatanud di Yesus do suminakai di parau', nga' i Yesus nopo om a' i' tuminanud diyolo'. ²³Om korikot noddi o piro-piro o parau' do mantad hilo'd bandar do Tiborias do minongoi dampir do hiri'd toning di pinangakanan di tulun dot ogumu' di roti di nokopongsikou i Tuhan. ²⁴Om koilaai nopoddi di tulun dot ogumu' dot okon no ko' hiri i Yesus om i tumatanud dau, om sakai no iyolo' di

piro-piro o parau'ddi om ongoi no iyolo' do hilo'd Kapornaum do minongoi pogihum di Yesus.

I Yesus no i Roti di Manahak do Koposion

²⁵Om kosolowot poddi di tulun dot ogumu'ddi i Yesus do hiri'd soborong di tasik, om uhoto' no diyolo' iyau, "Guru, soira' ko po korikot do hiti?" ka.

²⁶Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Otopot nopo kopio, om kopogihuman nopo dokoyu doho' om okon i' ko' i nokosuhut kou do komoyon di piro-piro o koimayaan do winonsoi ku, nga' iri no i nayahan kou do nakaakan di roti. ²⁷Nga' kada' kou karaja' do kakarajaan nopo om mogihum nod taakanon di milo'd mayi' om munos. Nga' karaja' kou nogi' do mogihum do taakanon dit a' milo'd mayi' om it a' munos, om i manahak do koposion dit otopot kopio om i poingompus. Om patahakon indo di Tanak do Tulun i taakanon diri dot id dokoyu, tu' nokointalang no do nopili' no iyau'd Kinorohingan Tapa'," ka dau.

²⁸Om uhoto' noddi diyolo' i Yesus, "Nunu ot apatut dahai'd wonsoyon om owonsoi i' i korohian do Kinorohingan?" ka.

²⁹Om boros ka di Yesus, "Poingkaa o korohian do Kinorohingan do wonsoyon dokoyu: Kotumbayaa' kou no dau, i sinuhu' do Kinorohingan," ka.

³⁰Om boros ka diyolo', "Iyo nopoddi, om nunu o popointalang kopio di milo nu'd pointalangan om kokito i' iyahai om otumbayaan indo iyahai diya'? Nunu nondo o wonsoyon nu? ³¹Iri nopo komolohingan dahai' om minangakan do manna do hilo'd tana' do kowotuan, do miagal di nokotulis dot id Buuk do Kinorohingan do poingkaa, 'Pinaakan dau iyolo'd roti do mantad hilo'd surga,' ka," ka diyolo'.

² 6.31 dahai; ko': toko'.

6.31: Ksn. 16.4, 15, Sin. 78.24

³²Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Ponongkuyaa kou no; okon i' ko' i Musa, suwai ko' i Tapa' ku o manahak dokoyu" do roti dit otopot kopio do mantad hilo'd surga. ³³Tu' iri nopo roti do patahakon do Kinorohingan om iyau i luminintuhun do mantad hilo'd surga om i manahak do koposion dot id tulun do hiti'd pomogunan," ka dau.

³⁴Om boros ka diyolo', "Guru, onuan kasai' daa iyahai do roti do miagal dino," ka.

³⁵Om boros ka di Yesus dot id diyolo', "Iyoho' no i roti di manahak do koposion om iri nopondo tulun di rumikot dot id doho' om a' no louson kawagu do gisom dot alaid. Om iri tulun di monongkuyaan doho' nga' a' no tuuhan kawagu do gisom dot alaid.

³⁶Nga' nokoboros ku no dokoyu, do nokokito kou piya doho' nga' a' kou i' otumbayaan. ³⁷Pointikid-tikid do tulun di pinatahak do Tapa' ku dot id doho' om rumikot i' dot id doho' om a' oku i' magada' dot isai nopo o tulun di rumikot dot id doho'. ³⁸Tu' kinolintuhunan ku nopo do mantad hilo'd surga om okon i' ko' mongoi pomonsoi di doho'd korohian, suwai ko' mongoi pomonsoi do korohian di minonuhu' doho'. ³⁹Om poingkaa o korohian di minonuhu' doho': iri no tu' koinsanai'd tulun di patahakon dau dot id doho', om aiso' indo o tiso' pod atagak suwai ko' angapasi ngai' ku indo iyolo' do kopupuson diti pomogunan. ⁴⁰Poingkaa no kopio o korohian di Tapa' ku: iri no tu' oinsanan nopondo i tulun do kokito di Tanak om i monongkuyaan dau do kaanu do koposion dit otopot kopio om i poingompus, om posion ku kawagu iyolo' do kopupuson diti pomogunan," ka dau.

⁴¹Om timpun no i tulun do Yohudi do sontogod-togod di Yesus, tu' minomoros i' iyau dot, "Iyoho' no i roti do luminintuhun do mantad hilo'd surga,"

ka. ⁴²Om boros ka diyolo', "Okon toi ko' i Yesus ilo', i tanak di Yusup? Kotutun i' iyahai di tapa' om i tina' dau! Om poingkuro kopio'ddi do milo iyau'd momoros do luminintuhun iyau do mantad hilo'd surga?" ka diyolo'.

⁴³Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Kada' kou sontogod-togod. ⁴⁴Tu' aiso' i' o tiso' piya'd tulun do milo'd rumikot dot id doho', ondung a' iyau porikoton di Tapa' ku dot id doho', om isai nopondo i rumikot om posion ku no kawagu do kopupuson diti pomogunan. ⁴⁵Haro i' o nokotulis dot id suang di piro-piro buuk do nabi do poingkaa, 'Oinsanan nopondo o tulun do tudukan do Kinorohingan,' ka. Om oinsanan nopondo i tulun di korongou di Tapa' om i minsingilo dot id dau, do rumikot dot id doho'. ⁴⁶Nga' komoyon nopoddi om okon i' ko' haro o tulun do nokokito di Tapa'. Tu' iyau no i mantad id Kinorohingan o nokokito di Tapa'.

⁴⁷Ilaai no dokoyu: Tulun nopo dit otumbayaan om haro no o koposion dit otopot kopio om i poingompus. ⁴⁸Iyoho' no i roti di manahak do koposion. ⁴⁹Iri nopo komolohingan dokoyu om minakangan nogi' di manna do hilo'd tana' do kowotuan nga' napatai i' iyolo'. ⁵⁰Nga' a' i' iyo'ddi i roti do mantad hilo'd surga; tu' iri nopondo tulun di mangakan diri om a' no matai. ⁵¹Iyoho' no i roti do luminintuhun do mantad hilo'd surga — i roti di manahak do koposion. Om iri nopondo tulun di mangakan di roti'ddi om poimpasi no do gisom do poingompus. Om iri nopo roti di patahakon ku do pamasi'd tulun do hiti'd pomogunan om iti no tonsi ku," ka dau.

⁵²Om pogisosongkiwal noddi i tulun do Yohudi do nokorongou di boros dau do miagal diri. Boros ka diyolo', "Poingkuro'ddi o tulun diti do papatahak do tonsi dau do paakanan dati?" ka no diyolo'.

^{6.32} okon i'...dokoyu; ko': iri nopo pinatahak di Musa dot id dokoyu om okon i'.

^{6.45}: Yos. 54.13

⁵³Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Ponongkuyaa'i kou no: Ondung a' kou mangakan do tonsi di Tanak do Tulun om a' kou monginum do raha' dau, om a' kou poimpasi kopio. ⁵⁴Iri nopo tulun di mangakan do tonsi ku om i monginum do raha' ku om haro no o koposion dit otopot kopio om i poingompus, om posion ku nondo iyau kawagu do kopupuson diti pomogunan. ⁵⁵Tu' iti nopo tonsi ku om taakanon i' kopio, om raha' ku nga tinumon i' kopio. ⁵⁶Iri nopo tulun di mangakan do tonsi ku om i monginum do raha' ku om poingiso' no kasai' doho' om iyoho' nga' poingiso' no dau. ⁵⁷Iri Tapa' di poimpasi o minonuhu' doho', om i Tapa' no o kapasi-pasi ku iyoho'. Om iyo nogiddi i tulun di mangakan do tonsi ku tu' apasi nondo tu' iyoho' o kapasi diyolo'. ⁵⁸Iti no i roti di luminintuhun do mantad hilo'd surga: om a' i' miagal di roti di nakan di komolohingan dokoyu iti. Tu' nakaakan piya iyolo' di roti'ddi nga' napatai i' iyolo'. Nga' iri nopondo tulun di kaakan do roti'dti om poimpasi no do gisom do poingompus," ka dau.

⁵⁹Om poboroso' ngai' nopo di Yesus iri do tontok di monuduk iyau do hiri'd walai'd sasambayanan do hilo'd Kapornaum.

Boros di Manahak do Koposion dit Otopot Kopio om i Poingompus

⁶⁰Om kongorongou poddi iyolo' di boros di Yesus do miagal diri, om ogumu'ddi ot id pogialatan di tumatanud dau do minomoros dot, "Awagat no kopio o ponudukan do miagal diri. Isai po daa o milo'd tumanud diri?" ka.

⁶¹Om oilaan i' di Yesus do somboroboros i tumatanud dau dot iri pinoboros dau o kokuwaan diyolo'. Om boros kaddi dau, "Okua-kuwaan kou do nokorongou'ddi boros do miagal diri? ⁶²Poingkuro nondod kokito kopio kou di Tanak do Tulun do minsawat kawagu

do hilo'd kinoiyonon dau mantad? ⁶³Mamasi nopod tulun om iri i Rusod do Kinorohingan. Om aiso' i' o guna' do kokorisan do tulun. Iti nopo boros do poborosan ku dokoyu'dti om boros i' do Rusod do Kinorohingan om boros di manahak do koposion. ⁶⁴Nga' haro i' ot id pogialatan dokoyu dot a' monongkuyaan," ka dau. (Oilaan mantad no di Yesus do mantad di timpuun i' ondung isai it a' monongkuyaan, om i monongkuyaan, om ondung isai i papadagang dau.) ⁶⁵Om boros ka kawagu di Yesus, "Om iri no o kinopomisunudan ku dokoyu dot iso' pod tulun nga' aiso' i' o milo do rumikot dot id doho', ondung okon ko' i Tapa' o poporikot dau," ka.

⁶⁶Om mantad poddi om ogumu'ddi i tumatanud di Yesus do tuminongkiad dau, om a' noddi sitanud kawagu dau. ⁶⁷Om uhoto' noddi di Yesus i hopod om duwo o tumatanud dau. Boros ka dau, "Tumongkiad kou i' iyokoyu doho'?" ka.

⁶⁸Om boros ka di Simun Pitrus, "Tuhan, id disai po daa o ngoyon dahai? Iri no boros do Tuhan o manahak do koposion dit otopot kopio om i poingompus. ⁶⁹Notumbayaan no iyahai om atantu' no kopio ot id suang do ginawo dahai dot otumbayaan do Tuhan no o susuhuon dit olidang do mantad id Kinorohingan," ka dau.

⁷⁰Om boros ka di Yesus, "Okon toi ko' iyoho' o minomili' dokoyu ngai' do hopod om duwo o tulun? Nga' iso' nopo dokoyu om rusod i' dot araat!" ka. ⁷¹Komoyon nopo di Yesus diri nga' i Yudas i tanak di Simun Iskariot. Tu' mulong piya dot id pogialatan i Yudas di hopod om duwo o tumatanud di Yesus, nga' papadagang indo iyau di Yesus.

I Yesus om i Tongotobpinai Dau

7 Id tohuri noddi ko' iri om pimpanau no i Yesus do hilo'd Galilia. Nga' a' no iyau minongoi do hilo'd watas do Yudia

tu' mokipamatai no dau i tongoboyoon do bansa'd Yohudi.

²Om tontok nopoddi nga' oruhai nod orikot i Tadau'd Agayo do Kinuhub-Kuhub. ³Om boros kaddi di piro-piro tobpinai di Yesus dot id dau, "Tongkiad nogi' do mantad hiti om mongoi i' do hilo'd Yudia, om kokito indo i tumatanud nu diti wonsoyon nu. ⁴Aiso' i' o tulun do momolisok-lisok di wonsoyon dau ondung orohian iyau'd abantug. Om ondung momonsoi ko do miagal diri, om apatut i' do kongoilo o pointongkop diti pomogunan!" ka diyolo'. ⁵(Tu' iri piya tongotobpinai di Yesus nga' a' i' monongkuyaau dau.)

⁶Om boros ka di Yesus dot id diyolo', "A' po norikot i maso ku. Nga' iyokoyu nopo om soira-ira' nopo nga' milo i'. ⁷Iyokoyu nopo om a' i' karaatan diti tulun do hiti'd pomogunan. Nga' iyoho' nopo om atantu' no do karaatan diti tulun do hiti'd pomogunan, tu' poboroson kasai' ku i' dot id diyolo' dot araat o wonsoyon diyolo'. ⁸Ongoi kou nopo iyokoyu dot id karamayan diri. A' oku i' iyoho' mongoi' tu' a' po norikot o maso ku," ka dau. ⁹Om iyo noddi o pinoboros di Yesus dot id piro-piro o tobpinai dau, om undorong poddi iyau do hilo'd Galilia.

Minongoi i Yesus Rapou di Tadau'd Agayo do Kinuhub-Kuhub

¹⁰Om kapamanau poddi i tongotobpinai di Yesus do minongoi rapou di Tadau'd Agayo'ddi, om ongoi nogid di i Yesus iyau dot iso-iso', om a' i' iyau noilaan do tulun. ¹¹Om solinaid nopo do karamayan diri om mingihum po dau i tongoboyoon do tulun do Yohudi om minguhot dot, "Hinonggo iyau?" ka no diyolo'.

¹²Om ogumu'ddi o tulun do minogikonos-konos dot i Yesus o komoyon. Om haro o momoros dot, "Iyau nopo om

tulun dot osonong," ka. Om haro kawagu o momoros dot, "Okon! Mamalid i' iyau do tulun dot ogumu!" ka no. ¹³Nga' aiso' i' o tiso' diyolo' do katama' kopio do popimboros do pasal dau tu' ooris i' iyolo' di tongoboyoon do tulun do Yohudi.

¹⁴Om piintangaan noddi di karamayan diri, om suang no i Yesus di Walai'd Sasambayanan dot Agayo, om timpuun no iyau do minonuduk. ¹⁵Om ongosuayan tomod diri i tongoboyoon do tulun do Yohudi om boro-boros no iyolo', "Poingkuro kopio dot ogumu' o toilaan diti tulun, om a' i' insan kosikul?" ka no.

¹⁶Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Iti nopo potudukon ku'dti om okon i' ko' doho'd ponudukan, suwai ko' ponudukan di minonuhu' doho'. ¹⁷Iri nopo tulun dit orohian do tumanud do korohian do Kinorohingan om koilo i' ondung mantad id Kinorohingan ko' mantad id doho' toomod iti ponudukan ku. ¹⁸Tulun nopoddi popotuduk di dau'd ponudukan, om mogihum no do kosuahan do tinan dau. Nga' tulun nopo di mogihum do kosuahan do bagi' di minonuhu' dau om otulid i' o ginawo, om a' kopio iyau mongudut. ¹⁹A' kou toi noonuan no di Musa di Tourat? Nga' aiso' i' o tiso' dokoyu do tuminanud di Tourat diri. Nokuro daa tu' pokipapatayan oku dokoyu?" ka dau.

²⁰Om boros ka di tulun dot ogumu' do suminimbar, "Mulau ko indo! Isai daa o sipamatai diya'?" ka diyolo'.

²¹Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Iso' noo o karaja' do winonsoi ku di tadau'd Sabat, om osuayan kou no. ²²Nonuan kou di Musa do toturan do monunat, mulong piya dot otopot nopo kopio om okon i' ko' i Musa o tadon di sunat diri suwai ko' i komolohingan dit id gulu ko' i Musa. Om iri noddi o ponguwaan dokoyu, do tadau piya'ddi do Sabat nga' monunat kou i' do tulun.

^{7.8} A' oku i' iyoho' mongoi; haro o piro-piro solinan do tinulisan dot: A' oku po mongoi.

^{7.2}: Otu. 23.34, Pnu. 16.13 ^{7.22}: Kwn. 17.10, Otu. 12.3

²³Ondung wonsoyon dokoyu o miagal diri do mada' do kotolibamban di Tourat di Musa do pasal do monunat, om nokuro tu' otogod kou doho' do momolingos do tulun do gisom dot osonong kopio o tinan dau do tontok do tadau'd Sabat? ²⁴Kada' kou pomutus do tulun dot it okito dokoyu o maan do poimpahan do momutus, suwai ko' poimpahan nopod momutus om it otulid," ka di Yesus.

Otopot Kopio Tuu dot i Yesus i Raja' do Gampamasi?

²⁵Om haro'ddi o piro-piro o tulun di hilo'd Yorusalim do minomoros dot, "Okon toi ko' iti nogi' i tulun dit ihum-ihumon do maan patayo'? ²⁶Ontong pogi' nga' mimboros nopo moti' iyou dot id toguang do tulun dot ogumu', om aiso' i' o tiso' piya'd tulun do moro-boros do sumaap dau! Nokoilo no tuu'ddi i tongoboyoon toko' dot ilo' kopio i Raja' do Gampamasi? ²⁷Nga' iri nopo i Raja' do Gampamasi do rumikot om aiso' i' o tongoiso' piya'd tulun do koilo do tadon dau! Nga' iti nopo tulun diti om oilaan toko' i' o tadon," ka diyolo'.

²⁸Om maso poddi di Yesus do monuduk do hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, om boro-boros no iyou dot opuhod do poingkaa, "Kotutun kou i' kopio doho'ndo, koilo kou i' do tadon ku? A' oku i' ruminikot do tumanud do doho'd korohian, suwai ko' sinuhu' oku i' dau, iyou i' kikuasa' do monuhu' doho', om milo' i' iyou do ponongkuyaan. Nga' iyokoyu nopo om a' i' kotutun dau. ²⁹Iyoho' nopo om kotutun i' dau tu' mantad oku i' dot id dau, om iyou no i' minonuhu' doho'," ka dau.

³⁰Om tontok no daa'ddi do tangkapon diyolo' i Yesus, nga' aiso' iddi o katama' kopio do mongoi pomusus dau, tu' a' po norikot i maso dau. ³¹Om ogumu' noddi ot id pogialatan di tulun diri do monongkuyaan dau, om momoros dot,

"Ondung korikot i Raja' do Gampamasi, om ogumu' po tuu o koimayaan do wonsoyon dau ko' mantad di winonsoi do tulun diti?" ka diyolo'.

Minonuhu' do Manangkap di Yesus

³²Om korongou no di tulun do Parisi i pogikanas-kanasan di tulun dot ogumu'ddi do pasal di Yesus. Om iri noddi o kinoponuhuan diyolo' om i boyoon dot imam, do piro-piro di madtatamong do Walai'd Sasambayanan dot Agayo do mongoi panangkap di Yesus. ³³Om boros ka di Yesus dot id tulun dot ogumu' di hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, "A' oku no alaid do pounsugku' dokoyu. Om gumuli' oku nondo dot id dau, i minonuhu' doho'. ³⁴Om ihumon oku daa'ndo dokoyu nga' a' oku no dokoyu okito; tu' a' kou i' milo'd mongoi do hilo'd kinoiyonon di koongoyon ku," ka dau.

³⁵Om pogiboro-boros noddi i tongoboyoon do tulun do Yohudi do poingkaa, "Honggo'ddi kopio o ngoyon do tulun diti gisom dot a' toko' iyou osolowot? Mongoi tuu iyou do hilo'd tulun do Yohudi di poundorong do hilo'd pomogunan do suwai, i hilo'd pogialatan do tulun do Yunani, om monuduk nondo iyou di tulun do Yunani? ³⁶Nunu tuu o komoyon dau di boros dau do mogihum toko' piya dau nga' a' toko' no iyou osolowot om a' toko' milo'd mongoi do hilo'd kinoiyonon di ngoyon dau?" ka diyolo'.

Waig di Manahak do Koposion

³⁷Tontok di tadau do kooyion no do karamayan diri, i tadau dit agayo kopio, om ingkakat no i Yesus do hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo om pomoros nod opuhod do poingkaa, "Isai nopo o tulun di tuuhan om rumikot no dot id doho' do mongoi inum. ³⁸Om nokotulis no dot id suang do Buuk do Kinorohingan, dot i tulun dit otumbayaan doho' o komoyon do poingkaa, 'Lumuyung

nondo o waig di manahak do koposion do mantad id ginawo dau,'r ka," ka di Yesus. ³⁹(Komoyon nopo di Yesus diri nga' i Rusod do Kinorohingan, it aramit do koinसानai'd tulun di monongkuyaan dau. Tontok nopoddi om a' po nakatahak i Rusod do Kinorohingan; tu' a' po i Yesus nokoinggayo tu' a' po iyau napatai om a' po napasi kawagu do mantad id kapatayon.)

Mogisuwai-Suwai o Tosorou di Tulun dot Ogumu'

⁴⁰Om ogumu' o tulun do nokorongou di pinoboros di Yesus, om haro ot id pogialatan diyolo' do momoros dot, "Atantu' no dot i Nabi^s ilo tulun dilo!" ka.

⁴¹Om iri no suwai om momoros dot, "Ilo' no i Raja' do Gampamasi!" ka.

Nga' haro i' o momoros dot, "A, do hilo' kopio tuu'd Galilia o tadon di Raja' do Gampamasi? ⁴²Id suang nopod Buuk do Kinorohingan om iri nopo Raja' do Gampamasi om sinakagon i' di Daud om mantad hilo'd Baitlahim, i kampung di Daud," ka diyolo'. ⁴³Alaid noddi om mogisosongkiwal diri i tulun dot ogumu' do pasal di Yesus. ⁴⁴Om haro i sipanangkap daa dau, nga' aiso' i' o tiso'd tulun do minongoi pomusus dau.

A' Monongkuyaan i Piro-Piro Boyoon do Tulun do Yohudi

⁴⁵Om soira'ddi nokoguli' i madtata-mong di Walai'd Sasambayanan dot Agayo, i sinuhu' daa do minongoi panangkap di Yesus, om uhoto' no iyolo' di piro-piro boyoon dot imam, om i tulun do Parisi. Boros ka diyolo', "Nokuro tu' a' dokoyu iyau nigitan do hiti?" ka.

⁴⁶Om boros ka di piro-piro madtata-mong do suminimbar, "A' po nokoumbal

do haro o tulun do minimboros dot iyo kopio dau!" ka.

⁴⁷Om boros ka di piro-piro tulun do Parisi, "Do napalid kou i' pama iyokoyu piya? ⁴⁸Haro ot id pogialatan di piro-piro boyoon toko' om i tulun do Parisi do monongkuyaan dau? ⁴⁹Nga' iti nopo tulun dot ogumu' diti om a' i' kosuhut di Tourat di Musa, om poingkuro piya nga' nousung mantad no iyolo'," ka diyolo'.

⁵⁰Iri nopo songulun dot id pogialatan di tulun do Parisi'ddi nga' i Nikodimus, i nokoumbal do minongoi solowot di Yesus. Om boros ka di Nikodimus dot id tulun do Parisi di suwai, ⁵¹"Tumanud nopo do Tourat, om a' i' koino-ino do hukuman ot isai nopo o tulun dot a' po orongou o boros di tulun, om a' po osorisid kopio i winonsoi dau," ka dau.

⁵²Om boros ka diyolo' do suminimbar, "Mantad ko i' pama iya' do hilo'd Galilia? Sorisido' nopo pogi' ilo Buuk do Kinorohingan! Om okito nu indo dot aiso' i' o nabi do mantad hilo'd Galilia!" ka diyolo'.

Tondu' di Nokosupan do Monokiampahu'

8 Om uli' ngai' noddi i tulun do hiri'd walai diyolo'. Nga' ongoi no i Yesus do hiri'd Nulu-Nulu do Saitun. ²Om tadau noddi kawagu, dit osuab po, om ongoi po kawagu i Yesus do hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, om ogumu' o tulun do ruminikot dot id dau. Om irikau no iyau, om timpuun no iyau do monuduk. ³Om tontok noddi do pinaatod di piro-piro guru do Tourat om i tulun do Parisi dot id di Yesus o songulun o tondu' di nokosupan do magampahu'. Om suhuo' no diyolo' i tondu'ddi do mingkakat do hiri'd tanga-tanga' diyolo'. ⁴Om boro-boros no iyolo' dot id di Yesus

¹ 7.38 Milo i' do solinon o boros di Yesus dot id suang dot ayat diti do poingkaa: *Isai nopo i siinum om rumikot nopo dot id doho', om isai nopo it otumbayaan doho' om mongoi no inum.* ² 7.40 nabi:

Antangan o 1.21. ³ 7.52 aiso' i' o nabi do mantad hilo'd Galilia: Haro o tiso' o solinan do tinulisan dot: *okon i' ko' hilo'd Galilia o tadon di nabi diri.*

7.42: 2So. 7.12, Mik. 5.2 7.50: Yoh. 3.1-2

Nulu-nulu do Saitun (8.1)

do poingkaa, “Guru, iti nopo tondu'dti om nokosupan do magampahu'. ⁵Om id suang nopod Tourat om minonuhu' i Musa do momodumpau do watu do tondu' do miagal diti do gisom dot apatai iyau. Om poingkuro o diya'd tosorou, oi Guru?” ka diyolo'. ⁶Om minuhot pogi' iyolo' do miagal diri nga' pomurunsut daa diyolo' di Yesus, om haro indo o ralan diyolo' do papasala' dau. Nga' tudu' nopo i Yesus om ponulis no iyau do hiri'd tana' do tunturu' dau o pinonulis. ⁷Tontok dit onsonsog kopio iyolo', om hangog no iyau om boro-boros nod, “Isai nopo o tulun dit aiso' o dusa dot id pogialatan dokoyu, om iri no mogulu do momodumpau'd watu diti tondu'dti,” ka dau. ⁸Om tudu' noddid kawagu i Yesus, om pintulis no do hiri'd tana'. ⁹Om korongou poddi diyolo' i boros di Yesus do miagal diri om tongkiad no iyolo' do mantad hiri, do soroiso-iso' iyolo' do tuminongkiad, do minogulu nopo om i molohing no kopio. Om alaid noddid om iso' po i Yesus do hiri om poingkakat kasai' po i tondu' do hiri'd pinoingkakatan dau. ¹⁰Om hangog noddid i Yesus om boro-boros no dot id tondu'ddi, “Honggo ngai' no iyolo'ddi? Aiso' i' o tiso' diyolo' do minomohukum diya'?” ka.

¹¹Om boros ka di tondu'ddi do suminimbar, “Aiso' i' oi Tuan,” ka dau.”

[Om boros ka di Yesus, “Iyo nopondo, om iyoho' nga' a' i' momohukum diya'. Pamanau nopo, nga' kada' nogi' kopio pomonsoi kawagu'd dusa,” ka.]

I Yesus o Tanawau do Pomogunan

¹²Om boros ka kawagu di Yesus dot id tulun dot ogumu', “Iyoho' no o tanawau diti pomogunan. Iri nopo tulun di tumanud doho' om a' no kapamanau dot id dotuong, suwai ko' kaanu no di tanawau di manahak do koposion,” ka dau.

¹³Om boros ka di tulun do Parisi dot id dau, “Baino' noddid om popoboros ko do pasal do tinan nu dot iya' i' om iya' o popoboros. A' i' bo otopot ino poborosan nu'ndo,” ka diyolo'.

¹⁴Om boros ka di Yesus do suminimbar, “Mulong piya do popoboros oku do pasal do tinan ku dot iyoho' om iyoho' o popoboros nga' otopot i' iti poborosan ku; tu' koilo oku i' ondung honggo o tadon ku om honggo o tongoyon ku. Iyokoyu nopo om a' i' koilo ondung honggo o tadon ku om honggo o pakayaan ku. ¹⁵Iyokoyu nopo om momutus do tulun do don tulun do kowoyo-woyoo' do momutus; nga' iyoho' nopo om a' i' momutus dot ongoiso' piya'd tulun. ¹⁶Nga' ondung momutus oku'd tulun om otulid i' o pomumutus ku, tu' a' oku' i' iso-iso' do momutus; moyo-woyo' i' doho' i Tapa' ku, i minonuhu' doho'. ¹⁷Haro i' o nokotulis dot id Tourat dokoyu do poingkaa: Iri nopo poborosan dit otopot om i poborosan do duwo o tulun do sasi', ka. ¹⁸Om duwo i' i popoboros do pasal doho' — iyoho' om i Tapa', i minonuhu' doho',” ka dau.

¹⁹Om boros ka diyolo', “Honggo o Tapa' nu'ndo?” ka.

“ 8.11 Ogumu' o buuk om solinan di gulu po dot aiso' o bohogian diti (8.1-11); om haro o solinan do pinotulis nopo'dti om id kooyion no do Yoh. 21.24; om haro ot id kooyion do Luk. 21.38; om haro o tiso' o solinan do pinopotulis diti dot id kooyion do Yoh. 7.36.

8.5: Otu. 20.10, Pnu. 22.22-24 8.12: Mat. 5.14, Yoh. 9.5 8.13: Yoh. 5.31

Om boros ka di Yesus do suminimbar, "A' kou i' kotutun doho', om i Tapa' ku nga' a' i' dokoyu otutunan. Ondung kotutun kou daa doho', om atantu' no do kotutun kou i' di Tapa' ku," ka dau.

²⁰Om pinoboros ngai' nopo di Yesus iri do tontok di maso dau do monuduk do hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, do hiri'd toning di piro-piro o pati' do poiyanan do tusin do porsombahan. Nga' aiso' i' o tiso'd tulun do minongoi panangkap dau tu' a' po norikot i maso dau.

A' Kou i' Koongoi do Hilo'd Tongoyon Ku

²¹Om boros ka kawagu di Yesus dot id diyolo', "Tumongkiad oku nondo, om ihumon oku no daa'ndo dokoyu, nga' apatai kou nogindo dot id suang do dusa dokoyu. Om a' kou i' koongoi do hilo'd kinoiyonon di ngoyon ku," ka dau.

²²Om boros ka di tongoboyoon do Yohudi, "Kumiros doti' iyau, tu' minomoros no dot, a' kou koongoi do hilo'd kinoiyonon di ngoyon ku, ka," ka diyolo'.

²³Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Iyokoyu nopo om mantad i' do hiti'd siriba'; nga' iyoho' nopo om mantad i' do hilo'd sawat. Iyokoyu nopo om mantad i' do hiti'd pomogunan; nga' iyoho' nopo om okon i' ko' mantad hiti'd pomogunan.

²⁴Om iri no o kinabarasan ku dot id dokoyu dot apatai kou indo dot id suang do dusa dokoyu. Om apatai kou no kopio dot id suang do dusa dokoyu, ondung a' kou no monongkuyaan di boros dot, iyoho' no i roitan dot IYOHO' I HINO KASAI,"^v ka di Yesus.

²⁵Om boros ka diyolo' do minonguhot, "Isai kopio ko toi'ndo?" ka.

Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Nunu po daa gorong do moro-boros

dokoyu!"^w ²⁶Ogumu' po daa i poboroson ku do pasal dokoyu om i butusan ku. Nga' iri nopo minonuhu' doho' om milo i' do ponongkuyaan. Om nunu nopo it orongou ku do mantad id dau om iri no i posunudon ku dokoyu do hiti'd pomogunan," ka di Yesus.

²⁷Nga' a' i' diyolo' osuhutan dot iri nopo i poboroson dau dot id diyolo' om pasal i' di Tapa'. ²⁸Om iri no o kinapabarasan di Yesus dot id diyolo' do, "Koinsawat npondo dokoyu i Tanak do Tulun, om koilo kou nogindo dot 'Iyoho' no i roitan dit IYOHO' I HINO KASAI" om oilaan dokoyu dot iso' po di winonsoi ku nga' aiso' i' o mantad id doho'd korohian. Iri no i pinotuduk di Tapa' dot id doho' o poboroson ku. ²⁹Om iri minonuhu' doho' nga' moyo-woyo' i' doho'. A' i' iyau insan do popologos doho' dot iso-iso' tu' momonsoi kasai' oku i' di korohian dau," ka di Yesus.

³⁰Om kongoboros poddi di Yesus o miagal diri om ogumu' diri o tulun do minonongkuyaan dau.

I Kinorohingan dit Otopot o Popoidu' Dokoyu

³¹Om boros kaddi di Yesus dot id tulun do Yohudi dit otumbayaan dau, "Ondung tonudon kopio dokoyu i ponudukan ku, om otopot no kopio do tumatanud kou doho'. ³²Om kotutun kou nondo di Kinorohingan dit otopot, om iri no o popoidu' dokoyu om okon kou nondo ko' turipon," ka dau.

³³Om boros ka diyolo', "Iyahai nopo om sinakagon i' di Abraham, om a' i' iyahai insan kosiliu do turipon dot isai nopo! Om nunu'ddi o komoyon nu do momoros ko do, 'Poiduwon kou nondo,' ka?" ka diyolo'.

³⁴Om boros ka di Yesus dot id diyolo', "Otopot i' kopio iti poboroson ku dokoyu

^v **8.24 IYOHO' I HINO KASAI'**: Komoyon nopo doti' do ngaran diti om i ngaran di pakayon do Kinorohingan do popointalang do tinan dau (Ksn. 3.14). ^w **8.25 Nunu po daa gorong do moro-boros dokoyu?**; ko': *miagal di pinoboros ku dokoyu do mantad di timpuun i'.*

8.33: Mat. 3.9, Luk. 3.8

dot iri nopo tulun di momonsoi'd dusa, om turipon nod dusa. ³⁵Om turipon nopo om a' i' poundorong kasai' dot id sompiiyon, nga' tanak nopo om poundorong kasai' i' dot id sompiiyon do gisom dot alaid. ³⁶Om ka pogiddi, dot ondung i tanak o popoidu' dokoyu om koidu' kou no kopio. ³⁷Oilaan ku i' do sinakagon kou di Abraham. Nga' sipamatai kou indo doho', tu' mada' kou i' do ponudukan ku. ³⁸Nunu nopo it okito ku dot id Tapa' ku om iri no i poboroson ku. Nga' iyokoyu nopo om momonsoi i' di pinotuduk di tapa' dokoyu dot id dokoyu," ka dau.

³⁹Om boros ka diyolo' do suminimbar, "I Abraham bo o tapa' dahai," ka.

Om boros ka di Yesus, "Ondung otopot kopio do tangaanak kou di Abraham, om atantu' no do momonsoi' kou i' daa di winonsoi di Abraham. ⁴⁰Momisunud oku daa dokoyu di boros dit otopot di norongou ku do mantad id Kinorohingan, nga' sipamatai kou nogi' doho'. Nga' i Abraham nopo om a' i' iyo'ddi. ⁴¹Ino nopo dokoyu'd wonsoyon om iri i winonsoi di tapa' dokoyu," ka dau.

Om boros ka diyolo' do suminimbar, "Iyahai nopo om okon i' ko' tanak ngampang. Tu' iso' noo o tapa' dahai; Kinorohingan noo," ka diyolo'.

⁴²Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Ondung Kinorohingan kopio o Tapa' dokoyu, om osianan kou i' daa doho', tu' mantad oku i' dot id Kinorohingan. Om a' oku i' ruminikot do tumanud do doho'd korohian tu' iyau i' o minonuhu' doho'. ⁴³Nokuro tu' a' kou kosuhut di pinoboros ku? Kokuwaan nopoddi nga' mada' kou i' do mokinongou di ponudukan ku. ⁴⁴Rogon i' o tapa' dokoyu, om orohian kou do tumanud do korohian di tapa' dokoyu. Mantad poddi timpuun i' om gampamatai no o Rogon. Om a' i' iyau insan do sumokodung dit otopot, tu' a' i' iyau popoboros dit

otopot. Mongudut nopo iyau om kodou-douwo' no tu' iri no o kowoyo-woyoo' dau. Iyau nopo om goudut, om tadon do koinsanai'd tudut. ⁴⁵Nga' iyoho' nopo om popoboros i' dit otopot om iri no ot a' dokoyu koponongkuyaan doho'. ⁴⁶Isai no ot id pogialatan dokoyu do milo'd popointalang kopio do kidusa oku? Ondung otopot o poboroson ku, om nokuro tu' a' kou monongkuyaan doho'? ⁴⁷Tulun nopo di mantad id Kinorohingan, om mokinongou i' do boros do Kinorohingan. Nga' iyokoyu nopo om okon i' ko' mantad id Kinorohingan, om iri no ot a' dokoyu kopokinangahan di boros do Kinorohingan," ka di Yesus.

I Yesus om i Abraham

⁴⁸Om boros ka di tulun do Yohudi do suminimbar di Yesus, "A' toi otopot i pinoboros dahai do tulun ko'd Samaria di norusadan do rogon?" ka.

⁴⁹Om boros ka di Yesus do suminimbar, "A' oku i' norusadan do rogon. Momusou oku i' di Tapa' ku, nga' iyokoyu nopo om mongindaraat nogi' doho'. ⁵⁰A' oku i' mogihum do kosuahan do doho'd tinan. Nga' haro i' o songulun do mogihum do kosuahan do bagi doho', om iyau no i momutus. ⁵¹Otopot i' kopio iti poboroson ku, do tulun nopo di tumanud do boros ku, om a' no apatai do gisom dot alaid," ka dau.

⁵²Om boros kaddi di tulun do Yohudi dot id di Yesus, "Oilaan noddi kopio dahai do norusadan ko'd rogon! I Abraham piya nga' napatai i' om i piro-piro nabi nga' nangapatai ngai' i'. Nga' momoros ko indo iya' do, 'Tulun nopo di tumanud do boros ku om a' no apatai do gisom dot alaid,' ka nu. ⁵³Ondung napatai i Abraham, om noinsanan do napatai i nabi, om isai ko daa kopio iya'? Agayo kopio ko tuu daa iya' ko' i Abraham, i tapa' dahai?" ka diyolo'.

^{8.39} *ondung otopot kopio om atantu' no do momonsoi*: Haro o piro-piro solinan do tinulisan dot: *ondung otopot kopio om wonsoye' no dokoyu*.

⁵⁴Om boros ka di Yesus do suminimbar, “Ondung mogihum oku daa do kosuahan do doho'd tinan, om aiso' i' o guna'ddi. Iri nopo i momusou doho' om iri i Tapa' ku, i sorohon dokoyu do Kinorohingan dokoyu. ⁵⁵Inda' ka dot a' kou i' kotutun dau. Nga' iyoho' nopo om kotutun i' dau. Ondung poboroson ku daa dot a' oku kotutun dau, om goudut oku no, do miagal ngai' dokoyu. Nga' iyoho' nopo om kotutun i' dau, om mumboyo' oku do boros dau. ⁵⁶I Abraham nopo, i tapa' dokoyu, om orohian tomod i' do kokito do tadau ku. Om nokokito no iyau'ddi om asanagan tomod iyau do nokokito!” ka dau.

⁵⁷Om boros kaddi di tulun do Yohudi dot id di Yesus, “A' po kolimo nohopod o toun nu, om nokokito ko no di Abraham?”^v ka diyolo'.

⁵⁸Om boros ka di Yesus do suminimbar, “Otopot no kopio iti poboroson ku dokoyu do nopo dit a' po nopogkosusu i Abraham om hino oku no iyoho',” ka dau.

⁵⁹Om ongoi no daa'ddi do watu i tulun do Yohudi do pomodumpau diyolo' di Yesus, nga' ongoi no lisok i Yesus, om tongkiad nodd i' iyau di Walai'd Sasambayanan dot Agayo.

Pinopoungkalat i Yesus do Tulun di Bolou Mantad di Kosususu

9 Tontok di manau-panau i Yesus, om kokito no dau o tulun di bolou do mantad di kosususu. ²Om uhoto' no di tumatanud di Yesus, i Yesus. Boros ka diyolo', “Guru, nokuro tu' bolou mantad iti tulun di pogkosusuo' i'? Iri tuu nokowonsoi iyau'd dusa o nokobungou dau ko' iri po i dusa di molohing dau?” ka diyolo'.

³Om boros ka di Yesus do suminimbar, “Okon i' ko' i dusa dau ko' dusa po di molohing dau o nokobolou dau, suwai ko' iti nopo om popokito nod tulun di

koimayaan di Kinorohingan noo o milo'd momonsoi dot id tinan do tulun diti.

⁴Mositi' no do momonsoi toko' do karaja' di minonuhu' doho' do maso pod anawau. Tu' tumuong i' motindo om aiso' no o tiso' pod tulun do milo'd kumaraja'. ⁵Iyoho' no o tanawau do hiti'd pomogunan, do solinaid ku po do hiti'd pomogunan,” ka dau.

⁶Om koboros poddi di Yesus o miagal diri om pomodula' no iyau do hiri'd tana', om piunango' no dau di tana' i dula' dau. Om polihuto' nogiddi dau i tana' di nounang diri do hiri'd mato di tulun diri. ⁷Om boro-boros no i Yesus dot id tulun diri, “Ongoi ponginglagup do hilo'd Kulam do Siluam,” ka. (Komoyon nopod boros do “Siluam” om “sinuhu”). Om ongoi no i tulun diri ponginglagup. Om di nopoddi guminuli' iyau, om kokito nodd i' iyau.

⁸Om oinsanan nopoddi i hiri'd songkoduwo di tulun diri, om i tulun di nokokito dau do mokipuhawang di gulu po do minomoros dot, “Okon toi ko' ilo' i tulun dit oubas do poirikau do mokipuhawang diri?” ka.

⁹Om haro'ddi ot id pogialatan diyolo' do minomoros dot, “Ilo' nogi' kopio iri,” ka. Nga' haro' i' o momoros dot, “Okon, ilo' nopo om koiyo-iyo no di tulun diri,” ka.

Nga' boros ka di tulun diri, “Iyoho' nogi' bo iri,” ka.

¹⁰Om boros ka diyolo' dot id dau, “Poingkuro kopio tu' kokito ko nodd i'?” ka diyolo'.

¹¹Om boros ka dau, “Minongunang do tana' dot okooro' i tulun di roitan dot i Yesus, om polihuto' nogiddi dau dot id mato ku, om boro-boros no, ‘Ongoi ponginglagup do hilo'd Kulam do Siluam,’ ka. Om ongoi oku nodd i' iyau. Om tontok di minonginglagup oku, om kokito oku nodd i' iyau,” ka dau.

¹²Om ponguhot po iyolo' dau, “Hinonggo nodd i' ino tulun?” ka.

^v 8.57 Om nokokito ko no di Abraham: Haro piro-piro solinan do pinotulis nopo om: *nokoumbal toi i Abraham do nokokito diya'?*

9.5: Mat. 5.14, Yoh. 8.12

Om boros ka dau, "Uka, a' oku no koilo," ka.

Minongimudong i Tulun do Parisi di Tulun do Bolou di Nolingasan

13-14 Tadau nopo di minongunang i Yesus do tana' do dula' dau o pinongunang, do pinopoungkalat di tulun do bolou'ddi, om nokoontok no do tadau'd Sabat. Om ngoyo' noddi i tulun do bolou di nolingasan diri posolowoto' di tulun do Parisi. **15** Om iyolo' nogi' nga' minonguhot i' dau ondung poingkuro iyau do kokokito. Om boros ka dau, "Linihut dau do burutak iti mato ku, om ongoi oku noddi ponginglagup om kokito oku noddi," ka dau.

16 Om haro'ddi o piro-piro di tulun do Parisi do minomoros dot, "Okon i' kopio ko' mantad id Kinorohingan i tulun di minomonsoi'd miagal dino, tu' a' i' iyau momusou do tadau'd Sabat," ka.

Nga' boros ka di piro-piro tulun do suwai, "Poingkuro tuu kopio o tulun do kidusa do momonsoi do kongoimayaan do miagal diti?" ka. Om mogisuwai-suwai nopoddi o poboroson diyolo'.

17 Om uhoto' po kawagu di tulun do Parisi i tulun diri, "Poingkuro o diya'd tosorou do pasal di tulun do pinopoungkalat do mato nu?" ka.

Om boros ka di tulun diri, "Iyau nopo om nabi," ka.

18 Nga' a' i' i piro-piro boyoon do tulun do Yohudi monongkuyaan do bolou i tulun diri do mantad di kosususu, om kokito noddi do tontok diri. Om lohowo' noddi diyolo' i molohing di tulun diri, **19** om uhoto' no dot, "Otopot nogi' dot iti i tanak dokoyu di bolou do mantad di nosusu i'? Poingkuro'ddi tu' kokito iddi iyau do baino'?" ka diyolo'.

20 Om boros ka di molohing di tulun diri do suminimbar, "Iti nogi' kopio i tanak dahai; om otopot i' do bolou iyau do mantad di kosususu. **21** Nga' a' i' iyahai koilo ondung poingkuro'ddi iyau'd nokokito diti baino'. Om a' iyahai koilo ondung isai i pinopoungkalat do mato

dau. Nga' uhoto' nopo ilo' tu' agayo no'lo'; om milo no do mimpori-pori'd sumimbar," ka diyolo'. **22** Iyo pogiddi o pinoboros di molohing di tulun diri nga' ooris iyolo' di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi; tu' nokopogipapakat no iyolo' dot isai nopo o tulun di momoros dot i Yesus o Raja' do Gampamasi om a' no koino-ino do sumuang di walai'd sasambayanan. **23** Om iri no o kinapabarasan di molohing di tulun diri dot, "Agayo no'lo'; om uhoton nopo dokoyu iyau," ka.

24 Om lohowo' poddi kawagu diyolo' i bolou daa di gulu po, om barasai nod poingkaa, "Sumpa' no do popoboros ko dit otopot. Oilaan i' dahai do kidusa i tulun diri," ka.

25 Om boros ka di tulun diri do suminimbar, "Kidusa tuu ko' aiso' i tulun diri, nga' a' oku i' koilo. Nga' iso' noo o toilaan ku tu' nopo di gulu po om bolou oku, nga' baino' noddi om kokito oku no," ka dau.

26 Om uhoto' po kawagu diyolo' iyau, "Nunu o winonsoi dau dot id diya'? Poingkuro iyau do pinopoungkalat diya'?" ka diyolo'.

27 Om boros ka di tulun diri do suminimbar, "Nosusui ku nori dot id dokoyu nga' a' kou i' minokinongou. Om nokuro daa tu' sirongou kou po kawagu? Orohian kou i' daa iyokoyu do sumiliu'd tumatanud dau?" ka.

28 Om papalai noddi diyolo' iyau om boro-boros nod, "Iya' i tumatanud dau; okon i' ko' iyahai! Iyahai nopo om tumatanud i' di Musa. **29** Oilaan i' dahai do Kinorohingan o minoro-boros dot id di Musa. Nga' iri nopo tulun diri, om a' i' iyahai koilo ondung honggo o tadon," ka diyolo'.

30 Om boros ka di tulun diri, "Suwai no kopio dot a' kou koilo ondung honggo o tadon di tulun diri, om nokoungkalat no dau o mato ku, gisom do kokito oku noddi. **31** Oilaan toko' i' do tulun nopo di kidusa om a' i' do Kinorohingan pokinongohon, suwai ko' iri no i tulun di momusou'd

Kinorohingan om i momonsoi'd korohian dau o pokinongohon dau. ³²Mantad poddi kinoimpuunon diti pomogunan om a' po nokoumbal do haro o nakahabar do tulun di milo do popoungkalat do mato do tulun di bolou do mantad di kosususu. ³³Ondung okon ko' mantad id Kinorohingan i tulun diri, om a' i' daa iyau milo do momonsoi'd nunu nopo," ka dau.

³⁴Om boros ka diyolo' do suminimbar, "Nunu hoi? Monuduk kopio ko daa dahai, iya' i' noponu'd dusa do mantad di kosususu?" ka. Om mantad poddi om a' no iyau posolokoyon di walai'd sasambayangan.

Bolou o Mato'd Ginawo

³⁵Om korongou no di Yesus dot a' noddid diyolo' posuangen di walai'd sasambayangan i tulun diri. Om ngoyo' noddid dau ihumo' i tulun diri om boroboros nod, "Monongkuyaan ko i' di Tanak do Tulun?" ka.

³⁶Om boros ka di tulun diri, "Isai i tulun diri, oi Tuan? Sunudai oku daa, om otumbayaan oku indo dau," ka.

³⁷Om boros ka di Yesus, "Nokokito ko no dau. Om iyau no i monokiboro-boros diya' do dinondo," ka.

³⁸Om boros kaddi di tulun diri, "Otumbayaan oku i' oi Tuhan," ka. Om otud noddid iyau dot id toguang di Yesus.

³⁹Om boros ka di Yesus, "Kinorikatan ku nopo do hiti'd pomogunan om mongoi pomutus; om kokito indo i tulun do bolou, om obolou i tulun di kokito," ka dau.

⁴⁰Om haro'ddi o piro-piro di tulun do Parisi di hiri do nokorongou di Yesus do minomoros do miagal diri, om uhoto' no diyolo' iyau, "Do komoyon nu i' pama iyahai'd bolou?" ka diyolo'.

⁴¹Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Ondung bolou kou daa, om a' kou nogi' kidusa. Nga' i minomoros kou do, 'Kokito i' iyahai,' ka, o popointalang kopio do kidusa kou po," ka dau.

I Gompomogompi'd Dumba' om i Dumba' Dau o Pinoinukadan

10Om boros ka kawagu di Yesus, "Otopot no kopio iti poboroson ku do poingkaa: Iri nopo tulun di sumuang do kandang do dumba' do mindakod di pagar, om a' nogi' maya' di wawayaan, tu' mindakod nogi' do maya'd ralan do suwai, om manakau i' om parampuk. ²Nga' tulun nopo di sumuang di kandang do maya' di wawayaan kopio, om gompomogompi' no di dumba'. ³Iwangan i' di madtatamong do kandang i wawayaan do wayaan dau, om tuminong i' i dumba' do korongou di boros dau, do tontok do lohohon dau i dumba' dau do tikidon do mamarait i ngaran di dumba', om woyoon dau i dumba' do sumoliwan. ⁴Om kongosoliwan ngai' pondo i dumba', om hiri nondod gulu do mamananau i gompomogompi'd dumba'ddi, om moyo' ngai' nopondo dau i dumba' tu' kotutun i' i dumba' do boros dau. ⁵Om a' indo iyolo' tumanud do tulun do suwai, suwai ko' mogidu' nogi' iyolo' do mantad id tulun diri, tu' a' i' iyolo' kotutun do boros do tulun do suwai," ka di Yesus.

⁶Om iti nopo poinukadan diti om sinusui di Yesus dot id diyolo', nga' a' i' iyolo' kosuhut di komoyon kopio dau.

I Yesus no o Miagal do Gompomogompi'd Dumba' dit Osonong

⁷Om boros ka kawagu di Yesus, "Otopot i' kopio iti poboroson ku do poingkaa: Iyoho' no i wawayaan do dumba'. ⁸Koinsanai'ddi rumikot dot id gulu ko' iyoho' om mananakau no om parampuk. Nga' a' i' di dumba' pokinongohon o boros diyolo'. ⁹Iyoho' no i wawayaan do dumba'. Isai nopo o sumuang do maya' doho' om aiso' no o koligagaanan; om misuang-suang nopondo iyau om misoliwan-liwan do mongoi pangakan-ngakan. ¹⁰Iri nopo tulun do manakau om mongoi no panakau, om mongoi pamatai, om mongoi pamaraag o korikatan dau. Nga'

kinorikatan ku nopo iyoho' om mongoi pamasi'd tulun, om aiso' i' o kokurangan dot id suang do koposi-posion diyolo'.

¹¹Iyoho' no o miagal di gompomogompi'd dumba' dot osonong. Iri nopo gompomogompi'd dumba' dot osonong om posodia' i' do matai do bagi' di dumba' dau. ¹²Tulun nopo di godsian om it okon ko' gompomogompi' di dumba', om it okon ko' sanganu di dumba'ddi, om mogidu' i' do tumongkiad di dumba', ondung haro o toni dot okito dau do rumikot. Om ngoyon nondo di toni tabpaai om ngoyon pogitongkiad-kiado' i dumba'ddi. ¹³Om mogidu' nondo i tulun di godsian diri, tu' iri no gadsis' o kakarajaan dau. A' i' iyau mamadol di dumba'. ¹⁴⁻¹⁵Iyoho' no o miagal do gompomogompi'd dumba' dit osonong. Poingkuro nopo i Tapa' do kotutun doho', om iyoho' nga' kotutun no di Tapa', om iyo oku no iyoho'ddi do kotutun di dumba' ku om iyolo' nga' kotutun i' doho'. Om posodia' oku do matai do bagi' diyolo'. ¹⁶Haro po o dumba'd suwai di doho'd songonuon, nga' a' i' iyolo' poinghompit do baanan do dumba'dti. Om iyolo' nga' apatut ku i' do ngoyon angatai, om mokinongou nondo iyolo' do boros ku. Om osiliu ngai' nondo iyolo' dot iso' po o baanan² do dumba' om iso-iso' o gompomogompi'.

¹⁷Osianan i' doho' i Tapa' tu' posodia' oku id matai, om apasi oku indo kawagu. ¹⁸Aiso' i' o tiso'd tulun do milo'd mamatai doho' dot ondung a' ku iyau pologoso do mamatai doho'. Iyoho' i' o popologos do patayon oku. Om milo oku i' do popologos do tinan ku'd patayon, om milo oku'd masi kawagu. Tu' iri no o pinonuhuan doho' di Tapa' ku do momonsoi," ka di Yesus.

¹⁹Om iri no i boros di Yesus do miagal diri o nokoimpuunon di tulun do Yohudi do mogisosongkiwal. ²⁰Om ogumu'

o tulun do momoros dot, "Norusadan iyau'd rogon! Mulau iyau! Nunu kopio o kopokinangahan dokoyu dau?" ka no.

²¹Nga' haro indo i momoros dot, "Tulun nopoddi norusadan do rogon om a' i' iyo'ddi o koboro-boroso'! Milo toi o rogon do popoungkalat di bolou, do gisom do kokito nondo?" ka no.

A' o Tulun Monongkuya'an di Yesus

²²Hilo' nopod Yorusalim nga' maso tomod do tulun do mamaramai di Tadau'd Agayo do Koponguramatan di Walai'd Sasambayanan dot Agayo. Tontok nopoddi nga' maso dot osogit. ²³Om mimpanau i Yesus do hiri'd kakilima di roitan do Kakilima di Suliman do hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo ²⁴do tontok di ruminikot i tulun dot ogumu' do tuminutuk dau, om boros ka diyolo', "Songkuro po toi koloido' do pologoso nu do mikoduwo o ginawo dahai? Poboroso' nogi' kopio, ondung iya' kopio i Raja' do Gampamasi," ka.

²⁵Om boros ka di Yesus, "Nokoboros ku no dokoyu, nga' a' kou i' monongkuya'an. Iri no i winonsoi ku dot id suang do ngaran do Tapa' ku, o popointalang kopio do pasal doho'. ²⁶Nga' a' kou i' monongkuya'an tu' a' kou i' nokohompit di dumba' ku. ²⁷Iri nopo dumba' ku om korongou i' do boros ku. Om kotutun oku i' diyolo', om tumanud iyolo' doho'. ²⁸Onuan ku i' iyolo'd koposion dit otopot kopio om i poingompus, om a' no iyolo' apatai do gisom dot alaid. Om iso' pod tulun nga' aiso' i' o milo'd magahau diyolo' do mantad id doho'. ²⁹Iri nopo Tapa' ku, i pinapatahak diyolo' dot id doho', om agayo i' ko'^a koinsanai'd nunu nopo. Om iso' pod tulun nga' aiso' no o milo'd magahau diyolo' do mantad id di Tapa'. ³⁰Iyoho' nopo om i Tapa' om iso-iso' i'," ka di Yesus.

² **10.16** om osiliu ngai' nopondo iyolo' dot iso' po o baanan: Haro o piro-piro solinan do tinulisan dot: Om haro nondo o tiso'. ^a **10.29** Iri nopo i Tapa' ku, i pinapatahak diyolo' dot id doho', om agayo i' ko'; haro o piro-piro solinan do tinulisan dot: Iri nopo pinatahak di Tapa' ku dot id doho' om agayo i' ko'. **10.15:** Mat. 11.27, Luk. 10.22

³¹Om ongoi po daa'ddi kawagu'd watu i tulun dot ogumu' do pomodumpau di Yesus. ³²Nga' boros ka di Yesus dot id diyolo', "Ogumu' no o nowonsoi ku dit ongosonong dot antang-antangan dokoyu, i pinonuhuan di Tapa' doho' do momonsoi. Om id pogialatan nopo di winonsoi ku'ddi, om honggo'ddi o kopomodumpahan dokoyu doho'?" ka dau.

³³Om boros ka di piro-piro tulun do Yohudi, "Okon i' ko' i winonsoi nu dit ongosonong o kopomodumpahan dahai diya'd watu, nga' i mongindaraat ko'd Kinorohingan. Tulun ko i' daa toomod, om mingiyo-iyu ko id Kinorohingan," ka diyolo'.

³⁴Om boros ka di Yesus, "A' toi nokotulis i' dot id suang do Tourat dokoyu o poingkaa: Boros kad Kinorohingan, 'Iyokoyu nopo om ponokokinorohingan i,' ka, koi? ³⁵Om oilaan toko' i' do poinggirot kasai' do gisom dot alaid i nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan, om ondung roitan do Kinorohingan do ponokokinorohingan i tulun di rumamit do boros dau, ³⁶om nokuro tu' momoros kou'd mongindaraat oku'd Kinorohingan di momoros oku'd Tanak oku'd Kinorohingan? Om pinili' oku' i' di Tapa' om sinuhu' oku' dau do mongoi'd hiti'd pomogunan. ³⁷Ondung a' ku winonsoi i pinonuhuan di Tapa', om kada' kou ponongkuyaa' doho'. ³⁸Nga' iyo nopodti tu' winonsoi ku i' iri, om ponongkuyaa' kou no di winonsoi ku'ddi, dot a' kou piya monongkuyaaan doho'. Om iri nondo o koilo-ilo dokoyu, om kosuhut kou nondo dot iyoho' nopo om i Tapa' om iso-iso' i," ka di Yesus.

³⁹Om tumotos po daa iyolo'd mongoi panangkap di Yesus, nga' nokopoggidu' i' iya' do mantad id diyolo'.

⁴⁰Om guli' no i Yesus do hilo'd soborong do Bawang do Yordan, i kinoiyonon di Yohanis do minamatis

do tulun di gulu po, om undorong no iya' do hilo'. ⁴¹Om rikot no o tulun dot ogumu' dot id dau. Om boros ka diyolo', "A' i' i Yohanis minomonsoi'd koimayaan, nga' ongotopot ngai' nopo i pinoboros dau do pasal do tulun diti," ka diyolo'. ⁴²Om ogumu'ddi o tulun do hiri do minonongkuyaaan di Yesus.

Napatai i Lasarus

11 Haro ot iso' tulun do roitan dot i Lasarus do poingiyon do hilo'd Baitani do poinsugku' di Maria om i Marta, i tobpinai dau. ²Om i Maria no i tondu' do pinopotuntug do tumau dit owongi' do hiri'd gakod do Tuhan, om i minomoluhad diri di tobuk dau. Insan o maso, om sakit no i Lasarus. ³Om posunudai no di duwo o tobpinai dau'd tondu' i Yesus do poingkaa, "Tuhan, sumakit i tobpinai dahai di kosianan kopio nu'ddi," ka.

⁴Om soira'ddi nokorongou i Yesus do habar diri, om boros ka dau, "A' i' bo mongoit dot id kapatayon i toruol di Lasarus diri. Nga' nosiliu pogi' o miagal diri nga' maan i' do popoinggayo'd Kinorohingan, om koinggayo nondo i Tanak do Kinorohingan," ka dau.

⁵Om osianan i' kopio i Yesus di Marta, om i Maria, om i Lasarus. ⁶Nga' soira'ddi nokorongou i Yesus do sumakit i Lasarus, om tomod i' iya' do minundorong do hiri'd kinoiyonon dau do duwo po o tadau. ⁷Om katalib poddi o duwo o tadau, om boro-boros nogi' iya' dot id tumatanud dau, "Kainou gumuli' do hilo'd Yudia," ka dau.

⁸Om boros ka diyolo', "Guru, wagu pod mantad di dumpahan ko daa di tulun do watu, om gumuli' ko no kawagu'd hilo'?" ka.

⁹Nga' boros ka di Yesus, "Okon toi ko' dangadai nopo om hopod om duwo jam do koloido'? Tulun nopo di mamananu'd dangadai om a' i' kasadu tu' kokito i'

iyau di mamananawau diti pomogunan. ¹⁰Nga' iri nopondo tulun di mamananau do dongotuong om kasadu no, tu' aiso' i' o tanawau dot id dau," ka dau. ¹¹Om iyo noddi o pinoboros di Yesus. Om boros ka kawagu dau, "Nokoodop no i Lasarus, i tambalut toko', nga' ngoyon ku indo iyau posikai," ka dau.

¹²Om boros ka di tumatanud di Yesus, "Tuhan, ondung koodop toomod i Lasarus om olingasan i' iyau," ka.

¹³Komoyon nopo kopio di Yesus diri om napatai i Lasarus. Nga' ondos daa diyolo' om koodop no kopio i Lasarus do komoyon di Yesus. ¹⁴Om iri noddi o kinapabarasan kopio di Yesus dot id diyolo' do, "Napatai no i Lasarus," ka. ¹⁵Om boros ka kawagu di Yesus, "Nga' uhang ku i' dot a' oku piya hino'd hilo', tu' osonong nogindo kopio iti dot id dokoyu, om otumbayaan kou i'. Nga' kainou mongoi'd hilo'd di Lasarus do dinondo," ka dau.

¹⁶Om boros kad i Tumas (i roitan dot i "Miapid") dot id piro-piro tambalut dau, i sompi' ko' tumatanud di Yesus, "Kainou tumanud nopo, om ookuro i' do tumonggoi toko' dau'd matai!" ka dau.

I Yesus i Mamasi Kawagu om i Manahak do Koposion

¹⁷Tontok di nokorikot i Yesus dot id kinoiyonon diri, om apat no tadau di Lasarus do poillobong. ¹⁸Baitani nopo om id somok do Yorusalim; amu' i' korikot nod tolu kilomito o kosoduwo'. ¹⁹Om ogumu' o tulun do mantad hiri'd Yudia do nokorikot do minongoi'd hiri'd di Marta om hiri'd di Maria do mongoi ponginsasamod diyolo', tu' napatai no i tobpinai diyolo'.

²⁰Om soira'ddi nokorongou i Marta do rumikot i Yesus, om soliwani no iyau do minongoi ruba' di Yesus, nga' i Maria nopo om minundorong i' do hiri'd walai. ²¹Om boros kad i Marta dot id di Yesus, "Tuhan, ondung hiti ko daa do tontok diri, om atantu' no dot a' i' daa napatai i

tobpinai ku. ²²Nga' iyo piya'ddi nga' oilaan ku i' do dinondo piya'dti nga' patahakon id Kinorohingan o nunu nopo i pokionuon do Tuhan dot id dau," ka dau.

²³Om boros ka di Yesus dot id di Marta, "Apasi i' kawagu i tobpinai nu," ka dau.

²⁴Om boros ka di Marta do suminimbar, "Oilaan ku i' dot apasi kawagu i Lasarus do posion kawagu i tulun do nangapatai do kopupuson diti pomogunan," ka dau.

²⁵Om boros ka di Yesus dot id di Marta, "Iyoho' no i manahak do koposion om i mamasi kawagu do tulun do napatai. Om isai nopo o tulun dit otumbayaan doho' om apasi indo do mulong piya dot apatai iyau. ²⁶Om iri nopondo tulun di poimpasi kopio, it otumbayaan doho' om a' no matai do gisom dot alaid. Monongkuyaan ko'i'ddi?" ka dau.

²⁷Om boros ka di Marta do suminimbar, "Tuhan, monongkuyaan oku i' do Tanak ko'd Kinorohingan, i Raja' do Gampamasi di rumikot do hiti'd pomogunan," ka dau.

Minihad I Yesus

²⁸Om koboros poddi di Marta o miagal diri, om ngoyo' no dau sunudai i Maria, i tobpinai dau. Om kanasai no dau iyau, "Hiti i Guru, om momolohou iyau diya," ka dau. ²⁹Om korongou poddi di Maria iri om olomus nopo iyau do miningkakat om ongoi no iyau solowot di Yesus. ³⁰Tontok nopoddi nga' a' po i Yesus nokorikot do hiri'd kampung diri. Hiri kasai' po iyau'd kinoiyonon di nokorubaan di Marta dau. ³¹Om soira'ddi nokito di piro-piro tulun do Yudia di maso do monginsasamod di Maria do hiri'd walai do miningkakat i Maria, om osiau nopod suminoliwan; om ongoi no iyolo' tanud dau, tu' ondos daa diyolo' om mongoi iyau pogihad do hiri'd lobong.

³²Om soira'ddi nokorikot i Maria do hiri'd kinoiyonon di Yesus, om di nokito dau i Yesus, om otud no i Maria do hiri'd

toguang dau om boro-boros nod, "Tuhan, ondung hiti ko daa do tontok diri, om atantu' no dot a' i' daa napatai i tobpinai ku," ka dau.

³³Om soira'ddi nokito di Yesus i Maria do mihad, om i tulun do Yudia di manud-tanud dau do songihad-ihad, om olisiu'ddi iyau, om osudu' iyau. ³⁴Om uhoto' no dau iyolo', "Hinonggo o pinamalabangan dokoyu dau?" ka.

"Kaino, oi Tuhan, mongoi ontong," ka diyolo'.

³⁵Om ihad noddi i Yesus. ³⁶Om boros kaddi diyolo', "Antangai pogi', nga' a' no moti' ogina-gina' o kogoyoo' do kosianan dau di Lasarus!" ka.

³⁷Nga' haro i' ot id pogialatan diyolo' do minomoros do, "Milo i' iyau'd pounkalat do tulun do bolou, om nokuro tu' a' kopio haro o winonsoi dau, om a' i' daa i Lasarus napatai?" ka.

Pinasi Kawagu i Lasarus

³⁸Om osudu' tomod diri i Yesus om ongoi no iyau do hiri'd pinamalabangan. Om iri nopo lobong diri nga' luang i' do pampang, do sinompon do watu dot agayo.

³⁹Om boros kaddi di Yesus, "Iduwo' ilo watu'd pinonompon," ka dau.

Nga' boros kad Marta, i tobpinai di tulun di napatai'ddi, "Nga' Tuhan, apat no tatau dau'd poillobong. Om outong no!" ka dau.

⁴⁰Om boros ka di Yesus dot id di Marta, "A' ku toi nokoboros no diya' dot, 'Ondung monongkayaan ko, om kokito ko indo do kogoyoo'd kuasa' do Kinorohingan!' kangku," ka dau. ⁴¹Om iduwo' noddi diyolo' i watu'ddi. Om tingaha' no i Yesus do hilo'd tawan om boro-boros nod, "Pounsikou oi Apa', tu' minokinongou ko i' doho'. ⁴²Oilaan ku i' do mokinongou kasai' ko doho', nga' poborosan ku pogi' o miagal diti nga' parangahan ku'dti tulun do hiti; om monongkayaan i' iyolo' dot iya' o minonuhu' doho'," ka dau. ⁴³Om

koboros poddi di Yesus o miagal diri, om pomolohou no iyau dot opuhod do poingkaa, "Lasarus, soliwani!" ka. ⁴⁴Om soliwani no i tulun di napatai'ddi. Om iri nopo longon om gakod dau nga' nongorilitan pod kain di pomorilit do rata', om rabas dau nga' poinsompon po di kain di pinonokop do rabas. Om boros kaddi di Yesus dot id tulun di hino'd hiri, "Iduwo' dokoyu ilo kain dilo pinomorilit dau, om osonong i' iyau'd mamananu," ka dau.

Pakat do Sumaap di Yesus

(*Mat. 26.1-5, Mar. 14.1-2, Luk. 22.1-2*)

⁴⁵Om ogumu'ddi ot id pogialatan di tulun do Yudia di nokorikot do minongoi'd hiri'd di Maria, do minonongkayaan di Yesus, di nokokito iyolo' di nosiliu do miagal diri. ⁴⁶Nga' haro i' o piro-piro diyolo' do minongoi solowot di tulun do Parisi do minongoi poposunud di winonsoi di Yesus. ⁴⁷Om iri noddi o kinapaharaan di tulun do Parisi om i piro-piro boyoon dot imam do pogibara-barasan dot iyolo' ngai' di Gompomutus do Don Tugama'. Om boros ka diyolo', "Nunu no ma o wonsoyon toko'dti? Ogumu'ddi kopio o koimayaan do wonsoyon di tulun diri! ⁴⁸Om ondung pologoson toko' iyau'd iyo kasai'ddi om oinsanan nopondo ilo tulun do monongkayaan dau. Om alaid nopondo om rumikot nondo i momorinta' do Rum do mongoi pamaraag di Walai'd Sasambayangan dot Agayo om apatai o koinसानai'dti bansa' toko'!" ka diyolo'.

⁴⁹Om haro'ddi o songulun dot id pogialatan diyolo', i roitan dot i Kayapas, i Boyoon dot Agayo dot Imam do toun diri, do minomoros dot, "Aiso' no kopio o dokoyu'd toila-ilaan. ⁵⁰A' i' dokoyu osorou dot osonong nogid apatai o tiso' o tulun do sumowoli diti rayat ko' mantad dot oinsanan iti bansa'd apatai?" ka dau. ⁵¹Otopot nopo kopio om iri nopo pinoboros di Kayapas diri om okon i' ko' mantad id dau'd pomusarahan. Nga' pinopoboros mantad iyau do matai

nondo i Yesus dot i bansa'd Yohudi o kapatayan, tu' iyau i' o Boyoon dot Agayo dot Imam do toun diri. ⁵²Om okon i' ko' iri no bansa'd Yohudi o kapatayan di Yesus, suwai ko' monimung nogi' om popiiso' di tangaanak do Kinorohingan di nokopogitongkiad-kiad.

⁵³Om mantad nod tadau'ddi do minogiupakat i piro-piro boyoon do tulun do Yohudi do mamatai di Yesus. ⁵⁴Om iri noddi ot a' di Yesus nokointalangan kopio dot id tulun dot ogumu' do hilo'd Yudia. Om tongkiad no iyau do mantad hilo'd Yudia, om ongoi no dot id iso' o bandar di roitan dot Ipraim, it id somok di tana' do kowotuan. Om hilo' no iyau'd minundorong do mogiwoyo-woyo' di tumatanud dau.

⁵⁵Om tontok nopoddi nga' oruhai nod orikot i Tadau'd Agayo do Paska do tulun do Yohudi. Om ogumu' no o tulun do mantad hiri'd kokompungan do nokoongoi'd hilo'd Yorusalim do mongoi pomonsoi di natantu' mantad do wonsoyon do pomolidang do tinan do tintod di karamayan diri. ⁵⁶Om ihumo' no daa diyolo' i Yesus, om di nopo di pointimung iyolo'd hiri'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, om mogiboroboros diri iyolo' do, "Poingkuro no o dokoyu'd tosorou? A' i' doti' iyau rumikot dot id karamayan diti'd baino'," ka no diyolo'. ⁵⁷Om pinoboros pogi' diyolo' o miagal diri nga' nokoponuhu' no i boyoon dot imam om i tulun do Parisi dot isai nopo diyolo' o koilo ondung honggo i Yesus, om mositi' nod posunudon, om atangkap indo diyolo' i Yesus.

Tinuntugan i Yesus do Tumau dit Owongi' do Hilo'd Baitani

(Mat. 26.6-13, Mar. 14.3-9)

12 Tontok dit onom po tadau dot a' orikot i Tadau'd Agayo do Paska, om ongoi no i Yesus do hilo'd Baitani.

Om hilo' no o kinoiyonon di Lasarus, i pinasi kawagu di Yesus do mantad id kapatayan. ²Om hilo' nod pinaakan diyolo' i Yesus, om maganu-anu nopo nga' i Marta. I Lasarus no om i tulun do suwai om songirikau do potorongak di Yesus do makan. ³Om rikat noddi i Maria do kiinigit do tumau dit owongi' om agayo gatang, do haro i' doti' o satanga' lito do kogoyoo' di tumau'ddi. Om potuntugo' no dau i tumau'ddi do hiri'd kolung di Yesus, om luhado' nogiddi dau di tobuk dau. Om koponu' nopoddi di winongi' di tumau'ddi o hiri'd walai. ⁴Nga' boros ka di Yudas Iskariot, i tiso' di tumatanud di Yesus nga' i pinapadagang di Yesus di koimbagu — ⁵om, "Nokuro tu' a' nogi' padagangon ilo tumau'd owongi' do tolu nahatus o tusin do pirok^b o pamagatang, om patahakon nogindo i tusin di gatang diri dot id tulun do mosikin?" ka dau. ⁶Kinapamarasan nopo di Yudas do miagal diri nga' okon i' ko' mamadul kopio iyau di tulun do mosikin, nga' mantad i' di kabanakaho' dau. Asaru' iyau do manganu'd tusin do mantad hiri'd poiiyanan do tusin di pogihupuan diyolo', tu' iyau i' o mongingigit di tusin diri.

⁷Nga' boros ka di Yesus, "Pologoso' nopo ilo tondu'! Wonsoyon pogi' dau o miagal dilo' nga' maan di tadau'd kapamalabangan doho'. ⁸Iri nopo tulun do mosikin om hino kasai' i' dot id pogialatan dokoyu, nga' iyoho' nopo om a' i' hino kasai'," ka dau.

Pakat do Sumaap di Lasarus

⁹Om ogumu'ddi o tulun do Yohudi do nokorongou do hilo'd Baitani i Yesus, om ongoi noddi iyolo'd hilo'. Om kinaangayan nopo diyolo'd hilo' nga' okon nopo ko' mongoi solowot di Yesus, nga' mongoi nogi' ontong di Lasarus i pinasi di Yesus do mantad id kapatayan. ¹⁰Om iri no daa'ddi o kapamatayan di piro-

^b 12.5 *Tusin do pirok*: Antangan o Kamus.

12.3: Luk. 7.37-38 12.8: Pnu. 15.11

piro o boyoon dot imam di Lasarus piya, ¹¹tu' iyou no o kabayayat dot ogumu' di tulun do Yohudi do tumongkiad diyolo' om tumanud nogindo di Yesus om otumbayaan iyolo' dau.

Sinuwau i Yesus do Suminuang do Hilo'd Yurusalim

(Mat. 21.1-11, Mar. 11.1-11, Luk. 19.28-40)

¹²Tadau noddi kawagu om korongou no i tulun dot ogumu' di ruminikot do mongoi pamaramai do Paska, do hiri nod tanga'd ralan i Yesus do pakayaan do hilo'd Yurusalim. ¹³Om ongoi noddi iyolo' panganu do papa' do palma, om ngoyo' no diyolo' rubao' i Yesus, do mikuwo'd sang-gara-gara' do popimboros do poingkaa, "Royohon no o Kinorohingan! Barakatan nod Kinorohingan i rumikot dot id suang do ngaran do Tuhan. Barakatan nod Kinorohingan i Raja' dot Israil!" ka diyolo'.

¹⁴Om ongoyo' no di Yesus o songinan o kaladai dit okoro' po, om sakai no iyou'ddi. Om kabayaa'i noddi i nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan do poingkaa,

¹⁵"Kada' kooris, oi bandar do Sion! Antangai pogi' nga' rumikot no i Raja' nu, do poinsakai'd kaladai dit okoro' po!" ka.

¹⁶Tontok nopoddi om a' po i tumatanud di Yesus kosuhut do komoyon ngai'ddi. Nga' koinggayo poddi i Yesus di napasi kawagu iyou do mantad id kapatayon, om kosorou nogid di diyolo' dot iri nopo i winonsoi di tulun diri dot id di Yesus nga' nokotulis mantad no dot id Buuk do Kinorohingan dot iyou o komoyon.

¹⁷Om iri nopoddi tulun di hino do tontok di linohou di Yesus i Lasarus do sumoliwan do mantad hiri'd lobong, om minamasi dau do mantad id kapatayon om popimboros nopoddi do pasal diri. ¹⁸Om

iri no o kinorikatan di tulun dot ogumu' dot id di Yesus tu' nokorongou no iyolo' dot iyou o minomonsoi do koimayaan diri. ¹⁹Om boros ka di tulun do Parisi do mogiboro-boros, "Aiso' no o milo toko'd wonsoyon! Antangan nopo nga' oinsanan nopo moti' o tulun do hiti'd pomogunan do tumanud dau!" ka diyolo'.

Minogihum di Yesus o Piro-Piro Tulun do Yunani

²⁰Id pogialatan nopo di tulun do minongoi'd hilo'd Yurusalim do mongoi sambayang do tontok do tadau'd agayo'ddi om haro o piro-piro tulun do Yunani. ²¹Om ongoi no iyolo' solowot di Pilipus om boro-boros nod, "Tobpinai, ondung milo daa om orohian daa iyahai do sumolowot di Yesus," ka diyolo'. (I Pilipus nopoddi nga' mantad hilo'd Baitsaida, i hilo'd Galilia.)

²²Om ngoyo' no di Pilipus posunudo' iri dot id di Andarias, om piwoyo' nogid di iyolo' do minongoi pomisunud di Yesus.

²³Om boros ka di Yesus dot id diyolo', "Norikot noddi i maso do poinggoyoon i Tanak do Tulun. ²⁴Otopot i' kopio iti poboroson ku do poingkaa: Ondung a' potonomon do hilo'd tana' o sowatu o gandum do gisom dot apatai iri, om sowatu-watu kasai' no iri. Nga' ondung apatai i sowatu o gandum diri, om milo nogindo do mongua' dot asapou. ²⁵Tulun nopo dit osianan do dau'd koposion om okon nogi' dot atagakan di koposion dau. Nga' tulun nopo dit okon ko' dau nod koposion o kosianan do hiti'd pomogunan diti, om ogompi' nogindo dau iri do kumaa dot id koposion dit otopot kopio om i poingompus. ²⁶Tulun nopo dit orohian do momonsoi'd karaja' ku om mositi' no do tumanud doho'; om kowoyo' indo doho' do hinonggo oku nopo do poundorong. Tulun nopo di momonsoi'd karaja' ku om momusou no di Tapa' ku," ka di Yesus.

· **12.13** *palma*: Antangan o Kamus.

12.13: Sin. 118.25-26 **12.15**: Sak. 9.9 **12.25**: Mat. 10.39, 16.25, Mar. 8.35, Luk. 9.24, 17.33

Pinoboros di Yesus o Pasal do Kapatayon Dau

²⁷Om boros ka kawagu di Yesus, "Agangau'ddi o ginawo ku; om nunu po mando o poboroson ku'dti do dinondo? Poboroson ku tuu o poingkaa, 'Apa', poiduwo' oku do mantad id maso'dti,' kangku tuu? Nga' kinorikatan ku nopo om mongoi nogi' kopio pomurimon do koinggoritan do maso'dti. ²⁸Poinggoyoo' no o ngaran nu, oi Apa!" ka di Yesus. Om korongou noddid o boros do mantad hilo'd tawan do minomoros do poingkaa, "Nokoinggayo' ku no iri, om poinggoyoon ku pondo kawagu," ka.

²⁹Om iri tulun dot ogumu' di hino'd hiri nga' nongkorongou i' di boros diri. Om boros ka diyolo', "Tinggoron!" ka. Nga' haro i' o minomoros dot, "Okon! Moloikat i' iri do minoro-boros dau," ka.

³⁰Om boros kaddi di Yesus dot id diyolo', "Norongou pogi' i boros diri nga' maan do parangahan dokoyu om okon i' ko' iyoho' o porongohon.

³¹Dinondo nopodti om norikot no o maso do kopomutusan diti pomogunan; om dinondo no dot alaon i boyoon diti pomogunan. ³²Nga' iyoho' nopo, om koinsawat oku nopondo do mantad hiti'd pomogunan, om mamayayat oku nondo dot ogumu' o tulun do rumikot dot id doho'," ka dau. ³³Om pinoboros pogi' dau o miagal diri nga' poposunud iyau do kowoyo-woyoo' dau'd matai.

³⁴Om boros ka di tulun dot ogumu' dot id dau, "Tumanud nopo di Tourat dahai om poimpasi kasai' i' i Raja' do Campamasi. Om nokuro'ddi tu' poboroson nu do mositi' do poinsawaton i Tanak do Tulun do mantad hiti'd pomogunan? Isai toi i Tanak do Tulun diri?" ka diyolo'.

³⁵Om boros ka di Yesus do sumi-nimbar, "Oruuhai i tanawau do hino dot id pogialatan dokoyu. Iyo nopoddi, om mamanau kou no do solinaid pod hino i tanawau, om a' kou i' orikatan di

totuong. Tulun nopoddi mamanau dot id suang do totuong, om a' i' koilo ondung honggo o pakayaan dau. ³⁶Ponongkuyaa' kou no di tanawau'ddi do solinaid po di tanawau dot id pogialatan dokoyu, om osiliu kou i' do tangaanak do tanawau," ka di Yesus.

A' Monongkuyaan i Tulun do Yohudi

Om koboros poddi di Yesus o miagal diri, om tongkiad no iyau do mantad hiri om a' noddid iyau minintalang dot id diyolo'. ³⁷Mulong piya dot ogumu' no o koimayaan do nowonsoi di Yesus dot id toguang diyolo', nga' a' po iyolo' monongkuyaan dau. ³⁸Om kabayaa' noddid i pinoboros di Nabi Yosaya do poingkaa,

"Tuhan, isai poo o monongkuyaan di pinoboros dahai?

Isai poo o pokitonon di sinundu do Tuhan?" ka.

³⁹Iti no ot a' diyolo' koponongkuyaan tu' nokoboros mantad no di Yosaya o poingkaa,

"Boros kad Kinorohingan,

⁴⁰'Bolohon ku o mato diyolo',

om pokodohon ku o ginawo diyolo';

om a' indo kokito o mato diyolo',

om a' kosuhut o pomusarahan diyolo'.

Om a' iyolo' koguli' dot id doho';

om a' ku iyolo' olingasan,' ka," ka dau.

⁴¹Minomoros pogi' i Yosaya do miagal diri nga' nokokito no iyau do kagayaan di Yesus, om nokopimboros iyau do pasal dau.

⁴²Iyo piya'ddi nga' ogumu' i' o tulun dot id pogialatan piya di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi do minonongkuyaan di Yesus. Nga' a' i' iyolo' katama' do popoboros kopio, tu' oorid iyolo' dot a' pabanaron di tulun do Parisi do sumuang

di walai'd sasambayanan. ⁴³Orohian nogi' iyolo' do royohon do tulun ko' mantad do pusohon do Kinorohingan.

I Boros di Yesus o Momutus

⁴⁴Om boros kaddi di Yesus dot opuhod, "Iri nopo tulun dit otumbayaan doho', om okon i' ko' iyoho' o kotumbayaan dau, suwai ko' i minonuhu' doho'. ⁴⁵Om iri tulun di kokito doho' nga' kokito no di minonuhu' doho'. ⁴⁶Ruminikot oku do hiti'd pomogunan do miagal do tanawau, om a' indo koundorong dot id totuong o koinsanai'd tulun dit otumbayaan doho'. ⁴⁷Tulun nopo di korongou do ponudukan ku, om a' indo tumanud diri, om okon no ko' iyoho' o momohukum dau. Tu' okon i' ko' mongoi pomohukum o kinorikatan ku do hiti'd pomogunan, suwai ko' mongoi pamasi'd tulun do hiti'd pomogunan. ⁴⁸Iri nopo tulun di magada' doho' om it a' mokinongou do boros ku, om haro no i momutus dau. Iti no boros di pinolombus ku o momutus dau dot orikot o kopupuson diti pomogunan. ⁴⁹Tu' a' oku i' moro-boros do tumanud do doho'd korohian; suwai ko' iri i Tapa', i minonuhu' doho', o monuhu' doho' do popoboros dit apatut ku'd poboroson om popolombus dit apatut ku'd polombuson. ⁵⁰Om oilaan ku i' dot iri nopo ponuhan dau'ddi om manahak do koposion dit otopot kopio om i poingompus. Om poingkuro nopo i pinotuduk di Tapa' ku dot id doho', om iri no o polombuson ku," ka dau.

Minongoug i Yesus do Lapap di Tumanud Dau

13 Di nopo di sangadau po-dot a' orikot i Tadau'd Agayo do Paska, om oilaan no di Yesus do norikot noddi i maso dau do tumongkiad diti pomogunan, om gumuli' nondo iyau dot id Tapa' dau. Om osianan i' iyau di tulun

do hiti'd pomogunan, i nosiliu do dau'd songonuon, om osianan kasai' i' iyau diyolo' do gisom do kopupuson.

²I Yesus nopo om i tumanud dau om maso no diyolo' do makan do dongotuong. Om nokosuung no di Rogon o korohian dot araat dot id suang do ginawo di Yudas, i tanak di Simun Iskariot, do mongoi papadagang di Yesus.^d ³Om oilaan di Yesus do nakatahak ngai' no di Tapa' o koinsanai'd kuasa' dot id dau. Om oilaan dau do mantad iyau dot id Kinorohingan om gumuli' kawagu iyau dot id Kinorohingan. ⁴Om iri noddi o kinoingkakatan dau, mikuwo'd minongidu' di rasuk dau dit id soibau, om poogkoso' no dau o tuala' dot id tawak dau. ⁵Om potungu noddi iyau do waig dot id iso' o mimpun, om timpun no do mongoug do lapap di tumanud dau. Om i tuala do poingagkos dau o pomihid dau. ⁶Om korikatai noddi dau i Simun Pitrus do mongoug, om boro-boros no i Simun Pitrus, "Tuhan, nokuro tu' iya' nogi' o mongoug do gakod ku?" ka.

⁷Om boros ka di Yesus do suminimbar, "A' ko po kosuhut diti wonsoyon ku do dinondo poo, nga' kosuhut ko indo do koimbagu," ka.

⁸Nga' boros ka di Pitrus, "Atuuk, Tuhan, kada' nogi' kopio pongoug do lapap ku!" ka.

Nga' boros ka di Yesus do suminimbar, "Ondung a' ku iya' ougan, om okon ko no ko' tumanud ku," ka.

⁹Om boros ka di Simun Pitrus, "Iyo nopoddi, oi Tuhan, om okon nopo ko' lapap o pokiowugan ku nga' longon po om tulu ku!" ka dau.

¹⁰Om boros ka di Yesus dot id di Pitrus, "Tulun nopo di nokopodsu' om opulang ngai' no o tinan. Om a' no minog do pulangan kawagu; suwai ko' iri po lapap dau' ot ougan. Ongopulang

^d 13.2 Rogon...papadagang di Yesus; ko': natantu' no di Rogon dot i Yudas, i tanak di Iskariot o papadagang di Yesus. ^e 13.10 Haro o piro-piro solinan dot aiso' o tinulis dot: suwai ko' iri po lapap dau.

kou nodti, nga' a' po mando oinsanan," ka dau. ¹¹(Oilaan no di Yesus i tulun di papadagang dau. Om iri no o kinapabarasan dau dot, "Ongopulang kou nodti, nga' a' po mando oinsanan," ka.)

¹²Om koougai poddi di Yesus o lapap diyolo', om pakayo' no kawagu dau i rasuk dau dit id soibau om irikau no iyau kawagu. Om boros kaddi dau dot id diyolo', "Kosuhut kou i' di winonsoi ku dot id dokoyu di tiinu'ddi? ¹³Roitan oku dokoyu'd Guru om Tuhan. Om iyo nogi' kopio'ddi. ¹⁴Om ondung mongoug oku do lapap dokoyu, iyoho' i Tuhan om Guru dokoyu, om iyokoyu nga' apatut nogi' do mogioug-oug do lapap. ¹⁵Om winonsoi ku o miagal diri do maan dokoyu'd omitanan, om momonsoi kou indo iyokoyu do miagal di winonsoi ku dot id dokoyu. ¹⁶Otopot i' kopio iti poboroson ku dot id dokoyu do poingkaa: turipon nopo om a' i' agayo ko' i tuan dau, om i sinuhu' nga' a' i' agayo ko' i minonuhu'. ¹⁷Ondung nongoilaan ngai' dokoyu iti, om olumaag kou no ondung wonsoyon dokoyu o miagal diti.

¹⁸Iti nopo poboroson ku'dti om okon i' ko' koinsanai dokoyu o komoyon ku. Oilaan ku i' ondung isai ngai' i nongopili' ku. Nga' haro i' o nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan, di mositi' dot abayaan do poingkaa, 'Iri nopo tulun di potorongak doho'd makan, om sumaap indo doho', ka. ¹⁹Om poboroson mantad ku iti dot id dokoyu dot a' po osiliu iti, tu' osiliu nopondo o miagal diri, om monongkuyaan kou nondo dot iyoho' i roitan dot IYOHU' I HINO KASAI'. ²⁰Otopot no kopio iti poboroson ku do poingkaa: Isai nopo o tulun di rumamit do tulun di suhuon ku om rumamit no doho'. Om isai nopo i rumamit doho' om rumamit no di minonuhu' doho'," ka di Yesus.

Pinoboros Mantad di Yesus do Padagangon Iyau

(*Mat. 26.20-25, Mar. 14.17-21, Luk. 22.21-23*)

²¹Om koboros poddi di Yesus o miagal diri, om tumongob tomod diri iyau. Om boros kaddi dau, "Otopot no kopio iti poboroson ku dokoyu do haro nondo o songulun dot id pogialatan dokoyu do papadagang doho'," ka dau.

²²Om pogioontong nopo i tumatanud dau do mikuwo'd osuayan tu' a' i' iyolo' koilo ondung isai o komoyon dau. ²³Iri nopo tumatanud di Yesus di kosianan kopio dau om poirikau do hiri'd toning di Yesus. ²⁴Om bourai no iyau di Simun Pitrus do monuhu' dau do monguhot di Yesus ondung isai kopio o komoyon dau.

²⁵Om topis noddi di Yesus i tumatanud diri, om ponguhot nod, "Isai i komoyon nu'ddi, oi Tuhan?" ka.

²⁶Om boros ka di Yesus do suminimbar, "I tulun dit onuan ku'd roti di potobungon ku do hilo'd mangkuk," ka dau. Om anu no i Yesus dot iso' o roti om potobungo' no dau do hiri'd mangkuk; om patahako' noddi dau di Yudas, i tanak di Simun Iskariot. ²⁷Om karamit poddi di Yudas i roti, om suang no o Rogon dot id ginawo dau. Om boros kaddi di Yesus dot id dau, "Lomusai nogi' kopio do momonsoi i korohian nu'd momonsoi," ka dau. ²⁸Om aiso' i' o tiso' diyolo' di makan do hiri do kosuhut ondung nokuro tu' minomoros i Yesus dot iyo'ddi dot id di Yudas. ²⁹Om haro i' o kosorou do minonuhu' i Yesus di Yudas do mongoi pomoli di maan diyolo' dot id poginakanan diri, ko' minonuhu' po do mongoi panahak di tulun do mosikin do tusin dot ongokuuri' — tu' i Yudas i' o mongingigit di tusin diyolo'.

³⁰Om karamit poddi di Yudas i roti'ddi, om pitilombus nopo iyau do suminoliwan. Om otuong no do tontok diri.

Ponuhuan do Wagu

³¹Om kapamanau poddi i Yudas, om boro-boros no i Yesus do poingkaa, "Poinggoyoon noddi do baino' i Tanak do Tulun, om Kinorohingan nga' koinggayo nondo dot iyau o kopoyogayo.

³²Ondung koinggayo o Kinorohingan dot iyau o popoyogayo, om iyau nga' poinggoyoon indo do Kinorohingan, do Kinorohingan o popoyogayo, om oruhai no do poinggoyoon iyau'd Kinorohingan.

³³Oi tangaanak ku, a' oku no alaid do poyogayo dokoyu. Om ihumon oku no daa'ndo dokoyu, nga' poingkuro nopo i nokoboros ku dot id piro-piro boyoon do tulun do Yohudi, om iyo iddi o poboroson ku dokoyu tu' a' kou indo koinggoi do hiri'd kinoyonon di ngoyon ku. ³⁴Iti no o ponuhuan do wagu do poboroson ku dot id dokoyu: Poyogayo-sian kou no. Om poingkuro oku nopo do nosianan dokoyu, om apatut dot iyokoyu nga' iyo nogiddi do moyogayo-sian. ³⁵Ondung moyogayo-sian kou, om oinsanan nopondo o tulun do koilo do tumatanud kou doho'," ka di Yesus.

Pinoboros Mantad di Yesus do Mogolim Dau i Pitrus

(Mat. 26.31-35, Mar. 14.27-31, Luk. 22.31-34)

³⁶Om boros ka di Simun Pitrus do minonguhot di Yesus, "Honggo o ngoyon nu, oi Tuhan?" ka. Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Hilo' nopod ngoyon ku om a' ko po milo'd moyo' do dinondo poo. Nga' kosusuhut ko nopo doho' om koimbagu," ka.

³⁷Om boros ka kawagu di Pitrus do minonguhot, "Tuhan, nokuro tu' a' oku milo'd moyo' diya' do dinondo poo? Uhang ku i' do patayon oku dot iya' o kapamatayan!" ka dau.

³⁸Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Otopot i' toi kopio dot uhang nu'd patayon ko dot iyoho' o kapamatayan? Ilaai no, dot a' po kopoyogayo o manuk do tiinu', om intolu nu no poboroson dot a' ko kotutun doho'!" ka.

I Yesus no o Ralan do Kumaa dot id Tapa'

14 Om boros ka di Yesus dot id diyolo', "Kada' kou katangkabo. Kotumbayaaif' kou nod Kinorohingan om kotumbayaa' kou doho'. ²Hilo' nopod walai di Tapa' ku om ogumu' i' o tiyonon. Om mongoi oku'd hilo' do mongoi posodia' do tiyonon dokoyu. Om a' ku i' daa poboroson iti dot id dokoyu ondung a' daa iti otopot kopio.^s ³Om koinggoi oku pondo koposodia' do tiyonon dokoyu, om gumuli' oku nogindo do mongoi pangangat dokoyu, om hinonggo oku nopondod poingiyon, om hiri kou no iyokoyu. ⁴Om koilo kou i' do ralan do kumaa'd hiri'd kinoyonon di ngoyon ku," ka dau.

⁵Om boros kaddi di Tumas dot id di Yesus, "Tuhan, a' i' iyahai koilo ondung honggo o ngoyon nu, om poingkuro nondo iyahai'd koilo do ralan do kumaa'd hilo'?" ka dau.

⁶Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Iyoho' no i ralan, i katapatan, om i koposion! Om iso' pod tulun nga' aiso' i' o korikot dot id di Tapa', ondung a' sumusui doho'. ⁷Ondung kotutun kou doho',^h om atantu' no do kotutun kou no di Tapa' ku. Om nokotutun kou noddi dau, om nokokito kou dau," ka di Yesus.

⁸Om boros kad Filipus dot id di Yesus, "Tuhan, pokitono' daa iyahai di Tapa', om a' indo iyahai muhot-uhot," ka dau.

⁹Nga' boros ka di Yesus do suminimbar, "Alaid oku no do mugku-sugku' dokoyu,

^f 14.1 kotumbayaa'i; ko': monongkuyaan kou i' do. ^s 14.2 hilo' nopod walai...otopot kopio; ko': hilo' nopod walai di Tapa' ku om ogumu' i' o tiyonon. Om ondung a' daa otopot kopio iti om nunu daa o kapabarasan ku dot id dokoyu do mongoi oku'd hilo' do mongoi posodia' do tiyonon dokoyu?

^h 14.7 ondung kotutun kou doho';...om kotutun kou no; Haro piro-piro solinan do tinulisan do: baino' nopoddi tu' nokotutun kou doho'...om kotutun kou no.

13.33: Yoh. 7.34 13.34: Yoh. 15.12, 17, 1Yoh. 3.23, 2Yoh. 5

om a' ko po kotutun doho' oi Pilipus? Iri nopo tulun di nokokito doho', om nokokito no di Tapa'. Om nokuro tu' momoros ko po dot, 'Pokitono' daa iyahai di Tapa' ka? ¹⁰Oi Pilipus! A' ko i' otumbayaan dot iyoho' nopo om i Tapa' om iso-iso' i'? Iti nopo poboroson ku diya'dti om okon i' ko' pimpori-porian ku. Iri i Tapa', i poingiso' doho' o momonsoi ngai'dti. ¹¹Kotumbayaa no doho', dot iyoho' nopo om i Tapa' om iso-iso' i'. Nga' ondung a' ko otumbayaan diri, om kotumbayaa poo dot i nongowonsoi ku o koponongkuyaan. ¹²Otopot no kopio iti poboroson ku do tulun nopo di monongkuyaan doho', om milo no do momonsoi do miagal di winonsoi ku — om agayo ko' iri nga' milo i' dau do wonsoyon — tu' mongoi oku no do hilo'd Tapa'. ¹³Om nunu nopo o pokionuon dokoyu dot id suang do ngaran ku, om wonsoyon ku nori dot id dokoyu, om koinggayo i' i Tapa' dot i Tanak o popoinggayo. ¹⁴Nunu nopo i pokionuon dokoyu' dot id suang do ngaran ku, om wonsoyon ku no iri," ka di Yesus.

Pinabatos di Yesus i Rusod do Kinorohingan

¹⁵Om boros ka kawagu di Yesus, "Ondung osianan kou doho', om wonsoyon i' dokoyu i ponuhuan ku. ¹⁶Pokionuon ku nondo di Tapa' om onuan kou nondo dau do Gomponguhup do suwai, i pounsugku' kasai' dokoyu do gisom dot alaid. ¹⁷Iri nopo gomponguhup diri nga' i Rusod do Kinorohingan, i popointalang dit otopot do pasal do Kinorohingan. Iti nopo tulun do hiti'd pomogunan dit a' otumbayaan om a' i' milo do rumamit dau, tu' a' i' iyolo' kokito om a' iyolo' kotutun dau. Nga' iyokoyu nopo om kotutun i' dau, tu' pounsugku' i' iyau dokoyu om poingiso' nondo iyau' dokoyu.

¹⁸A' ku i' iyokoyu tongkiadan tomod dot iyokoyu-koyu do miagal

di tangaanak dot aiso' o molohing; tu' gumuli' oku indo kawagu dot id dokoyu. ¹⁹Oruhai no dot a' kokito doho' iti tulun do hiti'd pomogunan. Nga' kokito kou indo iyokoyu doho'! Om apasi kou indo, tu' poimpasi oku i'. ²⁰Osiliu npondo o miagal diri, om oilaan nogindo dokoyu dot iyoho' om i Tapa' nga' iso-iso' i', om iyokoyu nga' poingiso' i' doho', om iyoho' nga' poingiso' dokoyu.

²¹Tulun nopo di rumamit di ponuhuan om i momonsoi'ddi, om osianan no doho' o tulun diri. Om i Tapa' ku nga' osianan i' di tulun dit osianan doho'. Om iyoho' nga' osianan i' do tulun diri om mintalang oku dot id dau," ka di Yesus.

²²Om ponguhot no i Yudas (okon i' ko' i Yudas Iskariot) di Yesus, "Tuhan, nokuro tu' mintalang ko dot id dahai om a' ko indo mintalang dot id tulun do suwai di hiti'd pomogunan?" ka dau.

²³Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Tulun nopo dit osianan doho', om mumboyo' i' do ponudukan ku. Om osianan i' i Tapa' ku do tulun diri. Om rumikot nondo iyahai di Tapa' ku dot id dau om mundorong iyahai dot id dau. ²⁴Tulun nopo dit a' osianan doho' om a' no tumanud di ponudukan ku. Om iri nopo ponudukan di norongou dokoyu'ddi om okon i' ko' mantad id doho', suwai ko' mantad i' dot id di Tapa', i minonuhu' doho'.

²⁵Om poboroson ngai' ku nopo iti do solinaid po do pounsugku' oku dokoyu. ²⁶Nga' iri indo i Rusod do Kinorohingan, i Gomponguhup di suhuon di Tapa' dot id suang do ngaran ku o monuduk dokoyu do koinsanai'ddi, om poposorou dokoyu do koinsanai di pinosunud ku dokoyu.

²⁷Poopungan ku iyokoyu do kosimbayanan do ginawo. Om i kosimbayanan do mantad id doho' o patahakon ku dokoyu. Iri nopo patahakon ku'ddi om a' i' miagal di patahakon diti pomogunan dot

¹ 14.14 *nunu nopo o pokionuon dokoyu*; haro o piro-piro solinan do tinulisan do: *nunu nopo i pokionuon dokoyu dot id doho'*. ² 14.17 *om poingiso' nondo iyau*; haro o piro-piro solinan do tinulisan do: *om poingiso' iyau*.

id dokoyu. Kada' kou katangkabo om kada' kou kooris. ²⁸Nokorongou kou no doho' do minomoros do poingkaa, 'Mamanau oku nondo nga' gumuli' oku i' kawagu dot id dokoyu,' kangku. Ondung osianan kou doho', om otood kou i' do mongoi oku do hilo'd di Tapa', tu' i Tapa' nopo om agayo i' ko' iyoho'. ²⁹Om posunudon mantad ku iti dot id dokoyu do dinondo, dot a' po angabayaan ngai' iti; angabayaan ngai' nopondo iti om otumbayaan kou nondo. ³⁰A' ku no ponoruon o poboroson ku dokoyu, tu' norikot no o maso do kori-katan di boyoon diti pomogunan. Nga' aiso' i' o kuasa' dau dot id sawat ku. ³¹Nga' a' no kopio milo dot a' ongosiliu ngai' o miagal diri om koilo indo o tulun do hiti'd pomogunan dot osianan oku di Tapa' om momonsoi oku do koinsana'i'ddi ponuhuan di Tapa' doho'.

Kainou tumongkiad do mantad hiti," ka di Yesus.

I Yesus no o Miagal do Guas dot Anggur dit Otopot Kopio

15 Om boros ka kawagu di Yesus, "Iyoho' no o miagal do guas dot anggur dit otopot kopio, om i Tapa' ku o gompomogompi' di guas dot anggur. ²Pointikid-tikid do raan dit a' mongua', om tutuon no dau, om pointikid-tikid do raan di mongua' om piralapan dau o roun, om pillanggaan dau i raan om sumapou

Raan dot anggur (15.2)

indo o tua'. ³Ongolidang kou no tu' i ponudukan do pinotuduk ku dokoyu o nokolidang. ⁴Miso' kasai' kou no doho' om poingiso' kasai' oku indo iyoho' dokoyu. Iri nopo raan om a' i' milo do mongua' dot ondung a' poindokot kasai' di guas. Om iyokoyu nga' milo nopod mongua' om poingiso' kasai' kou doho'.

⁵Iyoho' no i guas dot anggur om iyokoyu i raan di guas dot anggur. Iri nopo tulun di poingiso' kasai' doho' om poingiso' oku iyoho' dau om mongua' no dot asapou; tu' ondung potongkiad kou doho', om aiso' i' o milo dokoyu'd wonsoyon. ⁶Iri nopondo tulun dit a' poingiso' doho' om pataamon no do miagal di raan, om rumiou nondo. Om iri nopo raan do miagal diri om timungon nondo om pataamon do hiri'd tapui do tutudan. ⁷Ondung poingiso' kasai' kou doho' om poingopi' dot id suang do ginawo dokoyu i ponudukan ku, om pokianu kou no di Tapa' do nunu nopo i korohian dokoyu; om patahakon indo dau i pokionuon dokoyu'ddi. ⁸Ondung ogumu' o tua' dokoyu, om koinggayo no i Tapa' ku; om osiliu kou nondo kopio do tumatanud ku. ⁹Om poingkuro nopo i Tapa' dot osianan doho', om iyo oku no iyoho'ddi dot osianan dokoyu. Om mositi' no do miagal di kowoyo-woyoo' do tulun di kosianan ku o kowoyo-woyoo' dokoyu. ¹⁰Ondung mumboyo' kou di ponuhuan ku, om ogirot kasai' kou no dot id kosianan ku, do miagal doho' tu' ogirot kasai' dot id kosianan di Tapa' tu' mumboyo' oku i' di pinonuhuan dau.

¹¹Posunudon ngai' ku nopo iti dot id dokoyu, om haro i' o kataadan di mantad id doho' dot id suang do ginawo dokoyu, om otood kou indo kopio om aiso' o koiyo di kataadan dokoyu'ddi. ¹²Iti no o ponuhuan ku: pogiinsian-sian kou no do miagal doho' tu' nosianan dokoyu. ¹³Tulun nopo dit osianan kopio do tambalut dau om uhang no dot iyau

ot apatai ko' apatai po i tambalut dau. ¹⁴Iyokoyu no o tambalut ku ondung momonsoi kou no di ponuhuan ku dokoyu. ¹⁵A' ku no iyokoyu roitan do susuhuon, tu' susuhuon nopo om a' i' koilo ondung nunu i wonsoyon di tuan dau. Roitan ku no iyokoyu do tambalut tu' nokosunud ngai' ku no dokoyu i nongorongou ku do mantad id di Tapa'. ¹⁶Okon i' ko' iyokoyu o minomili' doho', suwai ko' iyoho' o minomili' dokoyu, om iyoho' o monuhu' dokoyu do mongua'd asapou — i tua' dit a' rumaag. Om onuan kou indo di Tapa' do nunu nopo i pokionuon dokoyu dau dot id suang do ngaran ku. ¹⁷Iti no o ponuhuan ku dokoyu: Pogiinsian-sian kou no," ka di Yesus.

Karaatan Kou do Tulun do Hiti'd Pomogunan

¹⁸Om boros ka kawagu di Yesus, "Soira' nopo do karaatan kou'd tulun do hiti'd pomogunan, om soroho' no dokoyu dot iyoho' i' o nokopogulu do kinaaraan diyolo'. ¹⁹Ondung posokodung kou diti tulun do hiti'd pomogunan, om kosianan kou i' daa diyolo' do miagal di tulun di kosokodung diyolo'. Nga' nopili' ku no iyokoyu om a' kou i' posokodung di tulun do hiti'd pomogunan, om a' kou noddid kosokodung diyolo'. Om iri no o kokuwaan dot araatan dokoyu iti tulun do hiti'd pomogunan. ²⁰Soroho' no dokoyu i nokoboros ku dokoyu dot, 'Iri nopo susuhuon om a' i' agayo ko' i' tuan dau,' kangku. Ondung minonginggorit iyolo' doho', om iyokoyu nga' inggoriton i' diyolo'. Ondung tuminanud iyolo' di ponudukan ku om tumanud no iyolo' do ponudukan dokoyu. ²¹Om wonsoyon indo diyolo' o koinsanai'ddi dot id dokoyu tu' tumatanud kou i' doho', tu' a' iyolo' kotutun di minonuhu' doho'. ²²Ondung a' oku daa ruminikot om a' oku pinopoboros ngai'ddi dot id diyolo',

om a' i' daa iyolo' nokowonsoi'd dusa. Nga' baino' nopoddi om a' no iyolo' milo do momoros do poingkaa, 'A' i' iyahai koilo do dusa i winonsoi dahai,' ka. ²³Iri nopo tulun dit araatan doho' om araatan no di Tapa' ku. ²⁴Ondung a' ku daa winonsoi dot id pogialatan diyolo' it a' insan kowonsoi do tulun do suwai, om a' i' daa iyolo' nokowonsoi'd dusa. Nga' nokokito no iyolo' di winonsoi ku, om araatan iddi iyolo' doho' om araatan di Tapa' ku. ²⁵Nga' a' no milo dot a' osiliu o miagal diri, om abayaan i' i nokotulis do hiri'd Tourat diyolo' do poingkaa, 'Araatan iyolo' doho' dot aiso' o paantakan,' ka.

²⁶Nga' suhuon ku indo do rumikot dot id dokoyu i Gomponguhup, i mantad id di Tapa'. Om iyau no i Rusod di popointalang dit otopot do pasal do Kinorohingan. Om korikot nopondo iyau, om popoilo indo iyau do pasal doho'. ²⁷Om iyokoyu nga' mositi' no do popinsusui do pasal doho', tu' nokopitanud-tanud kou i' doho' do mantad di timpuun i'.

16 Nokosunud ngai' ku no dokoyu iti om a' indo tumanus o kotumbayaan dokoyu. ²Om a' kou nondo diyolo' pabanaron do sumambayang do hiri'd walai'd sasambayanan. Om rumikot nondo o maso dot ondos daa di tulun di mamatai dokoyu om momusou iyau'd Kinorohingan do momonsoi iyau'd miagal diri. ³Om momonsoi pogi' iyolo'd miagal diri dot id dokoyu nga' a' po iyolo' kotutun di Tapa' om a' kotutun doho'. ⁴Nga' poboroson ku pogi' iti dot id dokoyu do dinondo nga' abayaan nopondo iti, om ahandaman indo dokoyu do nokosunud mantad ku no iti dot id dokoyu," ka di Yesus.

Karaja' do Rusod do Kinorohingan

Om boros ka kawagu di Yesus, "A' ku i' mantad pinosunud dokoyu iti di timpuun kou i' do tuminanud doho', tu' pounsugku' oku po dokoyu. ⁵Nga' baino' noddid om gumuli' oku no dot id

dau, i minonuhu' doho'; om aiso' i' o tiso' dokoyu do minonguhot ondung honggo o ngoyon ku. ⁶Nga' tumongob kou nogiddi, tu' pinoboros ku i' o miagal diri dot id dokoyu. ⁷Nga' otopot i' kopio o poboroson ku dokoyu do poingkaa: Osonong nogi' kopio dot id dokoyu do kotongkiad oku; tu' ondung a' oku kotongkiad om a' indo i Gomponguhup rumikot dot id dokoyu. Nga' ondung kotongkiad oku, om suhuon ku indo i Gomponguhup do rumikot dot id dokoyu. ⁸Korikot nopondo iyau, om pointalang nondo iyau dot id tulun do hiti'd pomogunan do komoyon kopio'd dusa, om it otopot, om pasal do kowoyo-woyoo' do Kinorohingan do momohukum. ⁹Om pointalangan nondo dau do dusa i' it a' monongkuyaan doho'. ¹⁰Om pointalangan dau dot otopot oku, tu' mongoi oku no dot id di Tapa' om a' kou nondo kokito kawagu doho'. ¹¹Om pointalangan dau do nokotimpun no o Kinorohingan do momohukum, tu' nohukuman no i boyoon diti pomogunan.

¹²Ogumu' po daa o poboroson ku dokoyu nga' a' kou po kosuhut do dinondo poo. ¹³Nga' korikot nopondo i Rusod, i popotuduk dit otopot do pasal do Kinorohingan, om poiloon kou nondo dau do koinsanaid' dit ongotopot. Om a' i' iyau mimpori-pori'd mimboros tu' iri no i norongou dau o poboroson dau, om sunudan kou dau dit ongosiliu do koimbagu. ¹⁴Om poinggoyoon oku indo dau tu' iri nopo polombuson dau dot id dokoyu om iri i norongou dau do mantad id doho'. ¹⁵Koinsanaid'di nasanganu di Tapa' om nasanganu ku no iyoho'. Om iri no o nakapabarasas ku dot iri nopo polombuson di Rusod dot id dokoyu, om norongou i' dau do mantad id doho'," ka di Yesus.

Kosusaan om Kataadan

¹⁶Om boros ka kawagu di Yesus, "Oruhai noddid kopio dot a' kou nondo

kokito doho', nga' a' i' alaid om kokito kou no kawagu doho'," ka dau.

¹⁷Om haro'ddi o piro-piro di tumatanud di Yesus do mogiuhot-uhot. Boros ka diyolo', "Nunu o komoyon dau dot id dati' dot, 'Oruhai noddid kopio, om a' kou nondo kokito doho', om a' i' alaid om kokito kou no kawagu doho'" ka? Om nunu o komoyon dau dot, 'Mongoi oku'd hilo'd di Tapa' ka?" ka diyolo'. ¹⁸Om mogiuhot-uhot po iyolo', "Nunu o komoyon dot, 'Oruhai noddid kopio,' ka? A' toko' i' kosuhut ondung nunu o komoyon dau!" ka no diyolo'.

¹⁹Om oilaan i' di Yesus do siponguhot no daa iyolo' dau. Om boro-boros noddid iyau, "Boros kangku di tiinu' om, 'Oruhai noddid kopio om a' kou nondo kokito doho', om a' i' alaid om kokito kou no kawagu doho',' kangku. Iri o pogiuhat-uhatan dokoyu?"

²⁰Ponongkuyaa' kou no, do mihad kou nondo om mogihad kou, nga' ootod indo o tulun do hiti'd pomogunan. Om tumongob kou nondo, nga' sumiliu indo do kataadan i katangaban dokoyu. ²¹Ondung haro o tondu' dit oruhai nod osusu, om tumongob no daa'ndo iyau, tu' norikot no i maso dau'd oinggorit. Nga' osusu pondo i tanak dau, om olihuan nopo di tondu' i koinggoritan dau tu' atataadan do haro o tanak do nosusu do hiti'd pomogunan. ²²Om iyokoyu nga' iyo nogiddi! Tumongob kou daa do dinondo poo, nga' kosolowot oku indo kawagu dokoyu, om ootod kou nondo; om iso' pod tulun nga' aiso' no o milo'd mongoi pongidu' di kataadan diri do mantad id ginawo dokoyu.

²³Om tontok nopondo do tadau'ddi, om aiso' no o tuhoton dokoyu doho'. Ponongkuyaa' kou no do nunu nopo i pokionuon dokoyu di Tapa' dot id suang do ngaran ku, om patahakon no do Tapa' iri dot id dokoyu.^k ²⁴Gisom nopod

^k 16.23 nunu nopo i pokionuon dokoyu di Tapa' dot id suang do ngaran ku, om patahakon no do Tapa' iri dot id dokoyu; haro o piro-piro solinan do tinulisan dot: Ondung mokianu kou do nunu nopo dot id Tapa', om patahakon indo dau iri dot id dokoyu dot id suang do ngaran ku.

dinondo, om a' kou po nokopokianu do nunu-nunu dot id suang do ngaran ku. Pokianu kou no, om kaanu kou i'; om otood kou indo kopio do gisom dot aiso' no o koiyo di kotoodo' dokoyu," ka di Yesus.

Kamanangan dot id Sawat diti Pomogunan

²⁵Om boros ka kawagu di Yesus, "Posiribanon ku i' o popoboros ku dokoyu do koinsanai'dti. Nga' orikot indo o maso dot a' ku posiribanon, tu' posondoton ku nopondo kopio o pomisunud ku dokoyu do pasal di Tapa'. ²⁶Om tontok nopondoddi om mokianu kou nondo di Tapa' dot id suang do ngaran ku, om ilaai no dokoyu, dot a' ku i' iyokoyu pokionuan do nunu nopo do mantad id di Tapa', ²⁷tu' i Tapa' nga' osianan i' dokoyu. Om osianan pogi' iyou dokoyu nga' osianan kou i' doho', om otumbayaan kou do mantad oku dot id Kinorohingan. ²⁸Otopot nogi' kopio do mantad oku dot id di Tapa', om ruminikot oku do hiti'd pomogunan. Nga' baino' noddid om tumongkiad oku nodtid pomogunan tu' gumuli' oku no dot id di Tapa'," ka di Yesus.

²⁹Om boros kaddi di tumatanud di Yesus dot id dau, "Posondoton nu nopoddi kopio o pomomoros nu'd baino', oi Tuhan, om a' nu no posiribanon. ³⁰Om oilaan dahai do koilo ko i' do koinsanai'd nunu nopo, om a' no minog do haro o tongosongulun piya do monguhot do nunu nopo dot id diya', oi Tuhan. Om iri no o koponongkuyaan dahai do mantad ko dot id Kinorohingan," ka diyolo'.

³¹Om boros kaddi di Yesus do suminimbar diyolo', "Otumbayaan kou noddid kopio? ³²Soro-soroho' dokoyu! Tu' rumikot nondo i maso, om otopot nopo kopio om nokorikot no, do pogitotongkiadon kou nondo. Om sompori-pori kou nopondod muli' dot id walai dokoyu, om iso' oku pondo do pogiiduan dokoyu. Nga' a' oku i' iso-iso' tu' moyo-woyo' i' doho' i Tapa' ku. ³³Om poboroson ngai' ku nopo iti,

om kaanu kou i' do kosimbayanan do ginawo tu' poingiso' kou no doho'. Hiti nopod pomogunan om oinggorit kou no. Nga' pogiroton nopo dokoyu o ginawo dokoyu! Tu' naala' ku no iti pomogunan!" ka di Yesus.

Sinambayanan di Yesus i Tumatanud Dau

17Om koboros poddi di Yesus o miagal diri, om tingaha' no iyou do hilo'd tawan, om boro-boros nod, "Apa', norikot noddid i maso. Om poinggoyoo' no i Tanak nu, om poinggoyoon i' di Tanak i Tapa'. ²Om nakatahak nu no o kuasa dot id sawat do koinsanai'd tulun dot id Tanak diri, oi Apa', om kapanahak i' iyou'd koposion dit otopot kopio om i poingompus dot id koinsanai'd tulun di patahakon do Tapa' dot id dau. ³Om iti no o komoyon di koposion dit otopot kopio om i poingompus tu' kotutun o tulun di Tapa', i Kinorohingan dit iso' noo dit otopot, om kotutun di Yesus Kristus, i sinuhu' di Tapa'. ⁴Nokoinggayo ku no i Tapa' do hiti'd pomogunan tu' nowonsoi ngai' ku i' i karaja' di pinonuhuan di Tapa' doho'. ⁵Apa! Poinggoyoo' oku no dot id toguang nu do dinondo, do miagal di pinopoinggayo ko doho' dit a' po nowonsoi iti pomogunan.

⁶Nokointutun ku no o Tapa' dot id tulun do hiti'd pomogunan, id tulun di pinatahak nu dot id doho'. Iya' i' oi Apa', o sanganu diyolo', om nakatahak nu noddid iyolo' dot id doho'. Om natanud no diyolo' i boros nu, oi Apa'. ⁷Om dinondo nopoddi om koilo no iyolo' do koinsanai'ddi patahakon do Tapa' dot id doho' om mantad no dot id Tapa'. ⁸Nokolombus ku no dot id diyolo' i boros di pinosunud nu doho'; om notumbayaan no iyolo'ddi. Om oilaan no kopio diyolo' do mantad oku dot id diya', oi Apa', om monongkuyaan iyolo' dot iya' o minonuhu' doho'.

⁹Om sambayanan ku no iyolo'. Nga' a' ku i' sambayanan ngai' i tulun

do hiti'd pomogunan, suwai ko' iri no i tulun di nakatahak nu dot id doho' o sambayanan ku, oi Apa', tu' iyolo' no o nasanganu nu. ¹⁰Koinsanai di doho'd nasanganu om nasanganu nu no iya', oi Apa'; om koinsanai di diya'd nasanganu nga' asanganu ku no iyoho'. Om koing-gayo oku dot id pogialatan diyolo'. ¹¹Om mongoi oku noddi dot id diya', oi Apa'. A' oku noddi poundorong do hiti'd pomogunan; nga' iyolo' nopo om hiti pod pomogunan. Oi Apa', dit olidang! Gompio' no iyolo' di kuasa' do ngaran nu, i ngaran di pinatahak nu dot id doho'— om osiliu i' iyolo' dot iso-iso', do miagal dato tu' iso-iso', oi Apa'. ¹²Tontok di pionsugku' oku po diyolo', om ginompi' ku i' iyolo' dot i kuasa' di ngaran nu o pinomogompi' ku, i ngaran di pinatahak nu doho'.¹³ Ginompi' ku i' iyolo' om iso' po diyolo' nga' aiso' i' o natagak do suwai indo ko' i tulun di tumagak no mantad; om abayaan i' i nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan. ¹³Dinondo nopodti om mongoi oku no dot id diya', oi Apa'. Om poboroson ngai' ku nopo diyolo' iti do daamot ku po do hiti'd pomogunan, om opurimanan i' kopio diyolo' o kataadan ku. ¹⁴Om nokolombus ku no dot id diyolo' i boros nu, oi Apa'. Om araan diri diyolo' iti tulun do hiti'd pomogunan tu' a' i' iyolo' kosokodung diti tulun do hiti'd pomogunan, do miagal doho' tu' a' kosokodung diti tulun do hiti'd pomogunan. ¹⁵A' ku i' iyolo' pokiangan diya' do mantad hiti'd pomogunan, nga' pokigompian ku no diya' iyolo' do mantad id di Yaraat. ¹⁶Om poingkuro nopo dot a' oku iyoho' kosokodung diti tulun do hiti'd pomogunan, om iyolo' nga' a' nogi' kosokodung diti tulun do hiti'd pomogunan. ¹⁷Siliho' no iyolo'd

diya' kopio'd songonuon, oi Apa', dot it otopot o poposiliu, iri no i boros nu ot otopot. ¹⁸Om poingkuro ko nopo iya' do minonuhu' doho' do rumikot do hiti'd pomogunan, oi Apa', om iyo oku nogiddi iyoho' do monuhu' diyolo' do hiti'd pomogunan. ¹⁹Iyolo' no o kinapatahakan ku'd tinan ku do sumiliu'd diya' kopio'd songonuon, oi Apa', om osiliu indo iyolo' do diya' kopio'd songonuon, dot it otopot o poposiliu.

²⁰Om okon i' ko' iyolo' noo o sambayanan ku, suwai ko' sambayanan ku po i tulun dit otumbayaan doho' do koimbagu, do korongou iyolo' di posusuyon diyolo'. ²¹Om pokionuon ku no oi Apa', dot osiliu iyolo' dot iso-iso' do miagal dato oi Apa', tu' iso-iso'. Om koiso' indo iyolo' dato om monongkuyaan iti tulun do hiti'd pomogunan dot iya' o minonuhu' doho'. ²²Noonuan ku no iyolo' do kagayaan, dot i kagayaan di nakatahak nu doho' o pinatahak ku, om osiliu i' iyolo' dot iso-iso' do miagal dato tu' iso-iso'; ²³do poingiso' oku diyolo', om poingiso' ko doho' om kopogiiso' indo kopio iyolo'. Om koilo indo iti tulun do hiti'd pomogunan dot iya' o minonuhu' doho', om koilo dot osianan ko diyolo' do miagal dot osianan ko doho', oi Apa'.

²⁴Oi Apa', orohian oku no kopio do pionsugku' iyolo' doho' do hiti'd kinoiyonon ku, iyolo' i pinatahak nu dot id doho', om kokito indo iyolo' di kagayaan ku; iri no i kagayaan di pinatahak nu doho', tu' nosianan ko i' doho' dit a' po nowonsoi iti pomogunan, oi Apa'. ²⁵Oi Apa', it otulid! Iti nopo tulun do hiti'd pomogunan om a' i' kotutun diya', nga' iyoho' nopo om kotutun i' diya'; om kongoilo i tulun ku dot iya' o minonuhu' doho', oi Apa'. ²⁶Om pinoilo ku iyolo'

¹ 17.11 Om ginompi' ku i' iyolo' dot i kuasa' di ngaran nu o pinomogompi' ku, i ngaran di pinatahak nu dot id doho'; haro piro-piro solinan do tinulisan dot: i kuasa' di ngaran nu o pinomogompi' ku diyolo', i pinatahak nu doho'. ¹³ 17.12 om ginompi'...doho': Piro-piro solinan di gulu po: om nogompi' ku no i tulun di nakatahak do Tapa' dot id doho' do mikuwo'ddi kuasa' do ngaran do Tapa'.

17.12: Sin. 41.9, Yoh. 13.18

ondung isai kopio ko; om poiloon kasai' ku po iyolo' do pasal diya', om koiyon i' dot id suang do ginawo diyolo' i kosianan nu dot id doho', om koiso' oku i' diyolo', ka di Yesus do suminambayang.

Tinangkap i Yesus

(*Mat. 26.47-56, Mar. 14.43-50, Luk. 22. 47-53*)

18 Om kasambayang poddi i Yesus do miagal diri, om ongoi no iyau do mogiwoyo-woyo' di tumatanud dau, do hiri'd soborong di Bawang do Kidron. Om hiri nopo nga' haro o tiso' kabun om ongoi no i Yesus om i tumatanud dau do hiri'd kabun diri. ²I Yudas nopo, i papadagang diri, om koilo i' do kinoiyonon diri; tu' asaru' no i Yesus do mongoi'd hiri do mogiwoyo-woyo' di tumatanud dau. ³Om ongoi noddi i Yudas dot id kinoiyonon diri do minitanud do somposukan o soudor do Rum om piro-piro o tulun di madtatamong di Walai'd Sasambayanan dot Agayo, i sinuhu' di piro-piro boyoon dot imam om i tulun do Parisi. Om minigit iyolo' do pakakas do sumangod, om lampung om tata'. ⁴Om oilaan ngai' no di Yesus it osiliu dot id dau. Om ongoi no iyau insomok di tulun diri om uhoto' no dau iyolo', "Isai o tihumon dokoyu?" ka dau.

⁵Om boros ka diyolo' do suminimbar, "I Yesus, i tulun do Nasarit," ka diyolo'.

"Iyoho' nogi' iri," ka di Yesus.

I Yudas nopo, i papadagang diri, om poingkakat id hiri, dot id pogialatan diyolo'. ⁶Om tontok di minomoros i Yesus dot id diyolo' dot, "Iyoho' nogi' iri," ka, om kosunsuri ngai' nopo iyolo' om kangahaba' no do hiri'd tana'. ⁷Om uhoto' po kawagu di Yesus iyolo', "Isai o tihumon dokoyu?" ka dau.

Om boros ka diyolo'd suminimbar, "I Yesus, i tulun do Nasarit," ka.

⁸Om boros ka di Yesus, "Nokoboros ku no dot iyoho' iri. Om ondung iyoho' kopio ot ihumon dokoyu, om pologonon

nopoti suwai'd tumongkiad," ka dau. ⁹(Om koboros poddi dau o miagal diri, om kosiliu no i pinoboros di Yesus dit id gulu po di poingkaa, "Apa', aiso' i' o tiso' di tulun do pinatahak nu dot id doho' do natagak," ka.)

¹⁰Nga' i Simun Pitrus nopo, i kiniabil do gayang, om kodongo' nopo dau i gayang om tibaso' no dau o tiso' di turipon di Boyoon dot Agayo dot Imam, gisom do kaansap nopo o tolingo'd wanan di turipon diri. Ngaran nopo di turipon diri om i Malkus. ¹¹Om boros kaddi di Yesus dot id di Pitrus, "Paangkapo' kawagu ino gayang nu! Ondos nu daa om a' ku inumon i sangkir do sinuangan do koinggoritan di pinatahak di Tapa' dot id doho'?" ka dau.

Pinaatod i Yesus dot id di Hanas

¹²Om tangkapo' noddi di piro-piro soudor do Rum om i boyoon diyolo' om i piro-piro madtatamong i bansa'd Yohudi, i Yesus, om kinagasan diyolo' iyau. ¹³Om ngoyo' po diyolo' posolowoto' i Yesus di Hanas, i tiwanon di Kayapas. I Kayapas nopo om Boyoon dot Agayo dot Imam do tontok do toun diri. ¹⁴Om iyau no i minomisunud di piro-piro o boyoon do tulun do Yohudi dot osonong nogid apatai o tiso' o tulun ko' mantad dot apatai o koinsanai'd tulun.

Minogolim i Pitrus di Yesus

(*Mat. 26.69-70, Mar. 14.66-68, Luk. 22.55-57*)

¹⁵Om woyo' no di Yesus i Simun Pitrus om iso' kawagu o tumatanud di Yesus do suwai. Iri nopo tumatanud di Yesus di tiso'ddi nga' otutunan i' di Boyoon dot Agayo dot Imam; om woyo' nopoddi iyau di Yesus do suminuang do hiri'd natad di walai di Boyoon dot Agayo dot Imam. ¹⁶Nga' i Pitrus nopo om poingandad do hiri'd soliwani, do hiri'd toning di wawayaan. Om soliwani noddi i tumatanud di Yesus di tiso' om ongoi no iyau boroboros di susuhunon do tondu' di

madtamong di wawayaan, om posuango' noddi dau i Pitrus. ¹⁷Om boros ka di susuhuon do tondu'ddi dot id di Pitrus, "Okon toi ko' iya' nga' tumatanud i' di tulun diri?" ka dau.

"Okon," kad Pitrus.

¹⁸Tontok nopoddi nga' osogit kopio, om nokopomurakit nod tapui i piro-piro susuhuon om i madtatamong, om magamut noddi iyolo'd hiri. Om ongoi no i Pitrus iyau'd hiri om ingkakat no iyau do minagamut dot id rolot diyolo'.

Nuhot di Boyoon dot Agayo dot Imam i Yesus

(Mat. 26.59-66, Mar. 14.55-64, Luk. 22.66-71)

¹⁹Om uhoto' no di Boyoon dot Agayo dot Imam i Yesus do pasal di piro-piro tumatanud dau om pasal di ponudukan dau. ²⁰Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Poinsondot kasai' i' o pomomoros ku dot id toguang do tulun dot ogumu'. Om asaru' oku'd monuduk dot id piro-piro o walai'd sasambayanan om hilo'd Walai'd Sasambayanan dot Agayo, i koubasanan do tulun do Yohudi do tumimung. A' oku' i' insan umbal do lumisok-lisok do popoboros do nunu nopo. ²¹Om nokuro'ddi tu' uhoton oku diya'? Uhoto' nopo i tulun di nokorongou doho'd monuduk. Atantu' no do koilo i' iyolo' di pinoboros ku," ka dau.

²²Om soira'ddi minomoros i Yesus do miagal diri, om tompilingai no iyau do tiso' di tulun do madtatamong do hiri om boros ka di madtatamong diri, "Katama' ko no daa kopio do momoros do miagal diri dot id Boyoon dot Agayo dot Imam!" ka.

²³Om boros ka di Yesus, "Ondung haro o nakasala' di pinoboros ku, om poboroso' nogid hiti i nasalaan ku! Nga' ondung otopot i pinoboros ku om nokuro tu' monompiling ko doho'?" ka dau.

²⁴Om ponuhu' noddi i Hanas do tulun do mongoi paatod di Yesus dot id di

Kayapas, i Boyoon dot Agayo dot Imam, di kikogos po o longon di Yesus.

Minogolim Kawagu i Pitrus di Yesus

(Mat. 26.71-75, Mar. 14.69-72, Luk. 22.58-62)

²⁵I Simun Pitrus nopo om poingkakat pod magamut do hiri. Om boros kaddi di piro-piro tulun di poingkakat do hiri, "Okon toi ko' tumatanud ko i' iya' di tulun diri?" ka. Nga' boros ka di Pitrus do minogolim, "Okon!" ka.

²⁶Om haro'ddi o tiso' di turipon di Boyoon dot Agayo dot Imam, i koworisan di tulun di tinibas di Pitrus o tolingo do minomoros dot, "Okon toi ko' iya' i nokito ku do moyo-woyo' dau do hilo'd kabun diri?" ka.

²⁷Om boros kad Pitrus do minogolim kawagu, "Okon," ka dau. Om tontok noddi do minoningkukuhuk i manuk.

Pinotimbaba' i Yesus di Pilatus

(Mat. 27.1-2, 11-14, Mar. 15.1-5, Luk. 23.1-5)

²⁸Osuab poddi om pootodo' no diyolo' i Yesus do hiri'd walai di gobunor, do mantad hiri'd walai di Kayapas. Iri nopo tulun do Yohudi om a' i' suminuang do hiri'd walai di gobunor tu' mada' iyolo'd ososomu' dot id pagantangan do tugama', tu' sipangkalan i' iyolo' di taakanon do Paska. ²⁹Om iri noddi o kinosoliwanan di Pilatus do minongoi ponguhot diyolo'. Boros ka dau, "Nunu o kapamadawahan dokoyu do tulun diti?" ka dau.

³⁰Om boros ka diyolo'd suminimbar, "Ondung a' iti tulun kisala', om a' i' daa dahai porikoton dot id diya', oi Gobunor," ka diyolo'.

³¹Om boros kad Pilatus dot id diyolo', "Tanggayai nopo dokoyu ilo', om butusan nopo do tumanud dot oturan dokoyu!" ka dau.

Nga' boros ka di tulun do Yohudi, "A' i' iyahai koino-ino'd momohukum do tulun do kapatayon o pomohukum," ka diyolo'. ³²(Om nosiliu pogi' o miagal diti

nga' mamayaan di nokoboros mantad di Yesus do pasal do kowoyo-woyoo' dau'd matai.)

³³Om suang no kawagu i Pilatus do hiri'd walai dau om lohowo' no dau i Yesus, om uhoto' no dau iyau, "Raja' ko nogid tulun do Yohudi?" ka dau.

³⁴Om boros ka di Yesus do suminimbar, "Iya' kopio o muhot diti ko' tuhoton do tulun do suwai di minomisunud diya' do pasal doho?" ka dau.

³⁵Om boros kad Pilatus do suminimbar, "Tulun oku toi'd Yohudi? Iri nopo pinapatahak diya' dot id doho' om iri i bansa' nu om i piro-piro boyoon dot imam. Nunu toi o winonsoi nu?" ka dau.

³⁶Om boros kad Yesus, "Pomorintaan ku nopo om okon i' ko' mantad hiti'd pomogunan. Tu' ondung mantad daa do hiti'd pomogunan, om tumotos i' daa i tulun di tumanud doho' do monguhup doho', om a' oku i' katahak dot id piro-piro boyoon do tulun do Yohudi. Nga' okon i' kopio ko' mantad hiti'd pomogunan o pomorintaan ku," ka dau.

³⁷Om uhoto' po iyau di Pilatus, "Iyo nopoddi, om raja' ko i' no?" ka dau.

Om boros kad Yesus do suminimbar, "Nokoboros nu no do raja' oku. Om iri no o kinopogkosusuan doho' om kinorikatan ku do hiti'd pomogunan tu' mongoi popoboros do pasal dit otopot. Om iri nopo tulun di tumanud dit otopot diri om mokinongou i' doho'," ka dau.

³⁸Om uhoto' no iyau di Pilatus, "Nunu o komoyon dit otopot?" ka dau.

Hinukuman i Yesus do Kapatayon

(Mat. 27.13-31, Mar. 15.6-20, Luk. 23.13-25)

Om soliwani po kawagu i Pilatus do mantad hiri'd walai dau om ongoi no boro-boros di tulun do Yohudi, "Aiso' i' o tongoiso' piya'd kasalaan dau do noimbulayan ku. ³⁹Nga' tumanud nopo di koubasanan dokoyu om papalabus kasai' oku i' do songulun di poinggil do tontok do Tadau'd Agayo do Paska. Orohian kou

i' do polobuson ku dokoyu i raja' do tulun do Yohudi?" ka dau.

⁴⁰Om boros ka diyolo' do mikuwo'd songgiak-giak, "Amu', okon i' ko' iyau o polobuson, nga' i Barabas!" ka diyolo'. (I Barabas nopo nga' parampuk.)

19 Om suang nodd i Pilatus om ponuhu' no iyau'd tulun do momobog di Yesus. ²Om pomonsoi no i piro-piro soudor do ponokotupi' do raja' dot i raan-raan do kirugi o winonsoi. Om posigaro' no diyolo' di Yesus iri. Om pakayai no diyolo' iyau do rasuk dit otomou daragang-ragang. ³Om miguliguli' nopoddi iyolo' do mongoi pomoros dot id dau dot, "Otogui po daa o raja' do tulun do Yohudi!" ka. Om pintompilingan nondo diyolo' iyau.

⁴Om soliwani no kawagu i Pilatus om boro-boros no iyau di tulun dot ogumu', "Diya! Posoliwanon ku no iyau do patahakon ku dokoyu om oilaan i' dokoyu dot aiso' o kasalaan dau dot ongoiso' piya do noimbulayan ku," ka dau. ⁵Om soliwani no i Yesus do kisigar do rugi om kirasuk dit otomou daragang-ragang. Om boros kad Pilatus dot id diyolo', "Ontong kou pogi' nga' diya no iti tulun," ka dau.

⁶Om soira'ddi nokito di piro-piro boyoon dot imam om i madtatamong i Yesus, om pomogiak no iyolo' do,

Soudor do Rum (19.2)

“Posolibo' iyau! Posolibo' iyau!” ka no diyolo'.

Om boros kad Pilatus dot id diyolo', “Ngoyo' nopo dokoyu ilo', om posolibon nopo dokoyu, nga' iyoho' nopo om aiso' i' o noimbulayan ku dot ongoiso' piya do kasalaan dau,” ka dau.

⁷Om boros ka di tulun do Yohudi, “Tumanud nopod toturan dahai om a' no milo'd a' iyau patayon tu' mangakun i' iyau do Tanak iyau'd Kinorohingan,” ka diyolo'.

⁸Om korongou poddi di Pilatus do mimboros iyolo'd miagal diri om okon nogiddi do moddosi iyau. ⁹Om suang no kawagu iyau do hiri'd walai dau, om kosuang poddi i Yesus, om uhoto' no di Pilatus iyau, “Honggo o tadon nu?” ka dau.

Nga' a' i' i Yesus suminimbar. ¹⁰Om boros kaddi kawagu di Pilatus, “Dot a' ko i' moro-boros doho'? Ilaai no do kikuasa' oku i' moti'dti do popoidu' diya' om kikuasa' oku'd papasalib diya'!” ka dau.

¹¹Om boros ka di Yesus do suminimbar, “Ondung a' ko daa'd Kinorohingan nonuan do kuasa', om aiso' i' daa kopio o kuasa' nu dot id sawat doho'. Om kaa pogi' dot iri nopo tulun di pinapatahak doho' dot id diya' om agayo po ko' diya'd dusa o dusa diyolo',” ka dau.

¹²Om korongou poddi di Pilatus iri, om tumotos tomod daa'ddi iyau do popoidu' di Yesus. Nga' okon nogid minggiak i tulun do Yohudi, “Polobuson nu nopo iyau, om okon ko no ko' tambalut di Kaisar! Tu' tulun nopod momoros do raja' iyau om pisangod no di Kaisar!” ka no diyolo'.

¹³Om korongou poddi di Pilatus i boros do miagal diri, om posoliwano' no dau i Yesus om irikau noddid iyau do hiri'd tirikohonon do momutus, i kinoiyonon do roitan do Sirang do Watu (id suang nopod boros dot Ibrani om roitan iri do Gabata.)

¹⁴Tontok nopoddi nga' oruhai nod jam kohopod om duwo do dangadau di

sangadau poo ot a' korikatan di Tadau'd Agayo do Paska. Om boros kaddi di Pilatus dot id tulun diri, “Diya iti raja' dokoyu!” ka dau.

¹⁵Om minggiak poo iyolo' dot, “Patayo' iyau! Patayo' iyau! Posolibo' iyau!” ka no diyolo'.

Om ponguhot no i Pilatus, “Posolibon ku tuu iti raja' dokoyu?” ka dau.

Om boros ka di piro-piro boyoon dot imam, “I Kaisar noo o raja' dahai!” ka diyolo'. ¹⁶Om patahako' noddid di Pilatus i Yesus dot id diyolo' do maan posolibo'. Om ngoyo' no diyolo' i Yesus om tanggayai no diyolo' iyau do minamanau.

Pinasalib i Yesus

(Mat. 27.32-44, Mar. 15.24-32, Luk. 23.26-43)

¹⁷Om soliwano no i Yesus do kisinaan di salib dau do kumaa'd hiri'd kinoiyonon di roitan do “Kinoiyonon do Korulung do Tulu”. (Id suang nopod boros dot Ibrani om roitan iri do Gulguta.) ¹⁸Om hiri no iyau'd pinasalib. Om haro po o duwo o tulun do suwai do pinasalib do tandad dau; do songulun ot id dogibangan dau, om songulun ot id dawananan dau. Om i Yesus o hiri'd tanga'. ¹⁹Om ponuhu' no i Pilatus do papalantak di tinulisan dot, “I Yesus i mantad hilo'd Nasarit, i Raja' do tulun do Yohudi” ka, do hiri'd salib di Yesus. ²⁰Om ogumu' tomod diri o tulun do Yohudi do nakabasa' di tulis diri tu' iri nopo kinoiyonon do pinosoliban di Yesus nga' a' i' osodu' no do mantad hiri'd bandar. Iri nopo boros diri nga' tinulis dot id suang do boros dot Ibrani, om Latin, om Yunani. ²¹Om boros ka di piro-piro boyoon dot imam dot id di Pilatus, “Kada' potuliso' do, Raja' do tulun do Yohudi, ka, suwai ko' potulison nopo om, ‘Boros ka do tulun diti om: Raja' oku'd tulun do Yohudi,’ ka,” ka diyolo'.

²²Nga' boros ka di Pilatus do suminimbar, “Poingkuro nopo i nokotulis ku om poingiyo noddid,” ka dau.

²³Om kasalib poddi di soudor i Yesus, om ngoyo' no diyolo' i pakayan dau. Om

piapato' no diyolo' do minamahagi' i pakayan diri; om kaanu ngai' nopo iyolo' dot iso' o bohogian. Om ngoyo' po diyolo' i rasuk dau dit id soibau. Iri nopo rasuk diri nga' aiso' i' o tombir tu' songkoyuo' nopo do minangawol. ²⁴Om pogiboro-boros no i soudor, "A' toko' i' pogihurak-hurakon iti rasuk. Mongundi' toko' nogi' do manantu' ondung isai o kaanu'dti," ka diyolo'. Om nosiliu pogi' o miagal diri nga' mamayaan di nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan do poingkaa,

"Pinogibahagi-hagi' diyolo' i pakayan ku,

om nundi' do mongilo ondung isai o kaanu di rasuk ku dit id soibau," ka.

Om iyo no kopio'ddi o winonsoi di soudor diri.

²⁵Poingkakat nopod hiri'd toning di salib di Yesus om i tina' di Yesus, om i tobpinai di tina' dau'd tondu', om i Maria i sawo di Klopas, om i Maria Magdalina.

²⁶Om soira'ddi nokito di Yesus i tina' dau om i tumatanud dau di kosianan kopio dau do poingkakat do hiri, om boros ka dau dot id tina' dau, "Inan, ilo' no o tanak nu," ka.

²⁷Om boros kaddi di Yesus dot id tumatanud dau'ddi, "Ilo' no o tina' nu," ka. Om mantad poddi om poiyono' no di tumatanud di Yesus i tina' di Yesus do hiri'd walai dau.

Napatai i Yesus

(Mat. 27.45-56, Mar. 15.33-41, Luk. 23.44-49)

²⁸Om oilaan no di Yesus do nongo-wonsoi ngai' noddit apatut dot owonsoi, om pomoros noddit iyau dot, "Tuuhan oku," ka, do mamayaan di nokotulis mantad dot id suang do Buuk do Kinorohingan.

²⁹Om hiri nopo nga' haro ot iso' mangkuk di noponu'd waig dot anggur

dit oonsom. Om ngoyo' noddit do tulun potobungo' di waig dot anggur diri o koiyo-iyod rongilut, om potonduwo' nogiddi do sompatod o guas do kayu-kayu di roitan do hisop, om pomsawato' nori do poposuhu' di Yesus. ³⁰Om kososop poddi di Yesus i waig dot anggur diri, om boro-boros no iyau dot, "Nowonsoi ngai' no!" ka.

Om tudu' noddit iyau, om kapatai no.

Sinuhak o Tobik di Yesus

³¹Iri nopo piro-piro boyoon do bansa'd Yohudi nga' mada' i' do hiri kasai'd kayu salib i rata' di tulun do tontok do tadau'd Sabat, om okon-okon pondo do tontok do Sabat diri tu' Tadau kopio'd Agayo. Tu' tadau nopo di pinasalib i Yesus nga' miririkot no o tadau'd Sabat, om pokibanar noddit di Pilatus i tulun do Yohudi do mongoi ponipu' do gakod di tulun di pinasalib, om kolintuhun i' diyolo' i rata' do mantad hiri'd salib.

³²Om pamanau no i piro-piro soudor om poguluono' no diyolo' do minongoi ponipu' o gakod di duwo o tulun do suwai di tandad di Yesus do pinasalib.

³³Om korikatai poddi diyolo' i Yesus, om kokito no diyolo' do napatai no iyau. Om a' noddit diyolo' tinipu' o gakod dau.

³⁴Nga' suhako' pod songulun di soudor diri o tobik di Yesus, om luyung nopo o raha' om waig.

³⁵Om iri no tulun di nokokito kopio di nosiliu'd miagal diri o poposunud diti, om monongkayaan^c kou indo iyokoyu. Om otopot i' i posunudon dau, om oilaan dau dot otopot kopio iri. ³⁶Om nosiliu pogi' o miagal diri nga' mamayaan di nokotulis mantad dot id suang do Buuk do Kinorohingan do poingkaa, "Aiso' i' o tiso'd tulang dau dot otipu'," ka. ³⁷Om haro po o nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan do poingkaa, "Mintong

^a 19.29 *Hisop*: Antangan o Kamus. ^b 19.35 *monongkayaan*: Haro o piro-piro solinan do tinulisan do: *monongkayaan kasai*'.

19.24: Sin. 22.18 19.28: Sin. 69.21, 22.15 19.36: Ksn. 12.46, Png. 9.12, Sin. 34.20

19.37: Sak. 12.10, Pin. 1.7

nondo o tulun dau, i sinuhak diyolo," ka.

Linobong i Yesus

(*Mat. 27.57-61, Mar. 15.42-47, Luk. 23.50-56*)

38 Om pokibanar noddi i Yusup, i tulun do mantad hilo'd Arimatia, do mongoi panganu di rata' di Yesus. (I Yusup nopo om tumatanud i' di Yesus nga' a' i' oilaan do tulun dot ogumu', tu' ooris i' iyau di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi.) Om potumboyo' no iyau di Pilatus, om ngoyo' noddi dau i rata' di Yesus. **39** Om i Nikodimus, i nokoumbal do minongoi solowot di Yesus do dongotuong nga' minongoi i' woyo' di Yusup. Om igit no i Nikodimus do mur do mirolot do gaharu' dot oinsanan nopo om haro i' doti' o tolu nohopod o kilogram do kawagato'. **40** Om ngoyo' no di duwo o tulun diri i rata' di Yesus, om rilitali no diyolo'd kain di pomorilit do rata' do pinitonggoi di mur om i gaharu, i pomowongi'ddi, do tumanud do koubasanan do tulun do Yohudi do momolobong do tulun do napatai. **41** Hiri nopod kinoiyonon di pinosoliban di Yesus nga' haro o kabun. Om hiri nopod kabun diri nga' haro ot iso' o lobong di wagu po, om it a' po napamalabangan do tulun. **42** Om lobongo' noddi diyolo' i Yesus do hiri'd lobong diri tu' iri no ot id somok, om kawagu po nga' oruhai nod orikot o tadau'd Sabat.

Lobong dit Aiso' o Suang

(*Mat. 28.1-8, Mar. 16.1-8, Luk. 24.1-12*)

20 Tontok dit otuong-tuong po di kosuabon do tadau'd Minggu', om ongoi no i Maria Magdalena do hiri'd lobong. Om kokito no dau do nokoimpit no i watu di pinonompon daa di luang di lobong. **2** Om panangkus noddi iyau do minongoi pogihum di Simun Pitrus om i tumatanud di kosianan kopio di Yesus, om boro-boros nod, "Noongoi no diyolo' i

Tuhan do mantad hiri'd lobong om a' oku no koilo ondung hinonggo diyolo' iyau," ka dau.

3 Om ongoi no i Pitrus om i tumatanud di tiso' do hiri'd lobong. **4** Om panangkus goduwo nopo iyolo', nga' osiau i' ko' i Pitrus i tumatanud di tiso', om nokopogulu iddi iyau do nokorikot do hiri'd lobong. **5** Om liing no iyau do hiri'd lobong om kokito no dau i kain di pinomorilit di rata' do poingiliu'd hiri, nga' a' iddi iyau suminuang. **6** Om kosusuhut nogiddi i Simun Pitrus, om pitilombus nopo iya'd suminuang do hiri'd lobong. Om kokito no dau i kain di pinomorilit do poingiliu'd hiri. **7** Nga' iri nopo kain di pinokogos dot id tulu di Yesus om okon i' ko' hiri'd toning di pinomorilit, suwai ko' posuwai-suwai do poillopi. **8** Om suang noddi i tumatanud di nokopogulu do nokorikot do hiri'd lobong. Om kokito poddi dau iri om kotumbayaa' no iyau. **9** (Om gisom piya'ddi nga' a' po iyolo' kosuhut do komoyon di nokotulis dot id suang do Buuk do Kinorohingan do mositi' nod apasi kawagu iyau do mantad id kapatayon,ka.) **10** Om uli' noddi i tumatanud di Yesus diri.

Minintalang i Yesus dot id di Maria Magdalena

(*Mat. 28.9-10, Mrk. 16.9-11*)

11 Om poingkakat diri i Maria Magdalena do mihad-ihad do hiri'd soliwani di lobong. Om liing no iyau do hiri'd lobong do mikuwo'd mihad-ihad. **12** Om kokito no dau o duwo o moloikat do kipakayan dot opurak. Om poirikau i duwo o moloikat diri do hiri'd pinoilihan di rata' di Yesus, dot iso' o hiri'd ponong id tulu, om iso' o hiri'd ponong id gakod. **13** Om ponguhot no i duwo o moloikat diri, "Nokuro tu' mihad ko, oi inan?" ka.

14 Om koboros poddi dau o miagal diri, om koili no iyau do hiri'd dotolikudan dau

¹ **19.39** *Gaharu*: Antangan o Kamus.

19.39: Yoh. 3.1-2

om kokito no dau i Yesus do poingkakat do hiri. Nga' a' po dau oilaan dot i Yesus iri. ¹⁵Om uhoto' no iyau di Yesus, "Inan, nokuro tu' mihad ko? Isai o tihumon nu?" ka dau.

Om ondos daa di Maria om i tukang kabun i minoro-boros, om boros ka dau, "Aman, ondung iya' i pinapawaliu dau do mantad hiti, om sunudai oku po ondung hinonggo nu, om oongoi ku i' iyau," ka dau.

¹⁶Om boros ka di Yesus dot id dau, "Maria!" ka.

Om koili no i Maria di Yesus om boro-boros no dot id suang do boros dot Ibrani dot, "Rabuni!" ka. (Komoyon nopoddi nga', "Guru!" ka.)

¹⁷Om boros ka di Yesus dot id dau, "Kada' po igit doho', tu' a' oku po nokoin-sawat do hilo'd di Tapa'. Nga' ongoi nogi' solowot di piro-piro tobpina' ku, om sunudan no iyolo' do minsawat oku noddi do hilo'd Tapa' ku, i Tapa' dokoyu iyokoyu, om i Kinorohingan ku, om i Kinorohingan dokoyu iyokoyu," ka dau.

¹⁸Om ngoyo' noddi di Maria sunudai i piro-piro tumatanud di Yesus do nokokito iyau di Tuhan om i Tuhan o pinopoboros ngai'ddi dot id dau.

Minintalang i Yesus dot id Piro-Piro di Tumatanud Dau

(*Mat. 28.16-20, Mar. 16.14-18, Luk. 24.36-49*)

¹⁹Om totuong i' do tadau'd minggu'ddi do tuminimung i piro-piro tumatanud di Yesus dot id iso' o walai. Om nontiilan ngai' diyolo' i wawayaan, tu' moddosi iyolo' di piro-piro boyoon do tulun do Yohudi. Om sigog i' do rikot i Yesus do poingkakat do hiri'd pogialatan diyolo', om boro-boros nod, "Ongosimbayan kou po," ka dau. ²⁰Om koboros poddi dau o miagal diri, om pokitono' no dau iyolo' di palad om tobik dau. Om ongotood tomod diri iyolo' do nokokito di Tuhan. ²¹Om boros kaddi kawagu di Yesus dot

id diyolo', "Ongosimbayan kou po. Om poingkuro nopo i Tapa' ku do minonuhu' doho' om iyo oku no iyoho'ddi do monuhu' dokoyu," ka dau. ²²Om poobuso' noddi dau o pinuhobo dau dot id diyolo' om boro-boros nod, "Romito' no dokoyu o Rusod do Kinorohingan. ²³Ondung mangampun kou do dusa dot isai nopo o tulun, om Kinorohingan nga' mangampun no di dusa dau'ddi. Nga' ondung a' kou mangampun do dusa dot isai nopo o tulun, om Kinorohingan nga' a' no mangampun di dusa dau'ddi," ka dau.

I Yesus om i Tumas

²⁴I Tumas nopo (i roitan do "Miapid"), i tiso' di hopod om duwo o tumatanud di Yesus, om a' hino do tontok di ruminikot i Yesus. ²⁵Om boros kaddi di tumatanud di Yesus di suwai dot id di Tumas, "Nokokito iyahai di Tuhan!" ka diyolo'.

Nga' boros kad Tumas, "Ondung a' oku po kokito di pilat di linantak do hiri'd palad dau, om a' ku po kotudu' o tonturu' ku do hiri'd pilat di linantak diri, om a' ku po kakama' o palad ku do hiri'd tobik dau, om a' oku po kopio monongkuyaan," ka dau.

²⁶Om sominggu' noddi do mantad diri om hiri po kawagu'd kinoiyonon diri i tumatanud di Yesus, om i Tumas nga' hino i' do tontok diri. Om nongoontiilan ngai' nopo i wawayaan. Nga' korikot i' i Yesus om ongoi no iyau ingkakat do hiri'd pogialatan diyolo', om boro-boros nod, "Ongosimbayan kou po," ka dau. ²⁷Om boros kaddi di Yesus dot id di Tumas, "Ontong diti palad ku, om potuduwon' ino tunturu' nu'd hiti. Om ngoyo' pakamao' ino palad nu'd hiti'd tobik ku. Kada' no pikoduwo o ginawo, nga' ponongkuyaa' nogi' kopio!" ka dau.

²⁸Om boros kad Tumas dot id di Yesus, "Oi Tuhan ku, i Kinorohingan ku!" ka.

²⁹Om boros ka di Yesus dot id dau, “Otumbayaan ko nopo om nokokito ko doho', kooi? Olumaag no i tulun dit otumbayaan nopo dot a' piya kokito doho!” ka dau.

Kogunaan diti Buuk

³⁰Om ogumu' po o kongoimayaan do suwai do winonsoi di Yesus dot id toguang di tumatanud dau, nga' a' i' iri nokotulis dot id buuk diti. ³¹Nga' iti ngai' noo o nokotulis, om otumbayaan⁹ kou i' dot i Yesus no i Raja' do Gampamasi, i Tanak do Kinorohingan, om iyokoyu nopondo it otumbayaan dau om kaanu nod koposion.

Minintalang i Yesus dot id Turu' di Tumatanud Dau

21 Om intalang poddi kawagu i Yesus dot id tumatanud dau do hilo'd Tasik Tiborias. Poingkaa o nosiliu. ²Insan o tatau, om timung no iyo Simun Pitrus, om i Tumas i roitan do Miapid, om i Natanil i mantad hilo'd Kana, i hilo'd Galilia, om i tangaanak di Sabidi, om i duwo o tumatanud di Yesus do suwai. ³Om boros kad Simun Pitrus dot id tumatanud di suwai, “Mongoi oku pokisada,” ka dau.

“Tumanud iyahai,” ka diyolo'. Om ongoi no iyolo' sakai'd parau'. Nga' aiso' i' o naanu diyolo' do totuong diri, do gisom do nosuaban. ⁴Om tontok di mingungulai no o tatau, om poingkakat i Yesus do hiri'd tisan, nga' a' i' diyolo' oilaan dot i Yesus iri. ⁵Om boros ka di Yesus dot id diyolo', “Oi tangaanak ku, haro i' o sada' dokoyu?” ka dau.

“Aiso,” ka diyolo'.

⁶Om boros ka di Yesus dot id diyolo', “Poromboto' dokoyu ino rambot dokoyu do hino'd dawananan dino parau', om kaanu kou id sada',” ka dau. Om poromboto' no diyolo' i rambot diyolo'. Om a'

noddi iyolo' kagayat di rambot tu' ogumu' tomod o sada' do nokosulung.

⁷Om boros ka di tumatanud di kosianan kopio di Yesus dot id di Pitrus, “I Tuhan i' ilo!” ka dau. Om korongou poddi di Simun Pitrus dot i Tuhan iri, om panangrasuk no iyau (tu' aiso' i' mantad o rasuk dau), om tuhun no iyau do hiri'd waig. ⁸Om susuhut noddi i tumatanud do suwai do poinsakai di parau' do miningisan, do mikuwo'd mamagayat iyolo' di rambot di noponu'd sada'. Om a' i' iyolo' osodu' no do mantad hiri'd disan, haro no doti' o hatas o mito do kosoduwo'. ⁹Om kolintuhun poddi iyolo' do mantad hiri'd parau', om kokito no diyolo' o popou do pinomoluguan do sada' om haro o roti'd hiri. ¹⁰Om boros ka di Yesus dot id diyolo', “Hiitio' daa o wookon di sada' di kaanu dokoyu,” ka dau.

¹¹Om suang no i Simun Pitrus di parau', om gayato' no dau i rambot dau do pinopotindal. Om noponu' nopod sada' dit angagayo i rambot diri. Om kogumuon' nopo di sada'ddi om hatas om limo nohopod om tolu o tinan. Nga' iyo piya kopio'ddi o kogumuon' di sada' nga' a' i' nohurak i rambot. ¹²Om boros ka di Yesus dot id diyolo', “Kainou makan,” ka. Om aiso' i' o tiso' di tumatanud dau do katama' do monguhot dot, “Isai ko?” ka, tu' oilaan no diyolo' dot i Tuhan iyau. ¹³Om insomok noddi i Yesus diyolo', om ngoyo' no dau i roti, om patahako' no dau diyolo'. Om i sada' nga' niyo i' dau'ddi.

¹⁴Om diri no do kointolu di Yesus do minintalang dot id tumatanud dau di napasi kawagu iyau do mantad id kapatayon.

I Yesus om i Pitrus

¹⁵Om kaakan poddi iyolo' om boroboros no i Yesus dot id di Simun Pitrus. Boros ka dau, “Simun, i tanak di Yona,

⁹ 20.31 otumbayaan: Haro piro-piro solinan do tinulisan do: *monongkuyaan kasai'*.

21.3: Luk. 5.5   21.6: Luk. 5.6

agayo i' o diya'd kosianan doho' ko' mantad do kosianan diyolo' doho'?" ka dau.

Om boros kad Pitrus do suminimbar, "Oo, oi Tuhan, oilaan nu i', oi Tuhan dot osianan oku diya'," ka dau.

Om boros ka di Yesus dot id dau, "Gompion no i tangaanak di dumba' ku," ka.

¹⁶Om uhoto' po kawagu di Yesus i Pitrus do koinduwo, "Oi Simun, i tanak di Yona, osianan ko i' doho'?" ka.

Om boros kad Pitrus do suminimbar, "Oo, oi Tuhan. Oilaan nu i' dot osianan oku diya'," ka dau.

Om boros ka di Yesus dot id dau, "Gompion no i dumba' ku," ka.

¹⁷Om uhoto' po kawagu di Yesus i Pitrus do kointolu dot, "Oi Simun, i tanak di Yona, osianan ko i' doho'?" ka dau.

Om tumongob diri i Pitrus tu' intolu nopo i Yesus ponguhot dau. Om boros ka kawagu di Pitrus do suminimbar, "Tuhan, oilaan nu i' o koinsanaid' nunu nopo. Om oilaan nu i' oi Tuhan, dot osianan oku diya'!" ka dau.

Om boros kaddi di Yesus dot id dau, "gompion no i dumba' ku. ¹⁸Otopot no kopio iti poborosan ku do nopo dit omulok ko po om mimpori-pori ko i' do manangagkos, om mongoi ko do honggo nopo o korohian nu'd ngoyon nu. Nga' molohing ko nopondo, om poroloyon nu no o longon nu, om tulun indod suwai o mongogos diya' om pakaa diya' dot id kinoiyonon dit a' nu korohian do mongoi," ka dau. ¹⁹(Om kinapamarasan nopod i Yesus do miagal diri nga' popoilo do kowoyo-woyoo' di Pitrus dot apatai do koimbagu do popoinggayo'd

Kinorohingan.) Om boros kaddi di Yesus dot id di Pitrus, "Tanud no doho'!" ka dau.

I Yesus om i Tumatanud

Dau di Tiso'

²⁰Koili no i Pitrus, om kokito no dau i tumatanud di kosianan kopio di Yesus. (Iyau no i minirikau dot id toning di Yesus do tontok di minakan, om i minonguhot dau dot, "Tuhan, isai kopio o papadagang diya'?" ka.) ²¹Om uhoto' noddi di Pitrus i Yesus di nokito dau i tumatanud diri, "Tuhan, poingkuro no'lo'?" ka dau.

²²Nga' boros ka di Yesus, "Ondung korohian ku do poimpasi kasai' ilo' do gisom do korikatan ku, om okon i' ko' iya' o monongkoilo. Nga' tanud nopo pogi' iya' doho'!" ka dau.

²³Om kotongkop noddi o habar dot id pogialatan di tumatanud di Yesus dot a' matai i tumatanud diri. Om a' i' di Yesus nokoboros dot a' matai i tumatanud diri, tu' pinoboros nopo dau om poingkaa no, "Ondung korohian ku'd poimpasi iyau do gisom do korikatan ku, om okon i' ko' iya' o monongkoilo," ka.

²⁴I Yohanis no i pinopoboros do pasal do koinsana di nongosiliu'ddi, om iyau i minonulis diti. Om oilaan toko' i' dot ongotopot i pinoboros dau.

Boros do Pongolimpupus

²⁵Om ogumu' po o suwai ko' iti do winonsoi di Yesus. Om ondung tulison ngai' daa iri, om osorou ku dot a' i' orumpos do hiti'd pomogunan i buuk do ponulisan diri.